

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra Geografie

Kriminalita v Olomouci a její vnímání obyvatelstvem města
(případové studie městských částí Olomouc-město, Hodolany, Nový Svět)

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Miroslav HÝŽA

Studijní program: Geografie

Studijní obor: Regionální geografie

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Mgr. Petr ŠIMÁČEK, Ph.D.

Olomouc 201

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo): Bc. Miroslav Hýža

Studijní obor: Regionální geografie

Název práce: Kriminalita v Olomouci a její vnímání obyvatelstvem města, případové studie městských částí Olomouc-město, Hodolany, Nový Svět

Title of thesis: Criminality in Olomouc and its perception of inhabitants of the city

Vedoucí práce: Mgr. Petr Šimáček, Ph.D.

Rozsah práce: 95 stran, 7 příloh

Abstrakt: Diplomová práce se zabývá výzkumem kriminality ve vybraných částech města Olomouce a její vnímání obyvateli. Teoretická část definuje základní pojmy a jednotlivé přístupy autorů k tématu. Metodická část popisuje jakým způsobem byla zpracovávána data Policie České republiky a způsob, jakým bylo provedeno dotazníkové šetření. Ve výzkumné části práce se nachází analýza dat z databáze Policie České republiky, na jejichž základě jsou stanovena místa s nejvyšším nápadem kriminality ve sledované oblasti. Dále jsou analyzovány výsledky dotazníkového šetření, které se zabývá výzkumem percepce strachu obyvatel Olomouce, jejich zkušenostmi s kriminalitou a hodnocením práce bezpečnostních složek ve sledované oblasti. Na základě výsledků dotazníkového šetření jsou stanovena tzv. místa strachu a vytvořena mentální mapa strachu. Součástí výzkumné části je i analýza vybraného denního tisku. Zjištěné skutečnosti jsou také komentovány a analyzovány osloveným policejním expertem přes kriminalitu ve sledované oblasti. Na závěr jsou konfrontovány výsledky jednotlivých analýz, stanovena místa, u kterých panuje shoda a naopak místa, kde se subjektivní hodnocení respondentů dotazníkového šetření rozchází s interpretací výsledků analýzy statistik z policejní databáze.

Klíčová slova: Kriminální geografie, prostorová analýza, kriminalita, percepce strachu, strach z kriminality, viktimizace

Abstract:

This diploma thesis is focused on the criminality in selected parts of city Olomouc and perception of its inhabitants. A theoretical section of thesis defines basic terms and attitudes to the criminality. There is comparatively great part of the thesis, which works with a fear from a criminality and its individual aspects. A methodical part of the thesis describes the way of data processing by Police of the Czech Republic and the methods of making a survey. In a research section there is the data analysis from Police database placed, on the basis of which were determined places in the city with the highest influence of the criminality. Further more, there is analysis of results of a questionnaire survey, which was based on perception of the fear by inhabitants in Olomouc, their experiences with the criminality and ratings of security forces in locality of interest. There were located places of fear and a mental map of fear based on results of a questionnaire survey. One of the components of thesis is also analysis of daily press. The results were commented by a police criminal expert. In conclusion, there was a synthesis of individual analyses, defined places of fear and subjective evaluated by respondents and police data.

Keywords:

Geography of crime, Geography of fear. Places of fear, criminality, crime

Prohlašuji, že jsem zadanou diplomovou práci vypracoval samostatně pod vedením Mgr. Petra Šimáčka, Ph.D. a uvedl veškerou použitou literaturu a zdroje.

V Olomouci dne 24. 4. 2016

Miroslav Hýža

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu diplomové práce Mgr. Petru Šimáčkovi Ph.D. za jeho vedení, odborné rady a připomínky stejně jako za pozitivní přístup a ochotu. Dále bych chtěl poděkovat příslušníkům Policie České republiky za poskytnutá data a konzultace. V neposlední řadě děkuji Jakubovi Janků za asistenci při tvorbě map v prostředí GIS a celé mojí rodině za podporu při práci této diplomové práce.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Miroslav HÝŽA**
Osobní číslo: **R120542**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Kriminalita v Olomouci a její vnímání obyvatelstvem města: případové studie městských částí Olomouc-město, Hodolany, Nový svět**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce se bude zabývat geografickými aspekty vybraných trestných činů v zájmových městských částech Olomouce v souvislosti s vnímáním bezpečnosti a strachu obyvatel v prostředí města. V první fázi zpracování bude proveden výběr sledovaných trestných činů a následná prostorová analýza statistických údajů o těchto činech. V další fázi bude provedeno šetření mezi obyvateli města zaměřené na jejich vnímání potenciálně nebezpečných lokalit z hlediska zkoumaných trestných činů. V závěru práce pak dojde k syntéze poznatků z prvních dvou fází, respektive jejich prostorové komparaci. Součástí práce bude přiložený nosič CD/DVD, na kterém bude uložen samotný text práce včetně všech příloh a také zde budou uložena veškerá použitá či nově vytvořená data (fotodokumentace, zdrojové tabulky dat, GIS vrstvy, apod.).

Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**
Rozsah pracovní zprávy: **20 000 - 24 000 slov**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury:

Evans, D. J., Herbert, D. T.: The Geography of Crime. Routledge, 1989.
Gorr, W. L., Kurland, K. S.: GIS Tutorial for Crime Analysis. Esri Press, 2012.
Herbert, D. T.: Geography of Urban Crime. Longman Inc., 1982.
Paynich, R., Hill, B.: Fundamentals of Crime Mapping. Jones and Bartlett Publishers, 2010.
Šindlerová, A.: Analýza pocitu bezpečí na území hlavního města Prahy. MHMP, 2009.
Voženílek, V., Kaňok, J. a kol.: Metody tematické kartografie. Olomouc: Vydavatelství UP, 2011.
**Koncepce prevence kriminality města Olomouce
Policie ČR
Relevantní regionální periodika**

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Petr Šimáček**
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: **25. června 2013**
Termín odevzdání diplomové práce: **10. dubna 2014**

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 25. června 2013

OBSAH

ÚVOD	11
CÍLE PRÁCE	12
1 TEORETICKÁ ČÁST	13
1.1 Kriminální geografie	13
1.2 Strach ze zločinu	15
1.2.1 Vymezení pojmu.....	15
1.2.2 Odlišnosti ve vnímání strachu – gender	17
1.2.3 Odlišnosti ve vnímání strachu - věk.....	18
1.2.4 Vliv prostředí na percepci strachu.....	20
1.2.5 Vnímání strachu z hlediska denní doby.....	21
1.3 Mentální mapy	22
2 VYMEZENÍ A CHARAKTERISTIKA ZÁJMOVÉ OBLASTI	24
2.1 Volba zájmové oblasti	24
2.2 Urbanistický vývoj zájmové oblasti.....	25
2.3 Stručná prostorová charakteristika zájmového území.....	30
2.4 Charakteristika zájmové oblasti – obyvatelstvo	37
3 METODY ZPRACOVÁNÍ	40
3.1 Selektce a analýza reálné trestné činnosti.....	40
3.1.1 Selektce sledovaných ukazatelů	40
3.1.2 Kartografické vyjádření policejních dat	42
3.2 Dotazníkové šetření	42
3.2.1 Charakter výzkumu.....	42

3.2.2	Struktura dotazníku.....	43
3.2.3	Struktura respondentů.....	43
3.3	Kriminalita v médiích.....	46
3.4	Expertní posouzení.....	47
4	VÝZKUMNÁ ČÁST	47
4.1	Analýza statistik databáze Policie České republiky.....	47
4.1.1	Celková kriminalita.....	47
4.1.2	Násilná trestná činnost	50
4.1.3	Krádeže prosté	52
4.1.4	Ohrožení pod vlivem návykových látek.....	55
4.2	Dotazníkové šetření	57
4.2.1	Setkal(a) jste se někdy osobně s trestnou činností páchanou na vlastní osobě?.....	57
4.2.2	O jaký typ trestné činnosti se jednalo?	58
4.2.3	Hlásil jste tento čin Policii České republiky?	58
4.2.4	Byl tento trestný čin vyšetřen a pachatel potrestán?	58
4.2.5	Byl(a) jste někdy svědkem trestného činu?	59
4.2.6	O jaký typ trestné činnosti se jednalo?	60
4.2.7	Cítíte se v místě bydliště a blízkém okolí bezpečně?	60
4.2.8	Cítíte se ve zbytku města Olomouce bezpečně?.....	61
4.2.9	Jaký typ prostředí ve Vás vzbuzuje obavy o vaše bezpečí.....	62
4.2.10	V jaké konkrétní zkoumané části města vnímáte největší obavy o Vaše bezpečí?	65
4.2.11	Ohodnoťte, jakou mírou se obáváte těchto kriminálních činů ve sledované oblasti	67
4.2.12	Promítá se obava o Vaše bezpečí do plánování a volby trasy v oblasti?	70
4.2.13	Kterým konkrétním místům se vyhýbáte?	72
4.2.14	Jaké důvody (z hlediska strachu) Vás nejčastěji vedou k volbě jiné než ideální trasy?	73
4.2.15	Ovlivňuje volbu Vaší trasy výskyt občanů příslušejících k etnickým menšinám?	73
4.2.16	Jste spokojen(a) s preventivní činností Policie ČR v oblasti veřejného pořádku?	74
4.2.17	Jste spokojen(a) s vyšetřovací činností Policie České republiky (ochota, aktivita, úspěšnost)?	74

4.2.18	Vidíte přínos Městské policie v oblasti veřejného pořádku a bezpečnosti?.....	75
4.2.19	Jaká opatření by pomohla zlepšit bezpečnost obyvatel v oblasti?.....	76
4.2.20	Do mapy zakreslete místa, ve kterých pociťujete strach o vaši bezpečnost	78
4.3	Analýza kriminality v médiích	79
4.4	Syntéza analýz.....	80
4.4.1	Srovnání dle typu trestné činnosti	80
4.4.2	Srovnání kritických lokalit.....	81
5	ZÁVĚR	84
6	SUMMARY	87
7	SEZNAM POUŽITÉ LITERARURY A ZDROJŮ	88
PŘÍLOHY	95

ÚVOD

Každé město, předměstí či ulice má svůj *genius loci*. Na každého člověka může působit trochu jinak, neboť jeho vnímání je subjektivní. Lidé si ve své mysli k různým místům přiřazují přívlastky, dle kterých si pak místa lépe pamatují a podle kterých volí způsob chování a výběru trasy v daných oblastech. Některá místa jsou veskrze oblíbená a lidé je navštěvují rádi, protože se v nich cítí dobře. Jiná mají naopak pověst špatnou, vytváří v lidech obavy o jejich bezpečnost a pokud člověk není okolnostmi donucen do takového místa vkročit, raději se mu obloukem vyhne. Řada výzkumů hovoří o vlivu prostředí na lidské podvědomí v oblasti strachu. Strachu z kriminality a strachu o vlastní bezpečí. Významnou měrou se na utváření těchto pocitů promítají vlastní zkušenosti. Negativní zkušenost, může v člověku ovlivnit názor na dané místo na řadu let, někdy i na celý život. Tyto zkušenosti si lidé předávají ústní formou. Rodinní příslušníci, přátelé, známí si předávají poznatky o tom kudy chodit a nechodit, která místa jsou hezká, která nepříjemná a která nebezpečná. Postupným řetězením těchto interpretací se často mění informační hodnota sdělení a místa v našem podvědomí získávají pověst, kterou si mnohdy možná ani sama nezaslouží. Velkou měrou k tomu mohou přispívat i média, která často upřednostňují senzace na úkor skutečně hodnotných informačních sdělení. Do jaké míry jsou vlastně tzv. místa strachu v našem podvědomí založeny na reálném základě? Shodují se místa s percepční intenzivnější míry strachu s místy kde reálně hrozí větší riziko stát se obětí kriminality? Co když jsou místa, která řadíme jako bezpečná ve skutečnosti centrem pozornosti pachatelů trestné činnosti?

CÍLE PRÁCE

Cílem této bylo prozkoumat stav kriminality ve vybraných částech města Olomouce a její vnímání obyvateli, stanovení míst strachu z kriminality jak z hlediska policejních záznamů, tak z hlediska vnímání obyvateli města. Pro dosažení hlavních cílů byly stanoveny další dílčí cíle:

- časoprostorová analýza trestné činnosti ve vybraných částech města na základě statistických dat z databáze Policie České republiky.
- výzkum percepce strachu mezi obyvateli Olomouce založený na výstupech z dotazníkového šetření
- mediální analýza – analýza informací o kriminální činnosti vybraného sdělovacího prostředku
- interpretace a srovnání výstupů jednotlivých dílčích analýz, jejich zhodnocení osloveným kriminalistou. Základem výzkumné otázky pro tento dílčí cíl bylo zjišťování míry shody dat z policejní databáze a prezentace kriminality v médiích s vnímáním kriminality respondenty dotazníkového šetření.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Kriminální geografie

Geography of crime – geografie zločinu neboli kriminální geografie zkoumá vztah mezi zločinem, prostorem a lidí, kteří v něm žijí. Termín kriminalita vychází z latinského slova *crimen* = zločin (Fischer, Škoda 2009). Kriminalita¹ je sociálně-patologický jev², který dlouhodobě provází lidskou společnost, a který se mění v čase (Zoubková, Moulisová 2004). Počátky spojení geografie a zločinu vznikaly u evropských kartografických kriminalistů a toto počínání se datuje do půlky 19. století (von Mayr 1867, Bonger 1916, Fields 1990). Důležitou součástí vývoje geografie zločinu se stala kriminologie³, která se rozvíjela od druhé poloviny 19. století v Evropě i USA. Jejím cílem bylo vysvětlit příčiny kriminality. Nejdůležitějšími zdroji pro kriminologické bádání byly poznatky policejní a vyšetřovací praxe, výsledky lékařských výzkumů, zejména soudního lékařství, poznatky z vězeňské praxe, psychologické poznatky, statistické a sociologické výzkumy, počínaje dílem „O člověku a vývoji jeho schopností“ (Quetelet 1842) a technické a metodické poznatky kriminalistky (Zoubková 2011).

Významný posun ve vědeckém bádání provedla ve 20. letech 20. století tzv. chicagská škola. Kvůli bouřlivému růstu Chicaga, který nastal v důsledku masivního přistěhovalectví se řada studií začala zabývat kriminalitou (Park, Burgess, 1925; Shaw, McKay 1942). Chicagská škola se věnovala studiu prostorového rozmístění kriminality, výskytu pachatelů a závislosti zločinu a sociálně-geografických aspektů, např. teorie s využitím Burgessova koncentrického modelu (Herbert 1979, 1989), teorie sociální narušenosti či teorie lidské ekologie. Tito

¹ Kriminalita – synonymum zločinnost – nejzávažnější sociálně-patologický jev. Kriminologie rozlišuje dvojí pojetí: 1. užší – legální (juristické) pojetí – shodné s trestněprávním pojmem chápe kriminalitu jako souhrn jednání, která trestní právo posuzuje jako trestné činy a její úroveň vyjadřuje souhrn evidovaných trestných činů. 2. širší – sociologické pojetí kriminality, které je na trestním právu nezávislé (Zoubková 2011).

² Sociálně patologické jevy – zjevné závažné poruchy v chování jedince či skupiny, projevující se v chování (jednání) porušujícím sociální, někdy i trestněprávní normy. Jedná se o projevy, které jsou nepochybně závadné, ale samy o sobě nejsou trestné (útěky z domova, prostituce, účast na činnosti extremistických skupin, spáchání sebevraždy, atd.; Zoubková 2011).

³ Kriminologie: empirická věda o kriminalitě, která má v rámci kriminálních věd nejobecnější postavení. Konstitovala se ve 2. pol. 19. století v Itálii a ve svém více než stoletém vývoji prošla složitou cestou postupným vydělováním z oblasti trestního práva jako výsledek stavu rozvoje věd a potřebou společnosti vysvětlit příčiny kriminality (Zoubková 2011).

badatelé použili řadu inovativních sociologických výzkumných metod jako zúčastněné pozorování, studium životní historie, rozhovory problémových osob a používali také oficiální data jako censy, záznamy o sociální péči a domácnostech a údaje o kriminalitě (Zoubková 2011).

V tzv. teorii zón (concentric zone theory) Burgess diferencoval pět městských koncentrických zón na příkladu Chicaga. Z hlediska kriminality byla nejvýraznější zóna nejstarší rezidenční části města, která sloužila jako dočasný domov pro tisíce imigrantů různých etnik a národností. Pro inkriminovanou zónu byla charakteristická velká fluktuace a hustota obyvatel, chudoba, zchátralé budovy nebo neosobní vztahy, takže zde nefungovala jakási sociální kontrola (Park, Burgess 1925). Provázání vysoké míry kriminality s deviantním chováním navázaného na hospodářské strádání, fyzický úpadek či kulturní diferenciaci prostředí vysvětluje teorie sociální disorganizace (social disorganisation; Johnston, Gregory, Pratt, Watts 2000). Vztahem mezi mírou kriminality a strukturou výstavby se zabýval koncept hájitelnosti prostoru (defensible space theory; Newman 1972), který našel své uplatnění v územním plánování a designu městských čtvrtí (například vhodnost počtu pater výškových budov v jednotlivých lokalitách). Newman uvádí, že anonymita prostředí je kriminogenní faktor⁴, kdežto opečovávané lokality jsou kriminálně méně rizikové. K významnému posunu v kriminální geografii došlo v 70. letech 20. století díky radikální kritice pozitivistické tradice⁵, která se zakládala na kvantitativních datech, následnému zavedení kvalitativních metod a rozvoje výzkumu zločinu na národní a lokální úrovni. Tyto kvalitativní metody byly založeny např. na zkušenostech s kriminalitou, vyjádření významu strachu z kriminality a dalších attributech, které je složité kategorizovat (Stasíková 2011).

Teorie pravidelných činností (routine activities theory) pojednává o třech hlavních faktorech, které musí být zároveň přítomny, indikujících zvýšenou pravděpodobnost výskytu zločinu. Jsou jimi přítomnost pravděpodobného útočníka, přítomnost vhodného terče

⁴ Kriminogenní faktory (též rizikové faktory) – okolnosti usnadňující vznik, trvání či rozšiřování kriminálního jednání jedince, příp. skupiny, ale i sociální jevy vytvářející vhodné podmínky pro kriminalitu nebo ji podporující (např. nezaměstnanost, válečné a náboženské konflikty, terorismus, prostituce, chudoba apod., Zoubková 2011)

⁵ Pozitivistický přístup v kriminologii – tento přístup hledal podmínky kriminogeneze zkoumáním pachatelů. Pro Zakladatelem tohoto přístupu byl italský psychiatr a antropolog Cesare Lombroso, který ve svém výzkumu (1876) definoval znaky „rozeného zločince“.

(objektu) a absence možného ochránce (dohledu). (Cohen, Felson 1979). Dalším významným bodem ve zkoumání vztahu geografie-zločin byla teorie vysoce rizikového sousedství (high-risk neighbourhood), která se zabývala rozpoznáním rizikovosti jednotlivých typů intravilánu (Smith 1989). Dalším rozměrem v dopadu vnímání strachu je aspekt ekonomický. Strach ze zločinu je více vnímán obyvateli velkých měst, která mohou vytvářet podmínky, které podporují výskyt delikventního chování (Michálek 2009). V těchto velkoměstech může mít nejen sociální a psychologický dopad, ale má negativní dopady i na ekonomické aspekty, jako při rozhodování investorů ohledně jejich aktivit v různých částech měst (Bannister, Fyfe 2001).

1.2 Strach ze zločinu

1.2.1 Vymezení pojmu

Jandourek (2001) definuje strach jako nepříjemný pocit často doprovázený fyziologickými symptomy, jehož podnětem bývá skutečné nebo uvědomované ohrožení. Významným pojmem se stal koncept strachu ze zločinu (fear of crime), někdy překládán jako obava ze zločinu (Buriánek 2001). Buriánek definuje obavy ze zločinu jako emoční reakci na riziko, vnímaný jako hrozbu vůči jednotlivci, zahrnující komponent kognitivní (včetně vyhodnocování rizik) a behaviorální (vyhýbání se rizikovým situacím). Koncept má kořeny v behaviorální geografii, zakládá se na percepci, prožívání a rozhodování lidí. *„Koncept strachu ze zločinu odkazuje ke strachu, který je způsoben obavami z možného kriminálního činu, může jedince omezovat v každodenním životě a měnit jeho návyky, aktivity a ohraničovat jeho svobodný pohyb“* (Černohousová 2014). Pojem strach z kriminality vysvětluje Vykopalová (2000) jako *„Vnímání ohrožení osobní bezpečnosti v souvislosti s přímou i nepřímou zkušeností s viktimizací, se způsobem prezentace násilí v masmédiích, s charakterem a případnými viktimogenními rysy lokality bydliště a samozřejmě i s osobnostními charakteristikami respondenta.“* Dále pak vysvětluje, že strach z viktimizace⁶ a minimalizace tohoto rizika bývá indikátorem nejrůznějších změn v chování lidí, omezování svobody pohybu což má za následek změnu kvality života. Viktimizaci můžeme dále

⁶ Viktimizace - proces, při kterém se potenciální oběť stává skutečnou obětí. Může být ovlivněn chováním oběti (např. neopatrností nebo provokujícím chováním) nebo vztahem pachatele a oběti (Zoubková 2011).

diferencovat na primární (přímé poškození oběti při činu) nebo sekundární, způsobenou reakcí okolí, vyšetřováním trestného činu nebo subjektivním vyhodnocením skutečnosti viktimizace s časovým odstupem (Heretik 2004). Některé prameny (Zoubková 2011) hovoří i o terciární viktimizaci, kdy je kriminálním činem způsobená dlouhodobá újma se kterou se ani po delším čase, po určité nápravě či odškodnění, není schopna oběť vyrovnat a událost viktimizace má tak trvalé následky.

Zapletal (1999) popisuje strach ze zločinu jako pocit osobního ohrožení, snížené předvídatelnosti a čitelnosti celého sociálního světa vedoucí k závažnému poklesu pocitu tělesné i osobní pohody jednotlivce. Strach ze zločinu je jakousi negativní emocionální reakcí na obavu či úzkost z kriminality či její asociace, kterou jedinec vnímá jako ohrožení, které může a nemusí mít reálný základ. (Ferro a La Grange 1987)

Přesná definice tohoto pojmu je značně problematická, neboť se jedná o subjektivní pocit, který může chápat každý jedinec odlišným způsobem, jinou intenzitou a odlišným vnímáním rizik. Setkáváme se i s názory, že strach ze zločinu dokonce není relevantní kategorií, protože jde o zcela individuální pocit. Odlišné výklady pojmů výzkumníků a jejich nejednotné chápání u respondentů mohou mít za následek problémy při porovnávání jednotlivých výzkumů. Roztříštěnost jednotlivých konceptů je stále aktuálním tématem, přestože je strach ze zločinu zkoumán desítky let (Pain 2000, Goodey 2005).

Nejen k rozdílné terminologii, ale také interpretaci empirických výzkumů a metodice se kriticky vyjádřil Ferraro (1995), který upozornil na používání nepřiměřených měřících prostředků či návodných otázek. Ovšem narůstající počet studií, zejména pak od 60. let 20. století (Lee, 2001), potvrzuje význam této problematiky jakožto důležitý nejen pro vědeckou obec ale i pro veřejnost. Samotný strach ze zločinu není jevem novým, ale je novým pojmenováním již dříve dobře známého (Irving, 2001; Jíchová, Temelová 2012). Strach ze zločinu není přímo úměrný kriminalitě v oblasti a aktuální viktimizaci (Ferraro 1995, Černohousová 2014), což potvrzuje příklad německých měst Berlín a Hamburk, kde byla úroveň obav ze zločinu menší než v Durynsku, ačkoliv úroveň kriminality byla v těchto městech vyšší (Marešová, Scheinost 2001). Strach z kriminality nemusí přímo souviset s reálnou kriminalitou, jeho spouštěčem může být i hluk, vandalismus ale také alkoholismus na veřejných prostranstvích (Vykopalová 2000).

1.2.2 Odlišnosti ve vnímání strachu – gender

Nejčastějšími faktory v diferencovaném vnímání strachu jsou dle většiny výzkumů pohlaví a věk. Rozdíly ve vnímání těchto skupin popisuje celá řada studií (např. Ferraro 1995, Pain 2001, Schneider, Wesely, Gaardner 2002, Fethenhauer, Buunk 2005). „Zároveň však v literatuře panuje shoda o vnitřní různorodosti těchto skupin a existenci řady dalších faktorů, které ovlivňují generalizované vnímání zločinu a prožívání strachu (např. sociální status, etnická příslušnost, příjem, místo bydliště, sexuální orientace, tělesný či mentální hendikep, předchozí špatná zkušenost.“ (Jíchová, Temelová 2012).

Úplně nejčastěji diskutovaným indikátorem strachu je právě gender (May, Rader, Goodrum 2010). Všeobecně je strach očekáván násobně více od žen než od mužů, u kterých jsou odpradávná ceněny jejich hrdinství a nebojácnost. Studie prokázaly, že se tyto zažité stereotypy nezakládají na pravdě. Muži dávají strach méně najevo a jsou schopni jej více skrývat. Proklamovaná nebojácnost mužů se ve výzkumech ukazuje jako zdánlivá (Stanko 1996), avšak stále platí, že se muži cítí bezpečněji než ženy. Ženy obecně vykazují větší strach než muži, ale ne v takové míře jako se dříve předpokládalo (Pain 1991, 2001). V této souvislosti je třeba zmínit tzv. viktimizační paradox (Ferraro 1995; Smith Torstensson 1997). Ten poukazuje na fakt, že ačkoliv jsou dle kriminálních statistik muži častějšími oběťmi než ženy, a tedy riziko viktimizace u žen je nižší, jsou to právě ženy, u kterých je vykazována vyšší míra strachu (Snedker 2012). Viktimizací rozumíme náchylnost jedince nebo určité skupiny osob stát se obětí trestné činnosti (Koubalíková 2011). Podle Koskely (2009) ženy nejsou jednotnou kategorií, jejíž vrozenou vlastností je bát se. „Ne všechny ženy jsou bezbranné a muži jsou silní“ (Stasíková 2011). Existují kontextuální rozdíly mezi skupinami žen i uvnitř těchto skupin. Strach se mění s pozicí žen v rámci odlišných kultur (Green, Singleton 2006), s věkem, sexualitou, rasou i třídou (Goodey 2005, Černohousová 2014

Vysvětlením citlivějšího vnímání kriminality a rizik u žen může být evoluční aspekt (genetické rozdíly, odlišný socializační proces), větší míra zranitelnosti žen (jsou obecně fyzicky slabší a mají většinou menší schopnost se bránit) či koncept power control (upozorňující na dominanci mužů ve veřejném prostoru; Ferchenhauer, Buunk 2005; Jíchová, Temelová 2012). Další koncept - tzv. model zranitelnosti (vulnerability model) předpokládá, že ti, kteří se cítí být bezmocní ke své obraně, jsou těmi, kdo se také nejvíce bojí (Alper,

Chappel 2012, Černohousová 2014). Zítková (2013) uvádí v případě strachu ze zločinu u žen dvě úrovně jeho důsledků. První se promítá ve volbě tras, vyhýbání se určitým lokalitám, ulicím nebo také volbě zaměstnání a trávení volného času. Zvýšená obava o bezpečnost implikuje vyšší ostražitost, která může eskalovat v jakýsi virtuální zákaz vycházení (virtual curfew) v nočních hodinách (Kinsey 1984, Pain 1997). Druhou úrovní projevů strachu z násilné trestné činnosti je jakési podvědomé omezování založené na hlubší emocionální a psychické úrovni, které svým původem sahá až do výchovy v dětství a je utvářeno životními zkušenostmi a může se projevovat jako omezování mobility či ovlivňovat výběr vhodného oblečení a chování na veřejnosti (Burnflow 2005).

Zvláštní kategorií je potom strach ze sexuálního násilí a sexuálně motivovaných trestných činů, jejichž terčem se stávají převážně ženy, a které u nich proto vzbuzují největší strach (Gordon, Riger 1989, Ferraro 1995, Koskela 1999, Jíchová a Temelová 2012). Obavy ze sexuálního násilí, konkrétně znásilnění u žen úroveň strachu eskalují, protože jsou spojeny s vážnými, mnohdy roky trvajících následky a posttraumatickým stresem a psychologickými dopady často vyžadující dlouhodobou odbornou pomoc (Ferraro 1995, Meyer, Post 2006). Na pocit bezpečí má vliv, zda se ženy nacházejí ve veřejném nebo soukromém prostoru. V této souvislosti se setkáváme s tzv. prostorovým paradoxem (spatial paradox), protože většina žen pociťuje větší bezpečí v soukromém prostoru na rozdíl od veřejného prostoru, který považuje za méně bezpečný, ačkoliv k fyzickému či sexuálnímu násilí dochází častěji v soukromém prostředí a většina pachatelů jsou známí svých obětí (Valentine 1989, Pain 1997, Pain 2001, Zítková 2013). Rozdíly ve vnímání bezpečí ovlivňuje přítomnost dostatečného osvětlení. Špatné osvětlení zvyšuje pocit strachu z kriminality zejména u žen, které se na temných a opuštěných místech cítí ohroženy zejména z důvodu rizika sexuálního obtěžování. Sexuální podtext zcela odlišuje mužský strach od ženského, liší se v jeho chápání, rozsahu i dopadu na život (Koskela 1999, Černohousová 2014).

1.2.3 Odlišnosti ve vnímání strachu - věk

Pohledy na vnímání strachu lidmi či skupinami lidí různého věku se liší. Zatímco dřívější výzkumy hovoří o tom, že starší věkové skupiny mají větší strach ze zločinu než lidé mladší (Clemente, Kleiman 1976; Jaycox 1978; Lindquist 1982), řada novějších studií poukázala na fakt, že starší lidé se nebojí více (Ferraro, LaGrange 1987; Pain 2001, Baur

2007). Zde ovšem hraje značnou roli již zmíněná nejednotnost terminologií a metodiky jednotlivých výzkumů, která značně ztěžuje jejich komparabilitu. Zejména pak definovatelnost pojmu „starší“ generace (Baur 2007, Jíchová a Temelová 2012).

Nejednotnost percepce strachu navíc není rozdílná jen mezi věkovými skupinami navenek, ale také uvnitř samotných skupin, včetně seniorů (Fokkema, Gierveld, Nijkamp 1996). Vnímání strachu u seniorů je navíc ovlivněno více než u jiných skupin dalšími faktory, zejména pak zda jsou sami, či se okolo pohybují další lidé. V případě, že jsou venku sami, cítí senioři nad 65 nejvyšší míru zranitelnosti (Baur 2007). Vyšší obavy o bezpečnost, mnohdy až nepřiměřené, u starších lidí indikuje jejich vědomé či podvědomé mínění, že nejsou schopni dostatečné obrany vůči případným hrozbám (Smith 1987).

Míra strachu ze zločinu se může zásadně lišit u různých věkových skupin v souvislosti s různými typy kriminální činnosti. Například majetkové trestné činnosti se nejvíce obává věková skupina 40-60 let a nejméně pak lidé nad 60 let, násilné trestné činnosti se zase nejvíce obává věková skupina 16-25 let a s věkem tyto obavy klesají (Moore, Sheperd 2007; Jíchová, Temelová 2012). Věk navíc do značné míry ovlivňuje míru předcházení viktimizace. Starší lidé věnují vyšší pozornost vlastní bezpečnosti například tím, že nevychází ven v pokročilých hodinách a vyhýbají se podezřelým lokalitám (Ferraro 1995, Watson 2000). Kriminalita a obavy z ní se nevyhýbají ani mladším věkovým skupinám. K zajímavým poznatkům došli Chadee a Ditton (2003), kteří uvádějí, že mladí lidé (konkrétně věková skupina 15-20 let) se kriminality obávají nejčastěji ze všech věkových skupin, neboť jejich životní styl a prostředí ve kterém se vyskytují, vykazují vyšší stupeň rizika viktimizace. K tomu vede zejména výrazně častější zdržování se na veřejnosti v nočních hodinách oproti starším věkovým skupinám, a to i v rizikovějších lokalitách jako jsou okolí nočních klubů nebo parky.

Klasické viktimologické výzkumy měly zejména ve svých počátcích všeobecná omezení. Jedním z nich je například dotazování pouze osob starších patnácti let a omezení významu vnímání strachu dětí a mládeže. Dětská percepce kriminality a obav z ní se stala důležitou a přínosnou aktivitou, neboť přináší informace ohledně struktury a vývoje a trendů této činnosti, které jsou důležité směrem k prevenci těchto jevů a hodnocení její účinnosti. (Vykopalová 2000) Děti a mladí lidé tráví spoustu času v okolí bydliště se svými kamarády a mají tak dobré znalosti tohoto prostředí a mohou mít komplexnější poznatky o veřejném

prostoru (Valentine 2001, Zítková 2013), přestože je s nimi zacházeno, jakoby měli méně znalostí a zkušeností. Povědomí o trestné činnosti a vnímání obav nejmladší věkové kategorie (do 15 let) je spojeno s prudkým nárůstem trestné činnosti dětí a mládeže. Například v roce 1999 se dopustily děti do patnácti let celkem dvanácti tisíc trestných činů, jejichž charakter i způsob provedení se blíží dospělým pachatelům. Tyto děti se dopustili i čtyř vražd, cizí jim nejsou ani páchání vyspělé hospodářské činnosti jako padělání bankovek, zpronevěry, či podvodů nebo násilných činů jako loupeží, přepadení, či ublížení na zdraví (Vykopalová 2000).

1.2.4 Vliv prostředí na percepci strachu

Prostředí, ve kterém lidé vyrůstají, žijí, pracují nebo tráví svůj volný čas, má zásadní vliv na utváření vnitřních postojů ke vnímání svého okolí.

Strach ze zločinu je spojován s různými typy prostředí. Lidé například vnímají zanedbanost vzhledu lokalit a spojují si jej s rizikem ohrožení trestnou činností (Newman 1996). Významný vliv vzhledu a úpravy prostředí na bezpečnost obyvatelstva a její vnímání potvrzuje řada i dalších kriminologických studií (Koskela 1999; Schmeidler 2000; Öhman, Simonsen, eds. 2003). Ve svém výzkumu Newman (1972) upozorňoval na provázanost chybného územního plánování, nevhodných architektonických a urbanistických prvků s mírou páchání trestné činnosti v daných lokalitách. Na příkladu města New York v druhé polovině 20. století popsal již zmíněný koncept hájitelnosti prostoru, ve kterém popisuje roli designu jednotlivých městských čtvrtí, zástavby a vůbec celého fyzického prostředí. Významnou měrou se na kriminalitě projevila výšková členitost budov, kdy oblasti s nízkopodlažní zástavbou vykazovaly nižší míru kriminality než oblasti s výškovými budovami. Newman při výstavbě měst a sídlišť doporučuje u každého prostoru architektonicky vymežit způsob jeho využívání a jeho vlastníka nebo provozovatele (Zoubková 2011).

Vzhled fyzického prostředí není jediným činitelem v působení určitého prostoru na jedince. Významnou měrou se na percepci strachu podílí i sociální aspekty, které však většinou s vizuálním dojmem jednotlivých lokalit bývají úzce provázány. Pocit bezpečí v daném prostoru ovlivňuje výskyt sociálně-patologických jevů jako deviantní chování,

prostituce, sociální konflikty, vandalismus, požívání alkoholu na veřejnosti, které dohromady utváří celkovou reputaci jednotlivých míst (Koskela 1999; Schmeidler 2000; Jíchová, Temelová 2012). Mangen (2004) uvádí, že prostředkem pro identifikaci nebezpečných míst v okolí lidí bývá tzv. indikativní mapování.

Kromě zanedbaných, opuštěných, odlehlých či špatně osvětlených míst jsou rizikově vnímána místa s velkou fluktuací lidí (Newman 1972, Koskela a Pain 2000). Podle Brantinghamů (1995) jsou jedním ze dvou typů lokalit se zvýšenou mírou kriminality místa s velkým počtem lidí (crime generators), která díky vysoké hustotě lidí v daném prostoru generují množství příležitostí k páčání trestné činnosti (nákupní centra, dopravní uzly, aj.). Druhým, rizikovějším typem jsou místa, kde útočníci plánovitě hledají oběti (crime attractors) na základě známých příležitostí (čtvrti s nočními podniky, prostitucí, užíváním drog). Přítomnost a koncentrace konzumentů alkoholu, uživatelů drog a bezdomovců patří mezi nejčastěji uváděné důvody negativní bezpečnostní image výše vyjmenovaných míst (Schmeidler 2002, Jíchová a Temelová 2012).

Kontroverzní jsou z hlediska vnímání bezpečnosti kamerové systémy, které podle některých kriminalistů snižují trestnou činnost v oblasti (Fyfe, Bannister 1998), podle jiných výzkumníků zase tak jednoznačnou roli nehrají (Gill, Spriggs 2007) a naopak bývají zejména z pohledu feministických autorek brány jako nežádoucí zásah do soukromí (Koskela, Pain 2000).

1.2.5 Vnímání strachu z hlediska denní doby

Na problematiku rozdílů mezi vnímáním noční a denní doby poukazuje řada studií. Většina lidí cítí větší obavy o svoji bezpečnost v nočních hodinách, a odůvodňují je tím, že většina trestné činnosti je páčána v noci (Samuels 2001; Samuels, Judd 2002). Tato skutečnost vede k diferenciaci denního a nočního chování. Někteří lidé méně vycházejí ven, většina pak mění svoje obvyklé denní trasy a vyhýbají se tmavým místům s absencí kvalitního osvětlení. Mezi typická místa, která mění svůj charakter v závislosti na denní a noční době patří jednak uzavřené prostory (closed space) jako podchody, metro, podzemní či vícepodlažní parkoviště nebo vlakové vagóny. Druhým typem jsou otevřené prostory (open

space) jako parky, lokality podél vodních toků a rozlehlější opuštěná místa, která je v případě ohrožení náročně urychleně opustit (Valentine 2001; Tonkiss, 2005, Zítková 2013).

U veřejné dopravy má denní doba zásadní vliv na vnímání strachu. Zítková (2013) uvádí, že většina respondentů cítí větší obavy při užívání veřejné dopravy po setmění. Nejrizikověji jsou pak vnímány pěší cesta na zastávku, nádraží (a opačným směrem) nebo při čekání na dopravní prostředek, více než samotná cesta dopravním prostředkem. Zmíněna již byla denní doba v souvislosti se strukturou uživatelů veřejného prostoru. Zatímco denní populace je tvořená dětmi, ženami a seniory, noční utváří zejména muži (Worpole 1992).

1.3 Mentální mapy

„Mentální neboli kognitivní mapy jsou mapy uložené ve vědomí člověka, kde jsou po celý život doplňované a zpřesňované – ale i zapomínané a deformované. Je to představa člověka o okolním světě, která je využívána i v jiných sociálních vědách“ (Siwek 2011). Mentální mapa⁷ neobsahuje objektivní realitu, ale subjektivní projekci toho, co lidé považují ve svém okolí za významné. Jedná se o obraz, který se proměnlivou měrou liší od skutečnosti. Poprvé se mentální mapy objevily v publikaci amerického urbanisty Kevina Lynche v šedesátých letech (Lynch 1960. Lynchovský typ mentálních map bývá někdy nazýván jako komparativní (Drbohlav 1991). Může sloužit k určování míry znalosti daného geografického prostoru nebo k určení váhy jednotlivých informačních zdrojů. Je vztažen k realitě a lze hodnotit jeho správnost a shodnost se skutečností. Jedná se například o schéma tras městské dopravy anebo představy obyvatel o využití parcel v daném území. Lynch (1960) klasifikoval objekty geografického prostoru do několika systémových skupin: oblasti, cesty, hrany, uzly a významné prvky. Oblasti definoval jako části prostoru, které lze subjektivně nebo objektivně oddělit od jiných (např. průmyslové areály, obytné zóny, zábavní parky nebo velká nákupní centra, atd.). Oblasti jsou obvykle odděleny hranami ale mohou také plynule přecházet jedna v druhou. Dělicím faktorem může být např. specifická funkce, vizuální odlišnost nebo kulturně-historický význam. Podle Siwka (2011) lidé, kteří

⁷ Mentální mapa je geografické (kartografické nebo schematické) vyjádření představ člověka o geografickém prostoru, nejčastěji o jeho kvalitě nebo uspořádání (Drbohlav 1991).

dané území znají, vyhodnocují lépe jeho atributy jako polohu, tvar, velikost nebo hierarchii než lidé, kteří dané území neznají nebo se v něm ocitli jen krátkodobě.

Druhý typ mentální mapy označuje Drbohlav (1991) jako preferenční neboli „gouldovský“ podle amerického geografa Petera Goulda. Tento typ mentální mapy na rozdíl od typu komparačního nelze srovnávat se skutečností ani hodnotit jeho správnost a míru shody s realitou. Preferenční mapa obsahuje hodnotící kvalitativní soudy. Příkladem gouldovského typu mentální mapy je zjišťování preference území pro trvalé bydlení nebo pro dovolenou. Preferenční mapy vznikají tak, že respondenti zaznamenávají do slepých map hodnocení geografického prostoru (Siwek 2011). Geografický prostor je členěn na základní prostorové jednotky, jimiž mohou být buď abstraktní plochy (čtverce, šestiúhelníky; Siwek 1988, Matlovič 1992, Nižnanský 1994), nebo plochy nepravidelné, které jsou založeny na přirozeném základě jako např. povodí a obce (Voženílek 1997). Při vyhodnocování preferenčního typu mentálních map bylo prokázáno, že lidé nejlépe znají jejich bezprostřední okolí a s rostoucí vzdáleností znalost území klesá nebo také fakt, že známé prostředí se lidem jeví přijatelněji než neznámé (Gould, White 1974).

Mapy území s výrazně zápornou preferencí jsou speciálním případem preferenčního typu mentálních map. Území je v nich hodnoceno za pomoci negativního kritéria (nebo více kritérií). Jedním z nejintenzivnějších negativních pocitů, je strach. Mentální mapy při kterých se jako hodnotící kritérium používá strach nebo různé formy obav se nazývají mapy strachu. Strach může být vyvoláván iracionálními i racionálními důvody (např. kriminalita), zkoumána jsou území nebezpečná i území, která se za nebezpečná považují (Siwek 2011). Tvorbou map strachu z se zabývala řada geografů (Carter, Hill 1979; Yi Fu Tuan 1980; Matei, Ball-Rokeach, Linchuan Qiu 2001; aj.). Strachem žen v souvislosti s prostorovými souvislostmi se zabýval Valentine (1989) nebo Madge (1997), strach žen ze znásilnění mapovali Sheppele a Bart (1983). Geografie strachu popisuje nejen strach z trestné činnosti, ale i dalších témat jako například strach z válečných či jiných konfliktů (Melander 2009) nebo strach z kulturních rozdílů, který popsala Wilkinsonová (2009) na příkladu strachu občanů USA z občanů arabského původu v souvislosti se sledováním filmů. Tato oblast výzkumu vyústila v další koncepty a teorie, např. geografie fobií (Davidson 2003) nebo geografii emocí (Davidson, Bondi a Smith 2007).

2 VYMEZENÍ A CHARAKTERISTIKA ZÁJMOVÉ OBLASTI

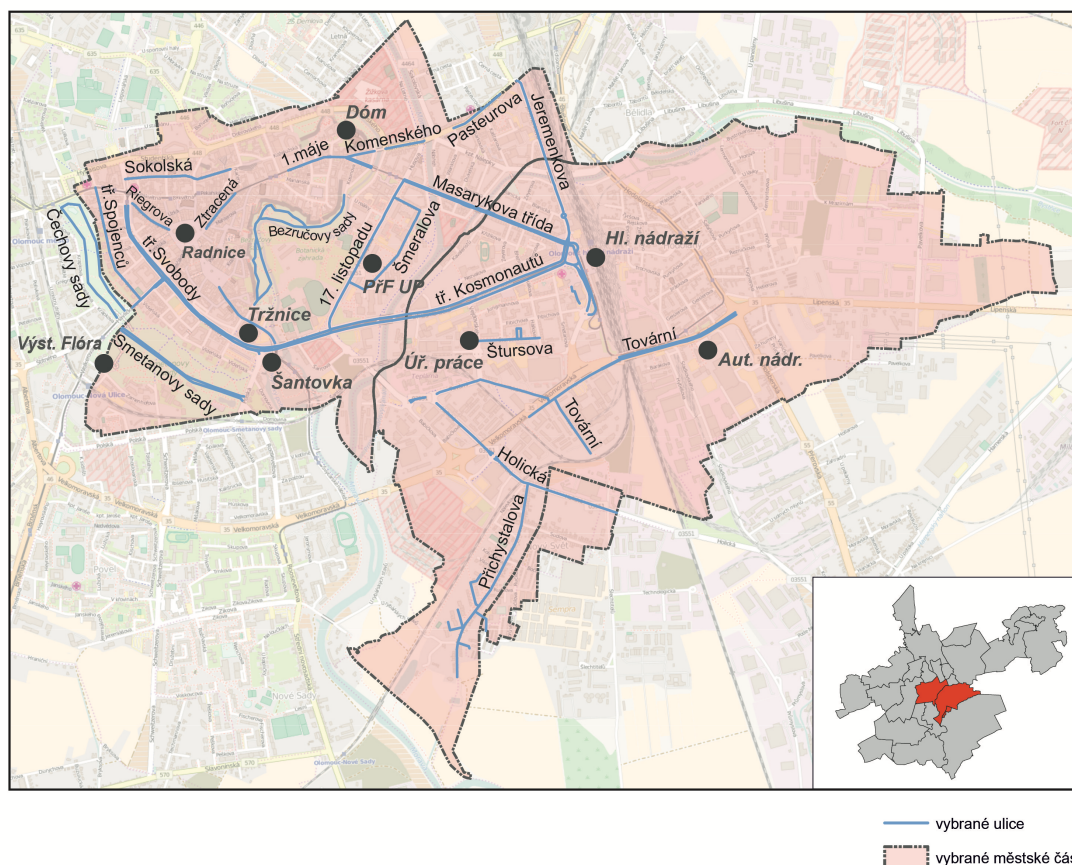
2.1 Volba zájmové oblasti

Volba zájmové oblasti probíhala na základě výstupů z bakalářské práce, která byla věnována časoprostorové analýze kriminální činnosti na území okresu Olomouc v letech 1998 – 2008, které otevřely nové možnosti pro hlubší výzkum dané problematiky na menším území. Jedním z dílčích cílů výzkumu práce byl pohled do prostorového vnímání kriminality a strachu z kriminality občany města Olomouce. K analýze kriminality byly použity statistiky z databáze Policie České republiky.

Nejpodrobnější data, která byla Policie ČR schopna poskytnout, byly statistiky jednotlivých trestných činů a jejich kategorií do úrovně ulic. Pro výzkum bylo zvoleno zájmové území v rozsahu tří městských částí s vysokou rozmanitostí typologie prostředí, velkou fluktuací obyvatel a typů území s vžitými stereotypními předsudky obyvatel, navíc v okolí místa bydliště autora a jeho častého výskytu, kde bylo možné aplikovat důvěrnou znalost prostředí spolu s vlastními zkušenostmi vnímání kriminality. Výsledným zájmovým územím byla zvolena 3 katastrální území: Hodolany, Olomouc-centrum a Nový Svět. K zájmovému území bylo navíc připojeno území Čechových sadů, které nespadá do vybraných městských částí. Zařazení Čechových sadů do zkoumané oblasti přispělo k lepší komparaci tohoto typu prostředí, neboť cílovou oblastí výzkumu byly mj. olomoucké parky.

Podle vyjádření činovníků Analyticko-právního oddělení Krajského ředitelství Policie České republiky v Olomouci nebylo možné poskytnout z důvodu náročnosti získávání dat z policejní databáze data za všechny ulice v daném území. Proto bylo na základě doporučení kpt. Mgr. Marty Vlachové, krajské koordinátorky prevence kriminality, závěrů bakalářské práce na téma Kriminální geografie Okresu Olomouc (Hýža 2012) a vlastní analýzy území vybráno devatenáct ulic a tři parky, které byly shledány jako nejvhodnější pro zkoumání daného území. Pro analýzu lokality a výběr ulic, jehož limit byl kpt. Martou Vlachovou stanoven na 20, byly použity i dostupné informace a výstupy z práce Věry Zítkové (2013), která se ve své práci rovněž věnovala percepci strachu z kriminality ve městě Olomouci.

Sledovaným či zájmovým územím tedy rozumíme nejen plošnou oblast tří městských částí (a Čechovy sady), ale v některých kapitolách se může jednat o konkrétní oblast 22 vybraných ulic (a parků), které území reprezentují. S pojmem bylo v textu pracováno citlivě tak, aby nedošlo záměně jeho významu.

Obr. 1: Zájmová oblast a sledované ulice

2.2 Urbanistický vývoj zájmové oblasti

Vlivu prostředí na kriminalitu a strach z kriminality se podrobněji věnovala kapitola 1.2.4. Obecně však lze shrnout, že podle řady výzkumů (Newman 1972; Koskela 1999; Schmeidler 2000; Öhman, Simonsen, 2003; aj.) má prostředí a jeho charakter zásadní vliv na genezi kriminality, její strukturu a strachu ze zločinu. Tato kapitola se proto věnuje provázání historického vývoje města Olomouce a utváření struktury urbanismu.

První zmínky o kontinuálním pobytu člověka na území dnešní Olomouce se datují do 6. tisíciletí př. n. l. Od té doby se na tomto místě střídala řada středoevropských kultur. V tisíciletí stěhování národů (5. stol. př. n. l. až 6. stol. n. l.) se na zde vystřídali Keltové, Germáni i Římané. Na konci 6. století sem začali pronikat Slované, kteří později ve střední Evropě vybudovali Sámovu říši. Jedno z opevněných center se nachází na dnešním povelském předměstí. V 9. století se Olomouc stala jedním z hlavních sídlišť Velkomoravské říše. Správní centrum se posunulo na Václavské a Petrské návrší. Po pádu Velké Moravy a vzestupu Přemyslovců bylo v Olomouci zřízeno roku 1063 moravské biskupství. Ve stejném století byl na severně od města vybudován benediktinský klášter (později premonstrátský) – dnešní klášter Hradisko. Mocenské centrum přemyslovského knížecího sídla bylo na Václavském návrší, kde byla v rámci kamenného hradu roku 1141 dokončena bazilika sv. Václava a nový biskupský palác. V okolí nejstarších kostelů jsou doloženy kupecko-řemeslnické osady (dnešní kostel sv. Mořice, Blažejské náměstí, Michalské návrší).

Ve 40. letech 13. století bylo založeno město. propojením tzv. předhradí, na jehož okraji vyrostl Přemyslovský hrad, a scelením osad zformovala dnešní stará Olomouc. Především severně a západně Michalského návrší byly vytyčeny ulice, náměstí a hradby, které dodnes tvoří na první pohled komplikovaný komplex s nepravidelným půdorysem, který však podle hypotézy olomouckého historika Josefa Bláhy (Zatloukal 2013), jež se zakládá na římských měrných jednotkách (stadia, římské míle) a křesťanské mystiky (šestidenní stvoření světa) nepostrádá svou logiku a hlubokou symboliku. Středem se stala dvě významná tržiště – Horní a Dolní náměstí lichoběžníkového tvaru, z nichž se rozbíhá uliční síť v návaznosti na staré obchodní cesty. Město obklopovalo několik městských osad a dohromady tento komplex ve 14. a 15. století čítal 5 až 7 tisíc obyvatel ve zhruba 1200 domech.

V první polovině 16. století došlo k výrazné modernizaci tehdy již dvojitého kamenného opevnění, do kterého bylo nově zahrnuto i předměstí Bělidla. Městská zástavba byla nepřetržitě zahušťována zděnými patrovými domy. Tehdejšími výškovými dominantami města byly radnice uprostřed tržiště (Horní náměstí) a farní kostel sv. Mořice. Opevněné město bylo ze všech stran obklopeno předměstími. Na západě to byla Litovelská ulice, Vozovka, Gošikl, Střední ulice, Hrnčířská ulice, na jihu Český a Německý Povel, Nové Sady,

Závodí a Nový Svět, na východě Klopoř, Ostrovy, část Hodolan a Bělidel, na severu Lazce. Důležitou součástí vývoje olomouckého urbanismu se stalo povýšení jezuitské akademie na univerzitu roku 1573. Před Bílou horou žilo v Olomouci okolo 9000 obyvatel, spolu s předměstími se odhaduje až 30 000 obyvatel. Město bylo nejlidnatějším a ekonomicky nejvyspělejším městem Moravy, navíc bylo správním, církevním i vzdělanostním centrem.

Zásadním zlomem pro vývoj vnitřního uspořádání města Olomouce byla třicetiletá válka, během které byla Olomouc osm let okupovaná Švédy, kteří následně opustili zbídačené město, ve kterém zůstalo 1675 obyvatel. Navíc byla Olomouc roku 1655 prohlášena za pevnost. Po obnově města, která probíhala prakticky celou druhou polovinu 17. století se vlivem politické situace po ztrátě Slezska stala z Olomouce prakticky pohraniční pevností habsburské monarchie.

Roku 1742 se z rozhodnutí císařovny Marie Terezie z Olomouce stala bastionová pevnost s moderním opevněním, mnoha předsunutými pevnůstkami a okolo města byla postavena tzv. korunní hradba. Tato změna se na rozvoji Olomouce podepsala zásadním způsobem. V předpolí hradeb byla v okolí necelého kilometru odstraněna veškerá zástavba (celkem asi 350 domů se 4000 obyvateli). Ve větší vzdálenosti od hradeb byly založeny ulicové osady Nová Ulice, Zelená Ulice, Povel, Nové Sady, Nový Svět a Pavlovičky. Další josefínské reformy v 18. století měnily charakter města především na vojenský, čímž utrpěla jak univerzitní, tak duchovní stránka města. Zatímco jiná města se v 19. století zbavovala opevnění a rozšiřovala se zejména obytnou a průmyslovou výstavbou, Olomouc si dál držela svůj pevnostní status a naopak zde docházelo k další fortifikaci. Do roku 1866 vyrostlo cca 25 předsunutých pevnůstek z neomítaného cihelného zdiva a řada zemních valů, opevněný obvod města v té době měřil 43 km (Zatloukal 2013). V témže roce se při pruském tažení na Vídeň ukázalo, že Olomouc jako pevnostní město pozbylo svého významu, neboť mu pruská armáda nevěnovala větší pozornost a namířila si to přímo na hlavní město říše.

Milníkem v urbanistickém vývoji města Olomouce bylo následné zrušení statutu pevnosti roku 1886 a zrušení stavebních omezení v celém pevnostním pásmu. Dle upravovacího plánu zpracovaného městským stavebním úřadem, který řešil otázky úpravy pevnostního pásma a růstu města směrem k okolním obcím, byla zbudována například nová výstavba Nových Hodolan a Úřední čtvrti v katastru Nové Ulice (Zapletalová 2010). Ta je

dodnes charakteristická výstavbou soukromých vil či činžovních domů, zatímco při výstavbě okolo jádra města převažovaly veřejné budovy (Schulz 2002). Předměstská sídla Nová Ulice a Hodolany měla odlišný vývoj od ostatních okolních obcí na okraji města díky tomu, že zde stála nádraží. Hlavní nádraží se nacházelo na v Hodolanech a obsluhovalo trasu Přerov – Česká Třebová. Nádraží Nová Ulice se nacházelo na trati Olomouc – Kostelec na Hané – Prostějov. Tato dvě předměstí rostla díky odstraňování a revitalizaci prostoru hradebního pásma a díky politickému zákulisí⁸ rychleji než samotné město. Většina ostatních obcí na obvodu Olomouce kromě Hodolan a Nové Ulice, které byly usměrněny plánem, se rozšiřovala méně kontrolovaným až živelným způsobem většinou obstavováním silnic vedoucích k městu. Významnou měrou se na rozvoji Olomouckého urbanismu podílel vídeňský architekt Camillo Sitte, který brojil proti likvidaci celé pevnosti (např. zachování Terezké brány a vznik prstence olomouckých parků) a jehož moderní regulační návrh byl částečně použit.

Dalším významným bodem v dějinách Olomouce byl vznik tzv. Velké Olomouce (někdy též Velkého Olomouce). K městu bylo v roce 1919 připojeno 13 okolních obcí (Hodolany, Nová Ulice, Bělidla, Černovír s osadou Klášterní Hradisko, Hejčín, Chválkovice, Lazce, Nové Sady, Nový Svět, Neředín, Pavlovičky, Povel a Řepčín), čímž rapidně vzrostl nejen počet obyvatel a velikost města, ale také jeho ekonomická síla. Ne všechna nově připojená předměstí však byla s městem stavebně propojena. V období první republiky vznikala v tomto meziprostoru četná obytná výstavba. Během První republiky vzrostl počet domů z 3050 (r. 1919) na 5060 (r. 1938; Schulz 2002).

Po druhé světové válce došlo k dalším proměnám olomouckého urbanismu nejen vlivem odsunu asi 18 000 Němců (Zapletalová 2010). Podstatnou redukcí prošel složitý systém zdejších vodních toků, ramen a náhonů. Nejvýznamnějším počinem v tomto směru bylo zasypání Střední Moravy na třídě Svobody, kde vznikl roku 1954 široký bulvár.

⁸ Ve vedení města byli v tomto období pouze němečtí radní, kteří byli úzce provázáni s vysokým úřednictvem, německými obchodníky i židovskými podnikateli. Jejich snahou bylo potlačení politických, hospodářských i kulturních ambic českého tábora. Tato „klika“, která prosazovala krédo „Olomouc raději malá, ale německá“, městu vládla až do konce první světové války. Na přelomu devatenáctého a dvacátého století tak ve městě nevznikaly české závody, které by do města přivedly mnoho českých dělníků a čeští podnikatelé tak byli nuceni zakládat své podniky a továrny v okolních obcích – např. Zora (Hodolany) nebo pivovar se sladovnou (Holice). Výsledkem této politiky bylo, že předměstské obce vzkvétaly rychleji než samotné město. (Viktořík 2010)

Proměnou prošlo i olomoucké přednádraží včetně nádražní budov. Důležitou událostí roku 1946 bylo znovuotevření olomoucké univerzity, která přijala jméno Františka Palackého. V duchu socialistického realismu začala vznikat první sídliště (Neředín) a další zatím menší bytové jednotky na Povlu, Kyjevském nábřeží (dnešní u. Milady Horákové) a na Nových Sadech. Proměnou prošel olomoucký orloj (1949 – 1954).

V sedmdesátých letech připojeno dalších 14 obcí (1974: Holice, Slavonín, Týneček, Sv. Kopeček, Radíkov, Droždín a Samotíšky, 1975: Bystrovany, Nedvězí, Nmilany, Topolany, Křelov, Chomoutov, 1980: Lošov), čímž vzrostl počet obyvatel (o cca 13 tisíc obyvatel) a také se výrazně zvětšila rozloha (ze 42 ha na 116 ha). Vznikla nová, zejména panelová sídliště na Nové Ulici, Povlu, Nových Sadech, Lazcích a Neředíně. Pro řadu z nich musela být zbourána předměstská zástavba, např. v tereziánských obcích Nová Ulice, Zelená Ulice nebo na Povelu (Daněk, Zatloukal, Bielešová 2009)

Ve městě vznikla řada odvážných architektonických staveb, z nichž nejvýrazněji působila budova obchodního domu Prior v těsné blízkosti chrámu Sv. Mořice, dále potom budova spořitelny nebo obchodní dům Koruna. Olomouc proměnil i příchod sovětských vojsk v roce 1968. Na dnešním sídlišti Černá cesta vznikla pro rodiny vojáků sovětská čtvrť včetně dvou obchodních domů a školy (Radiožurnál 2011). Tato čtvrť nebyla českým občanům plně přístupná a byla střežena vojenskými hlídkami. Další dvě sovětská sídliště vznikla v Neředíně a na Novém Světě.

Po roce 1989 došlo k řadě změn z hlediska územního uspořádání. Od města se osamostatnily obce Bystrovany, Samotíšky (1992), Křelov a Břuchotín (1995). Revitalizací prošly objekty po sovětské armádě. Z neředínských panelových domů se staly studentské koleje, panelové sídliště Černá cesta a Nový Svět se transformovaly obytné části města. Po ekonomické transformaci a příchodu zahraničního kapitálu došlo k úpadku řady velkých průmyslových závodů, po kterých začaly vznikat velké brownfieldy (pivovar v Holici, Milo, sladovny, TOS aj.). Renovací prošla řada staveb v historickém jádru včetně již zmiňovaného obchodního domu Prior. Kontroverzním fenoménem se stala velkoplošná nákupní centra na výpadových cestách z města (Globus, Olympia, OC Haná) ale také v centru města (např. Kaufland, Šantovka). Proměnou prošla i řada sportovišť včetně demolice spartakiádního stadionu či modernizací Androva stadionu. Revitalizací prochází i panelová sídliště, která se

proměňují zejména zateplováním a vybarvováním. Významnou roli ve vzhledu města hrají nové výškové budovy Regionálního centra a Moravské vysoké školy.

2.3 Stručná prostorová charakteristika zájmového území

Na základě kapitoly 1.2.4, která popisuje aspekty vlivu prostředí na vnímání strachu v dané oblasti, byla provedena stručná prostorová charakteristika zájmové oblasti do úrovně zkoumaných ulic.

1. máje

Ulice 1. máje se nachází v historickém centru, kde propojuje náměstí Republiky s Žižkovým náměstím. Ulicí v celé její délce 500 m vede nejstarší olomoucká tramvajová linka. Nachází se zde Hanácká kasárna, Dům armády, Hotel Palác a řada historických budov, které lemují ulici v celé její délce. Najdeme zde řadu restauračních, hernu či noční klub.

17. listopadu

Třída 17. Listopadu je 1100 metrů dlouhá ulice, která je důležitým dopravním spojením okolo východní hranice historického jádra. Vede tudy trasa autobusových linek a nachází se zde řada institucí jako Státní zastupitelství, Přírodovědecká, Pedagogická a Právnická fakulta Univerzity Palackého, studentská kolej, Dům dětí a mládeže, nebo řada sportovišť včetně městského atletického stadionu, tenisových kurtů, sokolovny, gymnastické haly, a tělovýchovné jednoty. Část ulice sousedí s botanickou zahradou, ulici zpestřuje množství stromů a travnatých pásů.

Havlíčková

Havlíčková ulice je důležitou spojnicí mezi centrem města a Wolkerovou ulicí, která dále odvádí dopravu do městské čtvrti Nová ulice a na rychlostní silnici na Brno. Prochází tudy tramvajové a autobusové trasy. Celkem 300 metrů dlouhá ulice ve své jihozápadní části rozděluje prstenec městských parků na Čechovy a Smetanovy sady, které spojuje nadzemní

lávka. Nachází se zde Vazební věznice Okresního soudu v Olomouci, dále několik restauračních zařízení, nočních klubů a obchod s potravinami, který je mezi obyvateli dobře známý svou noční otevírací dobou.

Holická

Tato ulice je spojením mezi Holicí, Novým Světem a okrajem městského centra. Necelých 1800 metrů dlouhá ulice z velké části postrádá chodník, je lemována řadou průmyslových areálů, polem s ornou půdou i travnatými porosty (mnohdy velmi vysokými). V jihovýchodní části se nachází opuštěná budova bývalého olomouckého pivovaru. Ulici křížují tři železniční přejezdy.

Jeremenkova

Přes 1,2 km dlouhá ulice doznala v posledních letech díky přestavbě přednádražního prostoru velkých změn. Nejdůležitějším bodem ulice je Hlavní nádraží, což je nejdůležitější uzel hromadné dopravy v Olomouckém kraji s velmi vysokou fluktuací obyvatel. Na ulici se nachází řada nástupišť tramvají, městských i meziměstských autobusů. Křížují se zde tři tramvajové trasy (Masarykova, Kosmonautů, trasa z Pavloviček) a velké množství autobusových linek. Ulice je důležitým propojením i pro osobní automobilovou dopravu. Je zde budova Pošty, Železniční poliklinika, sídlo Olomouckého kraje, dominantní výšková budova Regionálního centra, podzemní parkoviště, několik restauračních zařízení a heren. Z přednádražního prostoru vede cca 160 m dlouhý dobře osvětlený podchod na nástupiště a do Starých Hodolan. V těsné blízkosti hlavního nádraží se nachází několik laviček s křovinatým zátiším, které jsou prakticky nepřetržitě okupovány bezdomovci a hlučnými jedinci pod vlivem alkoholu. Často lze tyto osoby potkat i v samotné budově Hlavního nádraží. Severní a jižní konce ulice jsou oproti centrální části s přednádražním prostorem značně vylidněné. V severní části se nacházejí průmyslové areály v okolí železniční tratě.

Kateřinská

Ulice se nachází v historickém centru města. Je téměř 400 metrů dlouhá a platí pro ni pravidla pěší zóny. Při ústí do Dolního náměstí na jejím severozápadním konci se ulice zužuje.

Naopak na jihovýchodním konci ulice už není domovní zástavba a pravý okraj ulice je lemován pásmem zeleně, který se nachází na břehu mlýnského potoka, kde z ulice ústí nadchod do nákupního centra Šantovka. V ulici se nachází sídlo Městské policie Olomouc, Kostel sv. Kateřiny, řada menších obchodů a restauračních zařízení. Jižní část ulice přímo sousedí s tržnicí.

Komenského

Ulice Komenského je relativně krátká (360 m) propojovací ulice mezi ulicí 1. máje a pokračováním ulice Pasteurovy (Gorazdovým náměstím). Ulici řadíme do kategorie užších, lemuje ji několikapodlažní výstavba. Východní částí ulice prochází významná trasa osobní automobilové dopravy, která dále přechází v ulici Dobrovského a spojuje severovýchodní okraj města s centrem. Prochází tudy i trasa autobusových linek. V přízemí domů je řada menších obchodů a nachází se zde několik pivnic a restauračních zařízení, včetně klubů s noční otevírací dobou. Mezi ty nejznámější patří Bristol a klub 15 minut. Zhruba v centrální části je ulice překřížena Mlýnským potokem, který je na svých březích lemován stromy a zelení.

Tř. Kosmonautů

V devatenáctém století zde plánoval architekt Camillo Sitte bulvár po vzoru vídeňské Praterstrasse. Později se zde rozvinula také bytová panelová výstavba. Třída Kosmonautů je důležitou spojnici mezi Hlavním nádražím a centrem města. Po celé délce téměř 1,2 km vede jedna z nejmladších olomouckých tramvajových linek (od r. 1997) a také tudy vedou linky autobusové a cyklostezky. Kromě několika restauračních zařízení a nočních podniků zde najdeme luxusní hotel s kongresovým centrem, kampus vysoké školy s jedním ze dvou olomouckých „mrakodrapů“, několik úřadů včetně Krajského ředitelství Policie České republiky. U překřížení řekou Moravou se nachází neosvětlený podchod. Tato ulice má i podle nového územního plánu velký potenciál pro budoucí rozvoj.

Masarykova třída

Více než 800 m dlouhá ulice je důležitou a frekventovanou spojnici mezi historickým centrem a hlavním nádražím. V ulici se nachází Vrchní soud, křižují ji řeky Morava a Bystřice a po celé délce ji lemuje domovní zástavba. Celá ulice je protkaná nejstarší olomouckou tramvajovou trasou (1899). V ulici je řada restauračních zařízení a nejrůznějších obchůdků.

Pasteurova

Pasteurova ulice má velmi různorodý charakter. Sedm set metrů dlouhá ulice je důležitým dopravním propojením Chválkovic, Bělidel a Pavloviček s centrem města. Jezdí tudy autobusová doprava. Nachází se zde Vojenská nemocnice, část Slovanského gymnázia, střední škola obchodu a gastronomie, obchodní dům Senimo, čerpací stanice či řada dalších obchodů. V severní části ulice se nachází napojení na zahrádkářskou oblast a několik průmyslových areálů. Ulici na jejím severovýchodním okraji křížuje železniční trať. Doprava je vedena podjezdem s chodníkem pro pěší. V těsné blízkosti ulice se nachází sídliště Černá cesta, které získalo mezi obyvateli Olomouce špatnou pověst zejména kvůli časté násilné trestné činnosti (Vránová, 2012).

Přichystalova

Tato ulice má z největší části obytný charakter. Podél jeden kilometr dlouhé ulice se nacházejí rodinné i panelové domy, bydlení pro střední i nižší sociální třídy. Nachází se zde základní a mateřská škola, pivnice a několik menších obchodů. Ulice má charakter problémové oblasti, neboť se zde v nedávné minulosti nacházela řada nezaměstnaných lidí (podle některých výzkumů až 80 %; Olomouc.cz 2011) a řada bydlení zde byla označena jako nevyhovující. Lokalita má charakter výskytu sociálně vyloučených občanů, od roku 1991 tam byli cíleně stěhováni občané po výkonu trestu a sociálně slabé skupiny.

Riegerova

Jedná se o 200 m dlouhou ulici v samotném centru města, která je spojnici Horního náměstí s třídou Svobody. Ulice je lemována historickou městskou zástavbou. Převážnou část dne nachází v pěší zóně s vysokou fluktuací populace v denních i nočních hodinách. V ulici se

nachází řada obchodů, několik restauračních zařízení, barů a heren, včetně jednoho z nejznámějších nočních klubů Varna a sousedního „hladového okénka“, kam se chodí lidé najíst i v brzkých ranních hodinách.

Sokolská

Téměř 600 metrů dlouhá ulice, která paralelně mezi dvěma dopravně významnějšími ulicemi (Studentská, 8. května). Nachází se zde tramvajové depo, takže se celou ulicí táhne tramvajová trať, po které však nejezdí žádná obslužná linka. V ulici se nachází sídlo Dopravního podniku města Olomouce, Policie ČR, kino, kostel a několik restauračních zařízení.

Tř. Spojenců

Třída Spojenců je zhruba 600 metrů dlouhá spojnice frekventovaných ulic Palackého a Havlíčkova. Má charakter boční ulice s nižší fluktuací obyvatel, vedoucí souběžně s hlavní ulicí oblasti tř. Svobody. Východní stranu ulice lemují souvislá zástavba bytových domů, západní stranu ulice a sousední Čechovy sady odděluje řada vilových domů. Součástí ulice je stromořadí. Z ulice ústí dva vstupy do sousedního parku. Nachází se zde základní a mateřská škola, obchodní akademie a jižní okraj ulice sousedí s vazební věznicí.

Tř. Svobody

Jedna z nejfrekventovanějších Olomouckých ulic. Dopravní tepna s téměř nenahraditelným významem. Po celé její délce jednoho kilometru projíždí tramvajové a autobusové linky, které se zde navzájem křížují a vytváří z ulice dopravní uzly. Ulice je velmi rušná jak přes den, tak v noci. Nachází se zde Poliklinika, Státní vědecká knihovna, Okresní soud a jedna z dominant Olomouce – Terežská brána, spolu s budovou Vodních kasáren pozůstatek hradeb pevnostního města. Najdeme zde řadu restauračních zařízení a jeden z největších olomouckých nočních klubů Belmondo. Jižní část směrem k tržnici třídu lemují městská zeleň.

Šmeralova

Jedná se o složitěji rozvětvený uliční komplex cca 800 metrů dlouhý. Není hlavním dopravním tahem, jedná se spíše o boční ulici, která je využívána hlavně k parkování. V její těsné blízkosti se totiž nacházejí Právnická a Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, dále Menza, čtyři studentské koleje, domů a objekty využívané pro soukromé účely. Spolu s ubytovacími komplexy pro studenty se zde nachází studentské pivnice, diskotéka, odpočinková zóna na břehu řeky Moravy a sportoviště s množstvím zeleně.

Štursova

Štursova ulice se nachází v městské části Hodolany. Necelých 300 metrů dlouhá ulice nemá zásadní význam z hlediska dopravy. Nachází se zde střední odborná škola obchodu a služeb, nákupní zóna se supermarketem Kaufland, pracoviště městského magistrátu – odbor sociálních věcí a řada činžovních domů. Na západním okraji ulice ústí naproti úřadu práce. Ulici nechybí zeleň v podobě stromů a travnatých pásů.

Tovární

Charakter Tovární ulice výborně vystihuje její název. Přes dva kilometry dlouhý systém ulice se táhne mezi průmyslovými areály a jen její malá část je lemována bytovou výstavbou. Na východním okraji se nachází autobusové nádraží. Nejznámějším podnikem je čokoládovna Zora, nachází se zde i Teplárna nebo Olomoucká vodárenská. Jedná se o geometricky komplikovanou ulici, jejíž součástí je čtyřproudová důležitá a prakticky nenahraditelná dopravní tepna. Součástí ulice jsou i pěší chodníky lemující nadjezd ze Starých Hodolan, jejichž pokračování od tramvajových kolejí směrem k Zoře lemuje v těsné blízkosti nepřehledné pásmo křovin. Díky absenci dostatku pouličního osvětlení rozhodně tato pěší stezka nepatří mezi oblíbené. Pod silnicí se nachází čtyři podchody, které odpuzují nejen svým zanedbaným vzhledem, ale i zápachem a u autobusového nádraží také žebrajícími a obtěžujícími bezdomovci.

Ztracená

Ztracená ulice je přibližně 200 metrů dlouhá a značně úzká ulička, typický představitel uliček v samotném historickém jádru Olomouce. Spojuje Horní náměstí s východní částí historického města. Ulice se nachází v zástavbě historických domů, ve kterých můžeme najít spoustu menších obchodů a několik restauračních zařízení.

Olomoucké parky

Olomoucké parky jsou pýchou města Olomouce. Okolo historického jádra se nacházejí tři hlavní parkové systémy o rozloze zhruba 47 hektarů. Prstenec olomouckých parků vznikl v devatenáctém a na začátku dvacátého století převážně v prostoru bývalého opevnění a předpolí hradeb. Tento prostor obyvatelům a návštěvníkům města poskytuje příjemné relaxační prostředí. Často bývá využíván pro procházky, studium, sport nebo pikniky či sdružování lidí. Velké množství stromů, křovinaté zeleně, altánů nebo pozůstatků opevnění má i své negativní stránky, např. množství nepřehledných zákoutí, kde se mohou shlukovat bezdomovci, uživatelé drog či alkoholu.

Bezručovy sady

Park Bezručovy sady se nachází na východním okraji historického jádra. Parkem se větví stezka pro pěší a cyklisty, která spojuje lokalitu tržnice a univerzitní části města. Parkem protéká Mlýnský potok, který jej dělí na veřejnou část a část oplocenou, kde se nachází botanická zahrada, rozárium nebo například Korunní pevnůstka, pozůstatek bastionového opevnění z tereziánské doby. Veřejnou část po jedné straně lemuje pozůstatek hradebního opevnění s řadou věží. Součástí opevnění jsou tři průchody se schodišti do historické části Olomouce. Architektonickou součástí Bezručových sadů je Jihoslovenské mauzoleum z roku 1926, společná hrobka s pozůstatky jihoslovenských vojáků z první světové války. Okolí památníku je zřejmě nejméně vzhlednou částí parku, neboť je značně zarostlá křovinatou zelení a jeho bezprostřední okolí není úplně přehledné.

Čechovy sady

Park se nachází na západním okraji centra města, a přestože katastrálně nespadá do vytyčených městských částí, byl přiřazen do městské lokality zejména pro komparaci s ostatními dvěma parky. Jeho původ se datuje do 30. let 19. století. Nachází se zde řada pěších stezek a cyklostezek a množství zón k odpočinku.

Smetanovy sady

Nejstarší olomoucký park, který byl založen v roce 1820, se rozprostírá na jihozápadním okraji historického jádra města. Jeho dominantou je 710 m dlouhá Rudolfova alej. Nachází se zde Výstaviště Flora, kde se koná řada kulturních akcí. Součástí parku je i jezírko nebo dětská hřiště. Parkem prochází řada pěších stezek a cyklostezek, v centrální části se nachází restaurace.

2.4 Charakteristika zájmové oblasti – obyvatelstvo

Ve sledované oblasti se nachází přes 21 tisíc obyvatel, což je více než pětina obyvatel města Olomouce. Oblast je charakteristická vysokou hustotou obyvatel, neboť se jedná o vnitřní část města. Hustota obyvatel je 2977 obyvatel na m². Pro srovnání, hustota obyvatel celé Olomouce je 977 obyvatel na m².

Pohlaví	Zájmová oblast		Olomouc		ČR	
	abs	%	abs	%	abs	%
celkem	21 251	100	101 003	100	10 436 560	100
muži	10 113	48	47 560	47	5 109 766	49
ženy	11 138	52	53 443	53	5 326 794	51

Zdroj: SLDB 2011

Tab 1: Srovnání počtu obyvatel a genderové vyváženosti

Věkové složení obyvatel sledovaných městských částí z velké většiny odpovídá rozvrstvení obyvatelstva v Olomouci jako celku. Žije zde o procentní bod více obyvatel generace ve věku 25-34 let, což je dokonce o necelé tři procentní body více, než v celé České republice. Nachází se zde i relativně více seniorů nad 65 let (o 1 p. b.) než v celé Olomouci.

Věk	Zájmová oblast		Olomouc		ČR	
	abs	%	abs	%	abs	%
0-14	2 644	12,5	13 461	13,3	1 488 928	14,3
15-24	2 621	12,4	12 184	12,0	1 249 662	12,0
25-34	3 819	18,1	17 329	17,1	1 584 322	15,2
35-44	3 000	14,2	14 430	14,2	1 586 182	15,3
45-54	2 675	12,6	13 689	13,5	1 353 613	13,0
55-64	2 782	13,1	14 027	13,8	1 493 390	14,4
65+	3 616	17,1	16 338	16,1	1 644 836	15,8

Zdroj: SLDB 2011

Tab 2: Srovnání obyvatel dle věkových skupin

Z hlediska národnostního složení nepozorujeme výrazné rozdíly mezi statistikami Olomouce a vybrané oblasti. Podle očekávání se v Olomouci nachází relativně více obyvatel s moravskou národností než v celé České republice. Za zmínku stojí skutečnost, že podle dat Sčítání lidu, domů a bytů žije v Olomouci pouze 38 a ve sledované oblasti pouze 16 obyvatel, kteří se přihlásili pouze romské národnosti. Je třeba uvést fakt, že v tabulce chybí kombinace národností (které v tabulkách pro městské části chybí). Kvůli přehlednosti komparace se sledovanou oblastí jsou v tabulce uvedeny pouze data za občany, kteří se přihlásili jen k jedné národnosti. Podle dat SLDB se v České republice nachází zhruba 13 tisíc (pouze romskou národnost uvedlo přes 5 tisíc obyvatel). Přitom Romů je v Česku podle vládních statistik z roku 2006 mezi 150 a 300 tisíci (Wirnitzer 2011). Problémem těchto statistik je, že z různých důvodů tito občané nejsou ochotni ve sčítání tuto národnost přiznat (Jiříčka 2011).

Národnost	Zájmová oblast		Olomouc		ČR	
	abs	%	abs	%	abs	%
Česká	12 928	60,83	62 593	61,97	6 711 624	64,31
Moravská	1 911	8,99	9 788	9,69	521 801	5,00
Slezská	12	0,06	42	0,04	12 214	0,12
Slovenská	349	1,64	1 423	1,41	147 152	1,41
Maďarská	11	0,05	63	0,06	8920	0,09
Německá	13	0,06	72	0,07	18 658	0,18
Polská	39	0,18	137	0,14	39 096	0,37
Romská	16	0,08	38	0,04	5 135	0,05
Ruská	27	0,13	101	0,10	17 872	0,17
Ukrajinská	72	0,34	259	0,26	53253	0,51
Vietnamská	55	0,26	172	0,17	29 660	0,28
Neuvedeno	5 039	23,71	22 902	22,67	2 642 666	25,32

Zdroj: SLDB 2011

Tab 3: Srovnání obyvatel dle národnostního složení

Z hlediska ekonomické aktivity se obyvatelstvo sledované oblasti nijak zvlášť neliší od zbytku obyvatel Olomouce a České republiky. Můžeme sledovat lehký nárůst nezaměstnaných, jejichž relativní počet je o půl procentního bodu vyšší, než je průměr celé Olomouce. Tento jev může být zapříčiněn tím, že se ve sledované oblasti nachází oblasti s bydlením pro nižší sociální třídy (např. Přichystalova).

Statistiky obyvatel podle dosaženého vzdělání se v rámci Olomouce a sledované oblasti relativně téměř neliší. Vzhledem k charakteru městského obyvatelstva je zde pochopitelně výrazně vyšší koncentrace lidí s vysokoškolským vzděláním, než je republikový průměr (o více než 7 p. b.), současně i více obyvatel s maturitou a naopak méně lidí se středoškolským vzděláním bez maturity a pouze se základním vzděláním. Obecně lze konstatovat, že úroveň vzdělanosti je zde výrazně vyšší, než je republikový průměr. Za touto skutečností stojí koncentrace středních a vysokých škol v čele s Univerzitou Palackého.

Věk skup./typ vzdělání	Zájmová oblast		Olomouc		ČR	
	abs	%	abs	%	abs	%
věk 15+	18 607	88	87 542	87	8 947 632	86
Bez vzdělání	68	0	245	0	42 384	0
Základní (+neukon.)	2 648	12	12 070	12	1 571 602	15
Střední bez maturity	4 795	23	23 171	23	2 952 112	28
Střední s maturitou	5 362	25	26 502	26	2 425 064	23
Vyšší odborné	307	1	1 333	1	117	0
Vysokoškolské	3 855	18	18 047	18	1 114 731	11

Zdroj: SLDB 2011

Tab 5: Srovnání obyvatel dle vzdělanosti

Ve sledované oblasti se nachází o dva procentní body více věřících obyvatel než, je průměr města Olomouce a o více než čtyři procentní body více než v České republice. Tento jev může být spojen s výše popsanou vyšší koncentrací seniorů, kteří byli k víře vedeni mnohem více, než pozdější a současná mladá generace.

Obyvatelstvo městských čtvrtí Nový Svět, Hodolany a Olomouc-centrum lze až na výše popsané drobné rozdíly označit jako nikterak nevyčnívající z průměrných statistik obyvatel celé Olomouce potažmo České republiky. Největší rozdíly lze vysledovat ve vzdělanostní struktuře obyvatel, zejména vysokého počtu vysokoškoláků. Zde nesledujeme diferenciaci v rámci Olomouckých městských částí, ale Olomouce jakožto univerzitního města z pohledu České republiky.

3 METODY ZPRACOVÁNÍ

3.1 Selekcce a analýza reálné trestné činnosti

3.1.1 Selekcce sledovaných ukazatelů

Výběr kategorií trestné činnosti pro její výzkum v zájmové oblasti byl stejně jako počet ulic limitován možnostmi Policie České republiky. Po dohodě s kpt. Mgr. Martou Vlachovou, krajskou koordinátorkou prevence kriminality z Analyticko-právního oddělení Krajského ředitelství Policie České republiky v Olomouci byl ze strany PČR stanoven limit na

deset kategorií, pro které poskytla požadovaná data do úrovně vybraných ulic. V následujících týdnech byl na žádost nakonec počet poskytnutých dat zčtyřnásoben. Policie poskytla požadovaná data za čtyři po sobě následující roky (2011 – 2014), čímž bylo pokryto delší časové období, aby data měla co největší vypovídací hodnotu a mohly být sledovány i trendy vývoje kriminální činnosti v zájmové oblasti.

Policie České republiky zaznamenává četnost jednotlivých kriminálních činů dle tzv. takticko-statistického kódu. Tato klasifikace není shodná s klasifikací dle trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.), ve kterém jsou trestné činy rozděleny do jednotlivých hlav a dílů, např. trestné činy proti životu a zdraví, trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromá a listovního tajemství nebo trestné činy proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci, atd.. Struktura takticko-statistického kódu Policie České republiky se sestává ze 189 kriminálních činů či skupin kriminálních činů, které jsou dále členěny do 9 dílčích a dvou souhrnných kategorií (příloha č. 6).

Selekce deseti sledovaných kategorií proběhla na základně poznatků z bakalářské práce a po odborné konzultaci s kpt. Mgr. Martou Vlachovou. Vybrané kategorie trestné činnosti měly nejlépe reprezentovat místní kriminalitu a nejlépe odpovídat cílům výzkumu: 1. kapesní krádeže, 2. krádeže věcí z aut (oba patří do skupiny krádeže prosté), 3. krádeže prosté, 4. výtržnictví (kategorie ostatní), 5. loupeže, 6. úmyslné ublížení na zdraví, 7. znásilnění (vše násilná tr. činnost), 8. násilná trestná činnost (celá souhrnná kategorie), 9. ohrožování pod vlivem návykové látky, opilství (kategorie zbývající kriminalita), 10. sprejerství (ostatní tr. činy). Jako jedenáctý ukazatel byla zvolena tzv. celková kriminalita, což je souhrnná kategorie, která vznikla součtem krádeží prostých, násilné trestné činnosti, výtržnictví, sprejerství, a ohrožení pod vlivem návykových látek. Z těchto jedenácti kategorií byly sestaveny tabulky do úrovně 22 ulic (a parků), které reprezentují zájmovou oblast pro roky 2011 - 2014. Základě této tabulky došlo k další analýze, popisu a kartografickému vyjádření statistických dat. Největší pozornost byla po generalizaci těchto kategorií za účelem efektivity a co možná největší přehlednosti analýzy věnována těmto čtyřem kategoriím: krádeže prosté, násilná trestná činnost, ohrožení pod vlivem návykové látky a celková kriminalita.

3.1.2 Kartografické vyjádření policejních dat

Z poskytnutých dat byly vytvořeny mapy v prostředí ArcMap 10.3. Pro každou ze čtyř sledovaných kategorií (krádeže prosté, násilná trestná činnost, ohrožení pod vlivem návykových látek, celková kriminalita) byly vytvořeny dva mapové listy. Sledované jevy byly znázorněny formou liniového kartodiagramu. Pro klasifikaci jednotlivých kategorií trestných činů byla zvolena metoda Natural Break (Jenks), kde jsou intervaly stupnice založeny na přirozeném seskupení hodnot v zadaném vzorku. Jednotlivé intervaly jsou určeny statisticky na základě nalezení sousedních hodnot ze souboru, mezi nimiž je relativně velký rozestup. Intervaly byly dále upraveny na základě expertního posouzení pro co nejintuitivnější vyjádření sledovaného jevu. Každý ze sledovaných jevů byl vyjádřen ve dvou mapových listech. V prvním případě se jednalo o součet všech čtyř sledovaných roků v jedné mapě, tyto mapy byly použity v textu. Druhém případě byly jednotlivě znázorněny všechny čtyři roky tak, aby bylo možné porovnat vývoj kriminality ve sledované oblasti, tyto mapy byly vloženy do přílohy.

Pro vytvoření mentální mapy byla použita data z dotazníkového šetření, kde respondenti v otázce č. 20 zakreslovali do mapy tzv. místa strachu, tj. místa kde pociťují největší obavy o vlastní bezpečnost. Vzniklé polygony byly v programu QGIS Desktop 2.14.1 překresleny do bodové vrstvy, kde každému polygonu o velikosti 1 cm² na mapě v dotazníku odpovídal jeden bod v digitální podobě. Výsledná bodová vrstva byla dále transformovaná kartografickou metodou Heatmap v tzv. teplotní mapu, kde jsou jednotlivé hodnoty reprezentovány barvami spojitého barevného spektra. Jako podkladová mapa byl ve všech mapových dílech použit veřejně dostupný zdroj OpenStreetMap a jako souřadnicový systém byl použit WGS 1984 UTM Zone 33N.

3.2 Dotazníkové šetření

3.2.1 Charakter výzkumu

V období od prosince 2015 do března 2016 bylo na území sledované oblasti provedeno dotazníkové šetření. Šetření probíhalo přímým osobním kontaktem s 218 respondenty. Protože předchozí výzkumy prokázaly velké rozdíly ve vnímání kriminality z hlediska denní a noční doby (např. Samuels 2001; Samuels, Judd 2002), byl výzkum

zaměřen na vnímání kriminality a strachu z kriminality zejména za doby denního světla, na což byli respondenti na začátku každého dotazování řádně upozorněni. Vzhledem k tomu, že řada výzkumů hovoří o genderové nejednotnosti ve vnímání strachu z kriminality (např. Ferraro 1995, Pain 2001, Schneider, Wesely, Gaardner 2002, Fethenhauer, Buunk 2005), kdy bylo prokázáno, že ženy pociťují větší míru obav z páčání trestné činnosti (např. Pain 1991, Snedker 2012), byla připuštěna genderová nerovnost ve sběru dotazníků s větším důrazem na ženskou část obyvatelstva, u které se potvrdilavětší sdílnost ohledně percepce strachu a jejího odrazu v chování obyvatel. Rovněž ve vyhodnocování dat z dotazníkového šetření byl brán velký zřetel na genderové odlišnosti.

Respondenti byli osloveni na ulicích, před začátkem dotazníků byli seznámeni s cílem výzkumu a obeznámeni s sledovanou lokalitou. Před samotným vyplněním dotazníku došlo k ověření, zda má respondent s danou lokalitou dlouhodobé zkušenosti.

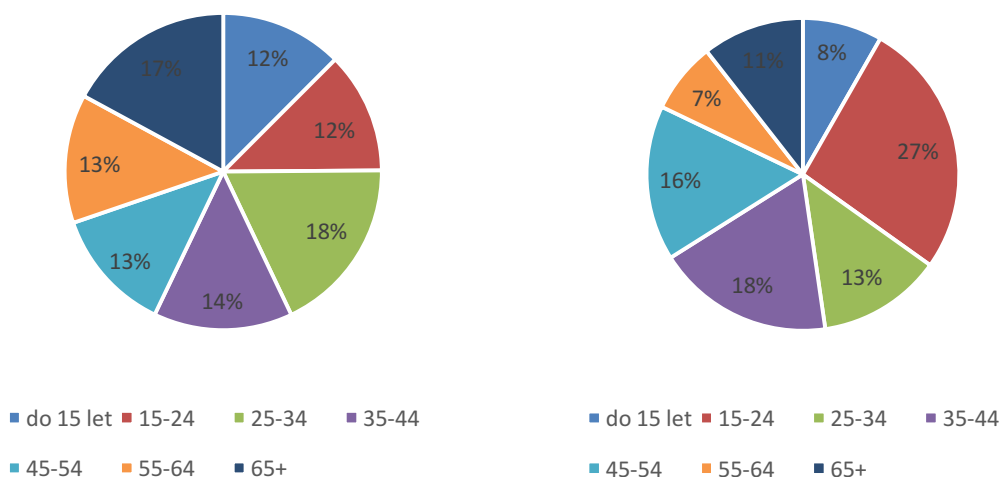
3.2.2 Struktura dotazníku

Respondenti odpovídali na 25 otázek. První část dotazníku byla věnovaná vnímání strachu z kriminality, osobním zkušenostem respondentů s páčáním trestné činnosti na vlastní osobě, svědectví trestné činnosti a bližším aspektům vnímání obav z trestné činnosti.

Druhá část dotazníku se zabývala vlivem strachu na volbu trasy a bližším důvodům tohoto chování včetně prostorového určení. Třetí část byla věnována výzkumu vnímání činnosti Policie České republiky a Městské policie z hlediska preventivního i vyšetřovacího. Důležitou součástí byla tvorba mentální mapy strachu. Respondenti zakreslovali do mapy sledované části města Olomouce tzv. místa strachu, tj. místa kde se nejvíce obávají o vlastní bezpečnost. V poslední části dotazníků vyplňovali respondenti osobní údaje: pohlaví, věk, vzdělání, ekonomická aktivita a bydliště do úrovně ulic.

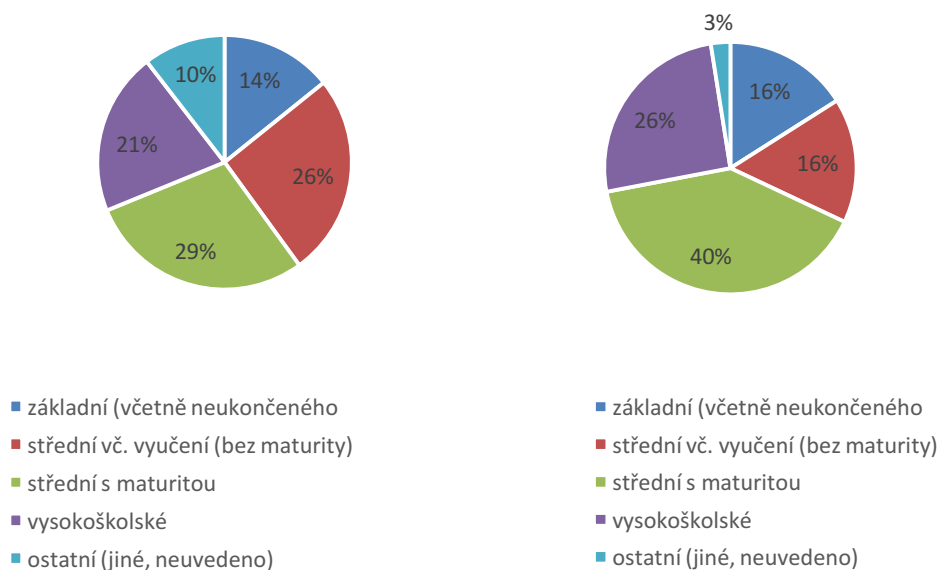
3.2.3 Struktura respondentů

Z celkového počtu 218 respondentů, bylo osloveno 62 % žen a 38 % mužů. Tato nerovnost byla způsobena jednak záměrem, vysvětleným v kapitole 3.2.1 a dále podpořena větším výskytem žen v ulicích v denní době a zejména pak jejich větší ochotou stát se předmětem výzkumu strachu z kriminality, kterou mužská část populace jevila méně.

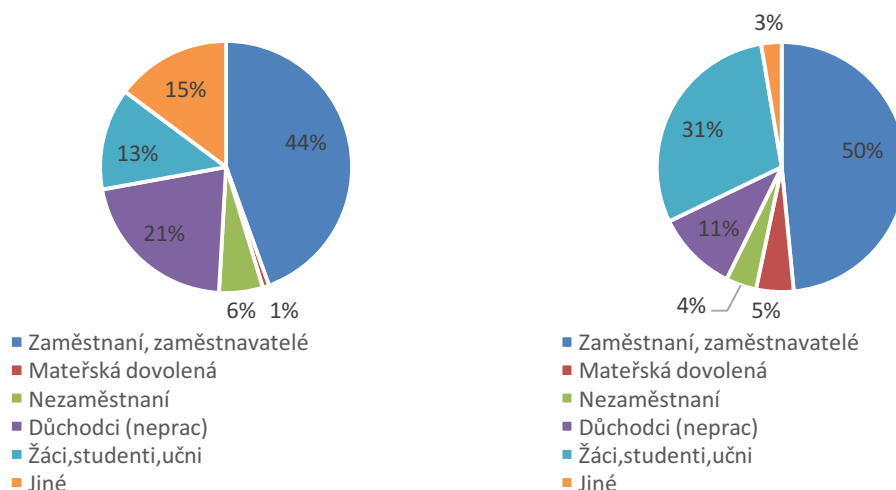
Obr. 2 a 3: Věková struktura obyvatel v zájmové oblasti (vlevo) a věková struktura respondentů (vpravo)

Věkové rozložení respondentů se v porovnání s věkovou strukturou obyvatelstva sledované oblasti liší zejména věkovou skupinou 15 – 24 let. Tento fakt je způsoben tím, že se v denní době ve sledované oblasti, která je centrem studentského života, vyskytuje velké množství studentů, kteří zde sice z velké části nemají trvalé bydliště, takže neovlivňují věkovou strukturu obyvatel sledované oblasti, ale vykazují vysokou znalost prostředí a také ochotu účastnit se dotazníkového šetření. Do dotazníkového šetření byla zahrnuta i skupina obyvatel do 15 let, která sice v některých výzkumech nebývá brána v potaz, ale dle Valentine (2001) má komplexní znalost prostředí díky tomu, že v něm tráví značnou část volného času.

Obr. 4 a 5: Vzdělanostní struktura obyvatel v zájmové oblasti (vlevo) a vzdělanostní struktura respondentů (vpravo)

Vzdělanostní struktura respondentů je v grafu znázorněna v relativních číslech, která jsou vztažena k počtu obyvatel starších patnácti let. Struktura vzorku respondentů se od struktury obyvatel ve sledované oblasti liší zejména větším počtem respondentů se středoškolským vzděláním s maturitou a menším počtem respondentů se středoškolským vzděláním vč. vyučení bez maturity. Větší počet respondentů skupiny se středoškolským vzděláním s maturitou je ovlivněn výskytem většího počtu vysokoškolských studentů ve sledované oblasti, což bylo více popsáno v případě věkové struktury u skupiny obyvatel 15-24 let.

Obr. 6 a 7: Struktura obyvatel v zájmové oblasti (vlevo) a respondentů (vpravo) dle ekonomické aktivity

Zastoupení obyvatel v dílčích skupinách dle ekonomické aktivity je v grafech znázorněno v relativních číslech, která se vztahují k počtu obyvatel ve sledované oblasti, resp. k počtu respondentů. Polovina dotazovaných respondentů byli buďto zaměstnanci nebo zaměstnavatelé (podnikatelé), necelá třetina dotazovaných byli studenti, žáci nebo uční. Naopak pouze oproti struktuře obyvatel sledované oblasti se mezi respondenty nachází menší zastoupení důchodců.

3.3 Kriminalita v médiích

Součástí závěrečné komparace dat z policejní databáze a dotazníkového šetření bude i vyhodnocení vlivu médií na percepci strachu z kriminality. Zástupcem médií, která se věnují kriminalitě na městské úrovni, byl zvolen denní tisk. Jako typický zástupce denního tisku byla vybrána Mladá fronta Dnes. Toto periodikum vychází ve verzi pro Olomoucký kraj v tištěné podobě šestkrát týdně. Informace o kriminalitě se nachází v rubrice krátkých zpráv, v závažnějších případech či u mediálně zajímavějších trestných činů se informace objevují v jednotlivých článcích. Pro kvalitní zhodnocení byly vybrány všechny výtisky za rok 2014, ze kterých byla provedena analýza poskytování informací o kriminalitě ve vybraných městských částech Olomouce. Pro vyhodnocení byla vytvořena tabulka trestné činnosti, o které médium informovalo, jejíž součástí je datum publikace, místo spáchání trestného činu a stručný popis skutku (viz příloha 5).

3.4 Expertní posouzení

Jedním z dílčích cílů práce bylo zjistit co nejvíce souvislostí mezi výstupy analýzy tvrdých dat Policie České republiky a výsledky dotazníkového šetření. K co možná nejlepšímu posouzení zkoumaných skutečností přispěl výraznou měrou rozhovor s osloveným expertem z řad Policie České republiky. Interview s policistou Územního odboru Olomouc – 1. oddělení obecné kriminality, který si nepřál být v práci jmenován, bylo velkým přínosem zejména pro vnesení nového úhlu pohledu na danou problematiku. Oslovený kriminalista díky svým mnohaletým zkušenostem a postřehům z praxe přispěl k vysvětlení řady statistických údajů a pomohl povýšit řeč čísel na vyjádření souvislostí s každodenní realitou. Přínosem pro vyhodnocování a analýzu dat z databáze PČR a výsledků dotazníkového šetření byl mimo jiné fakt, že rozhovor s policejním expertem neměl pochvalný charakter práce bezpečnostních složek, ale přinesl řadu věcných kritických připomínek jak k bezpečnostní situaci ve městě, tak i k samotné práci PČR, včetně podnětných návrhů na zlepšení. Jednotlivé poznámky policejního experta nejsou shrnuty v samostatné kapitole, nýbrž se nachází napříč celou výzkumnou částí práce a jsou připojeny vždy k danému tématu.

4 VÝZKUMNÁ ČÁST

4.1 Analýza statistik databáze Policie České republiky

V rámci této části analýzy dat bylo zpracováno 10 kategorií trestných činů do úrovně 22 ulic nebo parků během čtyř let v období 2011 – 2014. Z těchto deseti kategorií byly pro bližší analýzu vybrány čtyři hlavní – krádeže, násilná trestná činnost, ohrožování pod vlivem návykové látky a souhrnná celková kriminalita – tedy součet dílčích sledovaných kategorií.

4.1.1 Celková kriminalita

Ve vybrané oblasti bylo za období 2011 – 2014 spácháno celkem 1531 sledovaných činů. 276 z nich, což odpovídá 18 % celkového počtu bylo spácháno na Jeremenkové ulici, kde se nachází Hlavní nádraží Českých drah, spolu s křížením městské hromadné dopravy a meziměstské autobusové dopravy. Také řada institucí popsanych blíže v kapitole 2.3.

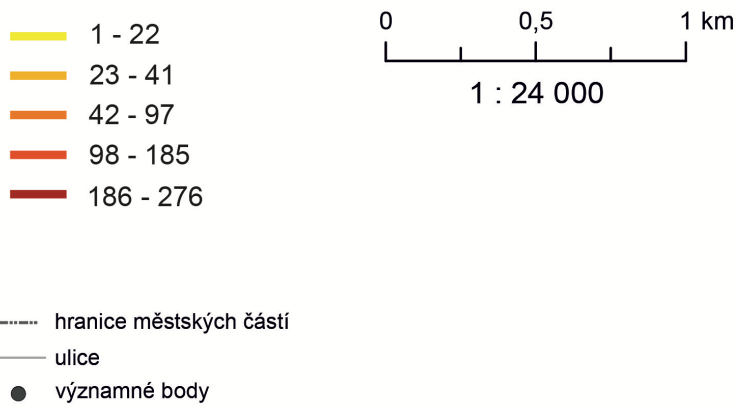
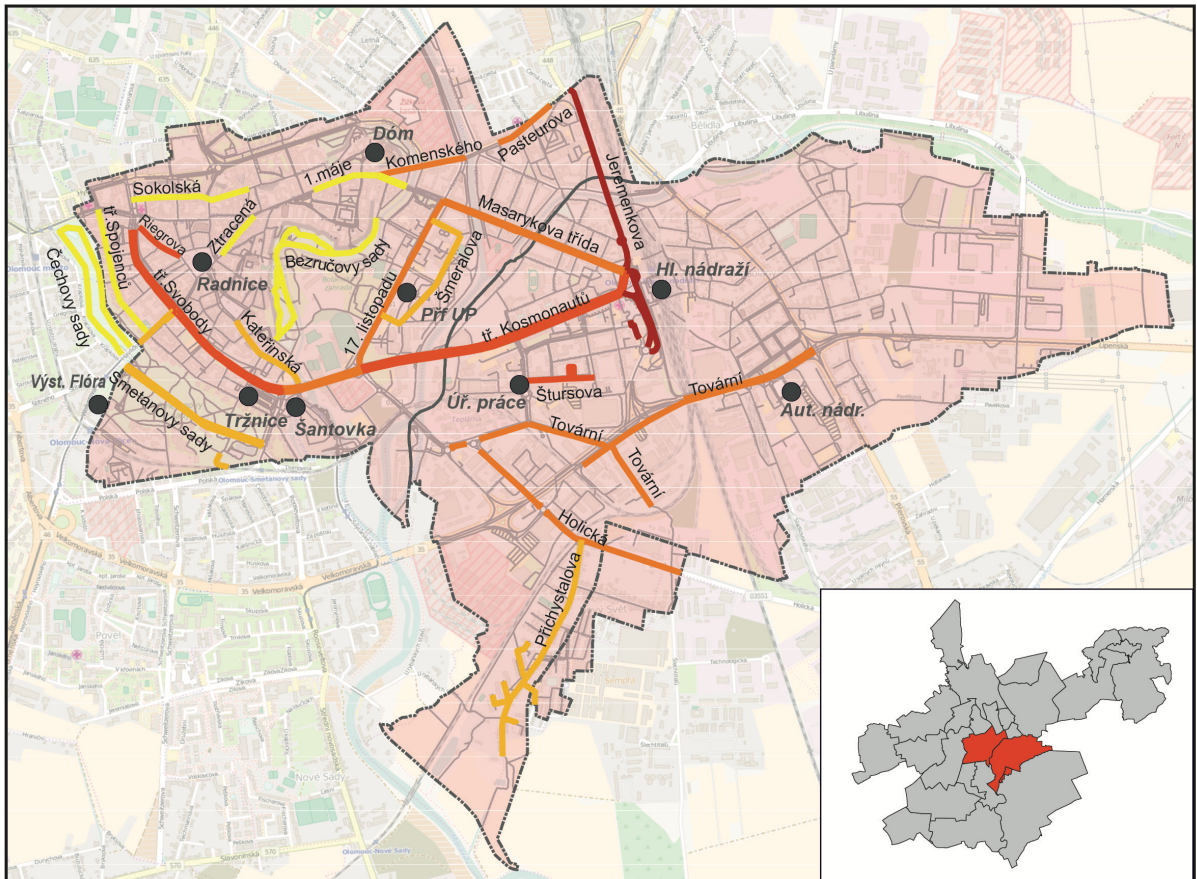
Jeremenkova ulice je na prvním místě v řadě dalších sledovaných atributech. Ve čtyřletém období bylo ve sledované oblasti zaevidováno 233 kapesních krádeží, z toho 55 % právě na Jeremenkově ulici. V kategorii sprejerství bylo evidováno 50 % (11 případů) skutků právě na Jeremenkově ulici, protože oblíbeným cílem sprejerů jsou odstavené vlaky. Jeremenkova ulice je ve sledované oblasti nejvýše i v případě výtržnictví, loupeží a celkové násilné činnosti.

Ulicí s druhou nejvyšší četností kriminality je tř. Kosmonautů, která sousedí právě s Jeremenkovou ulicí. V této ulici bylo ve čtyřletém období evidováno 185 trestných činů, což je 12 % z celkového počtu. Mezi problémová místa na třídě kosmonautů patří oblast kolem supermarketu Albert, dále okolí herny ve střední části ulice nebo pochod u přemostění Moravy.

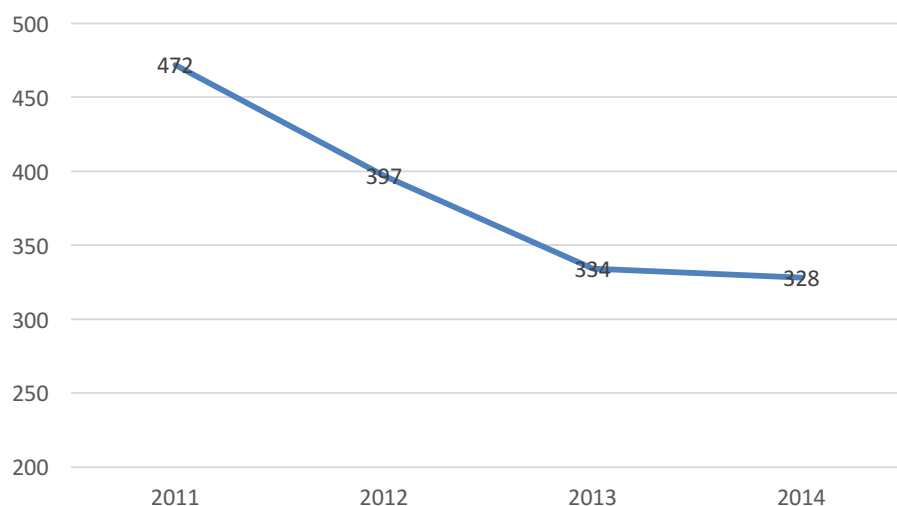
Třetí nejvíce zasaženou ulicí je Štursova, která se nachází v blízkosti ulice Jeremenkova a tř. Kosmonautů. Ve Štursové bylo evidováno 163 trestných činů, což odpovídá 11 % všech sledovaných činů v dané oblasti. Devětadevadesát procent zdejších trestných činů jsou krádeže. Nejrizikovějším místem je nákupní zóna čteně supermarketu Kaufland s přilehlým parkovištěm. Se 40 evidovanými krádežemi věcí z aut je Štursova ulice na čele pomyslného žebříčku ze všech sledovaných ulic v období 2011 – 2014.

Nejvíce zasaženou sledovanou ulicí v centru města je ulice Riegerova, kde bylo ve čtyřletém období zaevidováno 143 sledovaných trestných činů. Jedná se o ulici s vysokou fluktuací obyvatel, čilým nočním ruchem okolo klubu Varna. Jde o ulici s druhým nejvyšším počtem výtržnictví (12) a třetí nejvyšší četností násilné trestné činnosti (19). Poslední ulicí, ve které bylo evidováno více než sto sledovaných kriminálních skutků je tř. Svobody. Konkrétně zde bylo zaznamenáno 117 vybraných trestných činů. Jedná se o relativně dlouhou a velmi rušnou ulici v centru města s řadou vyhlášených restauračních zařízení a jedním z nejnavštěvovanějších olomouckých nočních klubů Belmondo. Na třídě Svobody bylo zaevidováno nejvíce ohrožení pod vlivem návykové látky (celkem 10) ze všech 22 sledovaných ulic.

Ve čtyřletém období pozorujeme sestupný trend v nápadu celkové kriminality. Zatímco roce 2011 bylo evidováno celkem 472 trestných činů, v roce 2014 jich bylo 328, což je o 31 procentních bodů méně.

Obr. 8: Liniový kartodiagram celkové kriminality v zájmovém území 2011-2014

Obr. 9: Vývoj celkové kriminality ve sledovaném území v letech 2011-2014

4.1.2 Násilná trestná činnost

Ve sledovaném území bylo v letech 2011 – 2014 evidováno 196 násilných trestných činů. Nejzasaženější ulicí násilnou kriminalitou byla v tomto období Jeremenkova ulice, kde bylo evidováno 31 skutků, což odpovídá 16 % všech násilných trestných činů ve sledované oblasti. Nejzávažnějším násilným trestným činem bylo pravděpodobně znásilnění mladého muže u Železniční polikliniky v červenci 2014. Pachatel tohoto činu a známý olomoucký recidivista byl brzy po činu dopaden. Riziková místa Jeremenkovy ulice byla detailně popsána v předchozích kapitolách. Stejně jako ulice Kosmonautů se jedná o lokalitu, kde se zdržují bezdomovci. Policejní expert potvrdil, že tato komunita občas bývá zdrojem násilné trestné činnosti, ale v drtivé většině tito lidé nenapadají ostatní spoluobčany (ačkoliv je obtěžují hlukem, zápachem, žebráním nebo slovním napadáním), nýbrž si vyřizují účty sami mezi sebou. Právě třída Kosmonautů je druhou nejvíce zasaženou ulicí násilnými trestnými činy. policie zde v obdob 2011 – 2014 prošetřovala 22 násilných trestných činů, což odpovídá 11 % ze všech evidovaných násilných činů ve sledované oblasti 22 ulic. Policejní expert doplnil, že oblast kolem Hlavního nádraží bývá občas zasažena násilnou trestnou činností a výtržnictvím sportovních fanoušků, kteří sem přijíždějí na sportovní utkání. Mezi nejproblémovější patří fotbaloví příznivci ostravského Baníku, které často doprovází problémové skupiny tzv. hooligans nejen z Ostravska, ale také z polských Katowic.

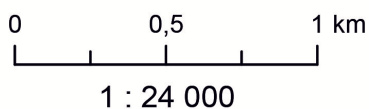
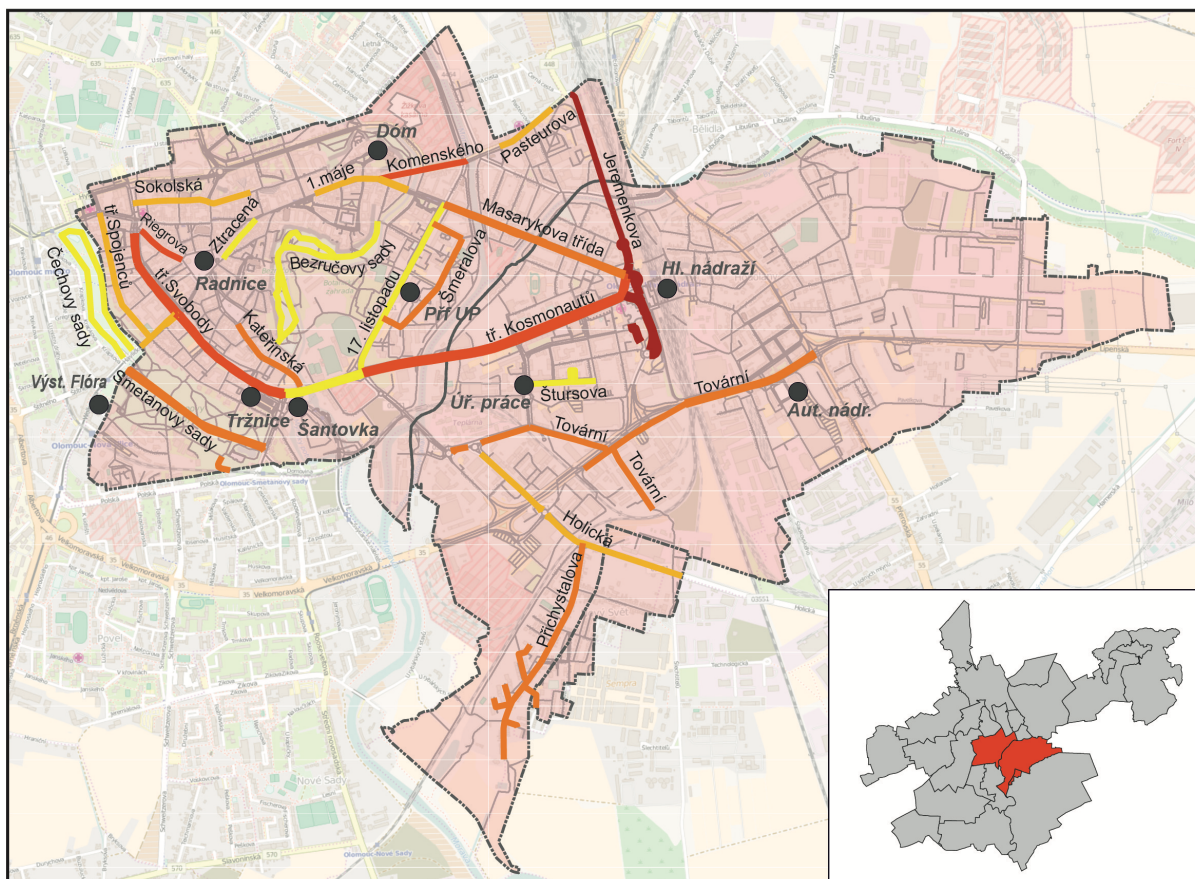
Třetí nejčastěji zasaženou ulicí násilnou trestnou činností je ulice Riegerova, nacházející se v samotném historickém centru města Olomouce. Násilná trestná činnost je

zde tvořena převážně konflikty opilých návštěvníků nočního klubu Varna. V Riegerově ulici bylo ve čtyřletém období evidováno 19 trestných činů. Mezi nejznámější patří útok zhruba deseti asijských útočníků vyzbrojených mačetami, noži a dřevěnými holemi na zahrádku diskotéky Varna v létě roku 2011, po kterém museli lékaři ošetřovat sedm zraněných z toho dva lidi s hlubokými sečnými ranami.

Společného jmenovatele – tedy noční kluby má i ulice Komenského, která byla s 18 prošetřovanými násilnými trestnými činy čtvrtou nejzasaženější ulicí sledované oblasti. Oslovený policejní expert potvrdil, že i v tomto případě jsou důvodem většiny násilných trestných činů hlášených v této ulici konflikty návštěvníků nočních klubů, v tomto případě se jedná zejména o Klub 15 min. Nejinak je tomu i v případě tř. Svobody, kde bylo prošetřováno 16 násilných trestných činů. Třída Svobody je jednou z nejfrekventovanějších ulic města a kromě vysoké denní fluktuace obyvatel tu zpravidla bývá velmi rušno i v nočních hodinách, neboť se zde nachází řada podniků s dlouhou otevírací dobou, například známá diskotéka Belmondo.

Ve sledovaném období bylo v oblasti hlášeno 5 znásilnění. Po jednom v ulicích Jeremenkova, tř. Svobody, Holická, Riegerova a parku Smetanovy sady. Nejvíce loupeží bylo zaznamenáno na Jeremenkově ulici (8 činů), ve Smetanových sadech (7), Masarykově třídě (6), tř. Kosmonautů (6) a v ulici Komenského. Nejvíce ublížení na zdraví prošetřovala PČR v ulicích Riegerova (9), tř. Svobody, Tovární (4) a Jeremenkova (4).

Stejně jako v předchozích případech, klesl počet násilných trestných činů v oblasti. Zatímco v letech 2011 – 2013 se jejich počet pohyboval mezi 51-52, v roce 2014 jich bylo hlášeno 42. Nejzásadnější změnou bylo snížení nápadu násilné trestné činnosti na tř. Kosmonautů, kde bylo v roce 2011 prošetřováno 10 případů, v následujících dvou letech 5 a v roce 2014 už jen dva násilné trestné činy.

- hranice městských částí
- ulice
- významné body

Obr. 10: Liniový kartodiagram násilné kriminality v zájmovém území 2011-2014

4.1.3 Krádeže prosté

Ulice nejvíce zasažené krádežemi se shodují s ulicemi popisovanými v kapitole v případě celkové kriminality, protože krádeže jsou početně nejvýznamnější součástí celkové kriminality. Do kategorie prostých krádeží patří zejména krádeže věcí z vozidel, krádeže kapesní, krádeže jízdních kol nebo dvoustopých vozidel. Krádeže prosté znamenají 77 % celkové sledované kriminality. Nejvíce zasaženou ulicí je Jeremenkova (208 krádeží), dále

ulice Štursova (161 krádeží), tř. Kosmonautů (149 krádeží) a ulice Riegerova (112 krádeží). Mezi ulice, ve kterých bylo celkem evidováno nad 50 krádeží patří také tř. 17. listopadu, Komenského a Pasteurova.

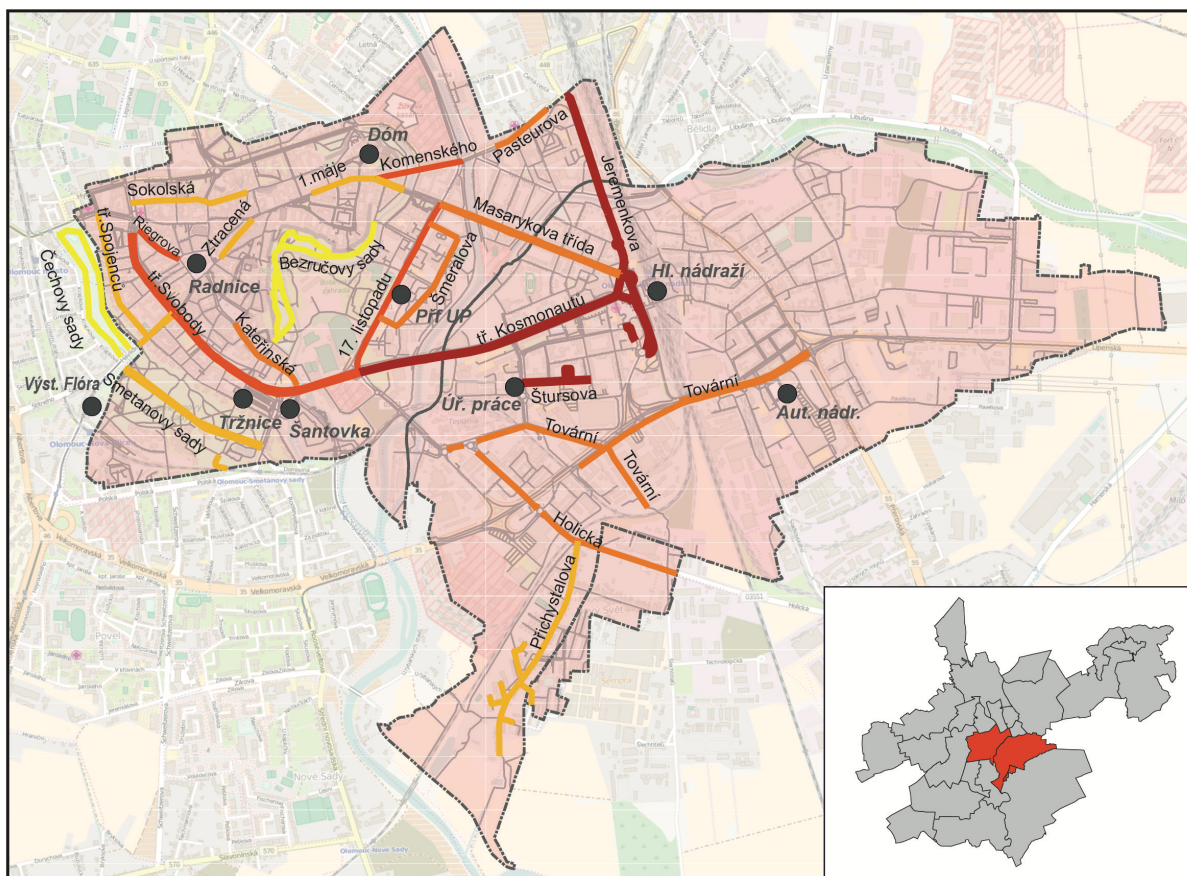
Stejně jako u celkové kriminality, lze konstatovat, že od roku 2011 celkový počet evidovaných případů krádeží prostých ve sledované oblasti značně klesl. Zatímco v roce 2011 byl počet krádeží ve sledované oblasti 396 skutků, o tři roky později jich bylo 232, což je o 42 procentních bodů méně. Nejmenší počet krádeží prostých byl evidován o rok dříve v roce 2013, tehdy byl počet krádeží prostých ve sledované oblasti 230.

Krádeže prosté jsou souhrnnou kategorií pro řadu specifických trestných činů. Jedním z nich jsou krádeže věcí z aut. Jak bylo zmíněno výše, nejvíce krádeží věcí z aut bylo evidováno ve Štursově ulici (40 krádeží), kde se nachází nákupní zóna se supermarketem Kaufland. Dále potom v ulici Holická (26 krádeží), kde se nachází například obchodní dům Baumax s velkým parkovištěm nebo čerpací stanice. Mezi další ulice s velkou četností krádeží věcí z aut jsou tř. 17. listopadu, Šmeralova, Jeremenkova a tř. Spojenců, což jsou ulice s velkým množstvím parkujících aut.

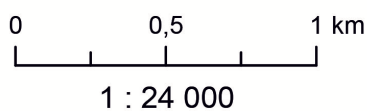
Další sledovanou kategorií, která patří do skupiny krádeží prostých jsou kapesní krádeže. V tomto ohledu je nedostižná ulice Jeremenkova (128 krádeží, 55 % ve sledované oblasti). Shodně sedmnáct kapesních krádeží bylo evidováno ve Štursově ulici a na třídě Svobody. Nad deset kapesních krádeží bylo potom evidováno pouze na třídě Kosmonautů a v Kateřinské ulici. Problém kapesních krádeží obecně je, že jsou jednou z nejméně často nahlášených trestných činů v poměru skutečných skutků. Jsou velmi nesnadno objasnitelné, pokud se nepodaří pachatele přistihnout a zadržet přímo při činu.

Zajímavým zjištěním je poměr těchto dvou zmíněných trestných činů. Zatímco ve sledované oblasti bylo evidováno více kapesních krádeží, dle statistik dat pro olomoucký okres je tomu přesně naopak. Krádeží věcí z vozidel bylo v roce 2015 na území bývalého olomouckého okresu evidováno 472, zatímco kapesních krádeží 170. Celkově krádeží prostých bylo v tomto roce evidováno 1750. Opačný poměr může být dán tím, že sledovaná oblast je pravděpodobně nejzasáženější oblastí kapesními krádežemi, jelikož se zde nacházejí nejvhodnější lokality (Hlavní nádraží, MHD, centrum, řada menších supermarketů a nákupní

centrum Šantovka) s vysokou fluktuací obyvatel. Oproti tomu na nesledovaných okrajích města se nacházejí nákupní centra a další objekty s velkými parkovišti, která přitahují pachatele trestné činnosti krádeží věcí z aut.

- 0 - 1
- 2 - 19
- 20 - 52
- 53 - 112
- 113 - 208

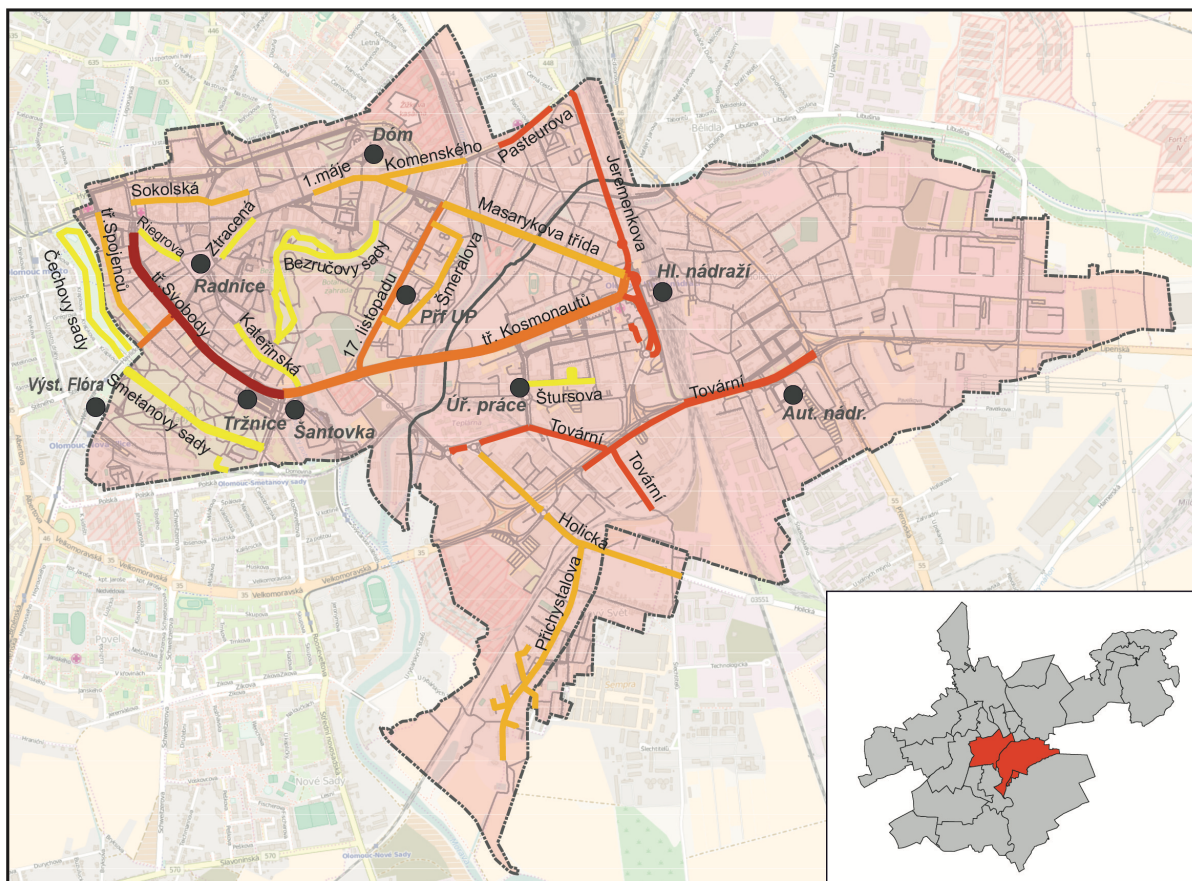

- hranice městských částí
- ulice
- významné body

Obr. 11: Liniový kartodiagram krádeží prostých v zájmovém území za období 2011-2014

4.1.4 Ohrožení pod vlivem návykových látek

Trestným činem ohrožení pod vlivem návykové látky se dle trestního zákoníku proviní každý, kdo vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku. Významnou měrou se na nápadu tohoto typu trestné činnosti podílí řízení vozidla pod vlivem návykových látek, proto mezi ulice s největším výskytem těchto činů patří právě dopravní tepny města. Nejvíce jich bylo prošetřováno na tř. Svobody, kde ve sledovaném období 2011 – 2014 došlo k deseti případům. Dále mezi nejrizikovější ulice v tomto ohledu patří Jeremenkova (8 tr. činů), Tovární (7), Pasteurova (7) a tř. 17. listopadu (5). Počet trestných činů ohrožení pod vlivem návykové látky s časem roste, stejně tak roste i počet kontrol. Celkem 57 % ze všech evidovaných činů v zájmové oblasti 22 ulic bylo zaznamenáno v posledním sledovaném roce 2014.

- 0 - 1
- 2 - 3
- 4 - 5
- 6 - 8
- 9 - 10

0 0,5 1 km
 1 : 24 000

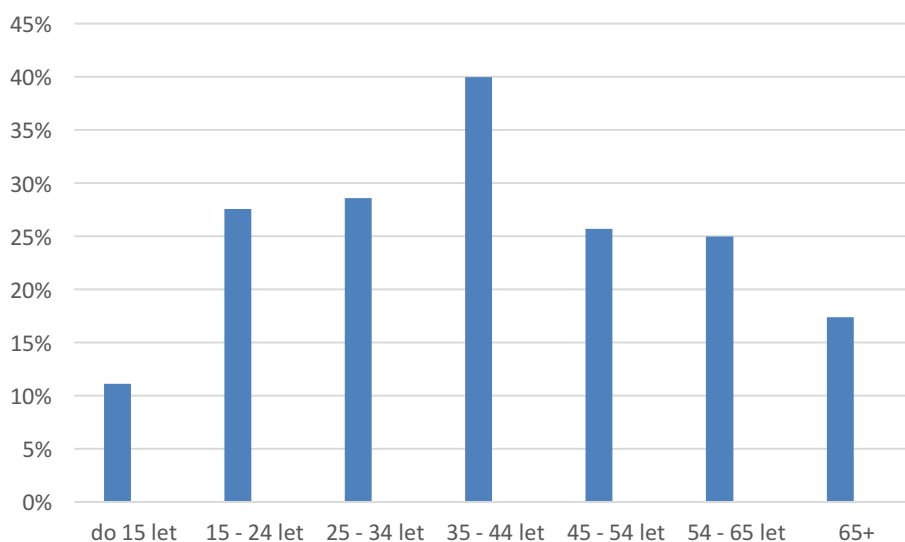
- hranice městských částí
- ulice
- významné body

Obr. 12: Liniový kartodiagram trestného činu ohrožování pod vlivem návykové látky v zájmovém území za období 2011-2014

4.2 Dotazníkové šetření

4.2.1 Setkal(a) jste se někdy osobně s trestnou činností páchanou na vlastní osobě?

První otázka dotazníkového šetření měla za cíl zjistit, zda se respondenti stali obětí trestné činnosti. Z celkových 218 respondentů na tuto otázku odpovědělo 159 osob (73 %) negativně. Více než čtvrtina dotazovaných (27 % = 59 respondentů) má s kriminalitou páchanou na vlastní osobě zkušenost. Častěji se s kriminalitou setkávali muži (34 %), přímou zkušenost s trestnou činností přiznala necelá čtvrtina žen (24 %).

Obr. 13: Zkušenost respondentů s trestným činem páchaným na vl. osobě

Největší zkušenost s trestnou činností páchanou na vlastní osobě má věková skupina 35 – 44 let, celkem 40 % respondentů této věkové kategorie reagovalo kladně. Naopak mladší i starší věkové kategorie mají zkušenosti nižší. Nejmenší zkušenost má kategorie do 15 let, což je vzhledem k nízkému věku a nejmenšímu množství životních zkušeností pochopitelné. I tak se ale 11 % dá interpretovat jako vysoké číslo, protože více než každé desáté dítě se již stalo obětí trestné činnosti. Relativně nízkou míru zkušeností s kriminální činností vykazuje i skupina seniorů nad 65 let. Zde se naopak 17 % vzhledem k množství životních zkušeností zdá být nízká oproti ostatním věkovým kategoriím, jejichž míra setkání se s trestnou činností se pohybuje od 25 do 29 procent. Vzestupnou tendenci do věku 35-44 let a následnou sestupnou tendenci v pokročilejším věku lze asociovat se změnou životního

stylu na začátku devadesátých let minulého století, kdy kriminalita obecně vzrostla a inkriminované ročníky se v té době nacházely v pubertálním věku. Naopak pozdější ročníky již v tomto období měly více životních zkušeností a svá bouřlivá léta již za sebou.

Doplňujícím bodem první otázky bylo zjišťování, kolikrát se respondenti setkali s trestnou činností páchanou na vlastní osobě, pakliže na první otázku odpověděli kladně. Zhruba polovina z respondentů se touto zkušeností - celkem 28 se setkala se s ní setkala 1x. Dvakrát se stalo obětí trestné činnosti 15 respondentů. Dalších dvanáct respondentů se s trestnou činností páchanou na vlastní osobě setkala vícekrát (3-5x), jedna žena zaznamenala větší počet zkušeností (14).

4.2.2 O jaký typ trestné činnosti se jednalo?

Na tuto otázku odpovědělo celkem 55 respondentů, někteří z nich uvedli zkušenosti s více trestnými činy. Nejvíce zkušeností měli respondenti s krádežemi. Obětí krádeže se alespoň jednou stalo 43 osob (20 % všech respondentů). Z toho 19 lidí se stalo obětí kapesní krádeže, devět osob mělo zkušenost s krádeží věcí z aut, pět osob se stalo obětí vloupání a zbylých deset osob zažilo na vlastní osobě jiný typ krádeže (krádeže auta, babety, kola, kabelky, aj.). Celkem dvacet osob (9 % všech respondentů) uvedlo, že se staly obětí násilné trestné činnosti. Z toho jedenáct mělo přímou zkušenost s loupeží a devět s ublížením na zdraví. Z dalších trestných činů mělo zastoupení sprejerství (5 osob) a výtržnictví (3 osoby).

4.2.3 Hlásil jste tento čin Policii České republiky?

Z celkových 59 respondentů, kteří v první otázce uvedli, že se setkali s kriminální činností páchanou na vlastní osobě, jich 35 vypovědělo, že hlásili danou skutečnost Policii České republiky, což odpovídá 59 procentům. Oslovený policejní expert tato čísla potvrzuje a dodává, že drobnější trestná činnost často není hlášena, protože objasňování těchto skutků a případné hledání pachatele je věcí velmi obtížnou, často neřešitelnou. Obyvatelé proto v noha případech ohlašování méně zásadnějších skutků na polici neztrácejí čas.

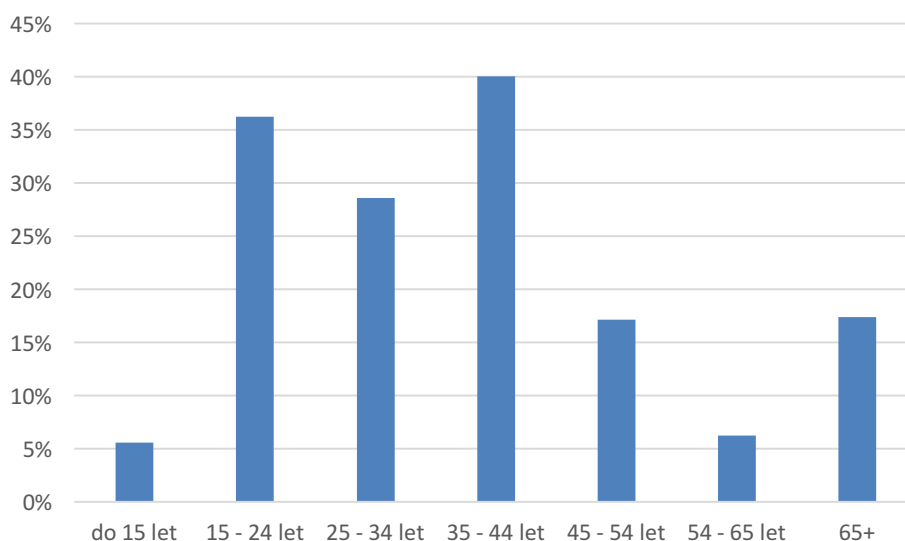
4.2.4 Byl tento trestný čin vyšetřen a pachatel potrestán?

Poslední ze série navzájem navazujících otázek s cílem zjistit co nejvíce skutečností ohledně zkušeností obyvatel s trestnou činností se více týká činnosti Policie České republiky.

Z předchozího dotazování bylo zjištěno, že 59 z 218 respondentů má osobní zkušenost s trestnou činností páchanou na vlastní osobě a 35 z nich tento čin hlásilo Policii České republiky. Dvanáct respondentů (34 % ohlášených skutků) uvedlo, že tento trestný čin byl vyšetřen a pachatel potrestán. Vzhledem k tomu, že část z těchto respondentů má zkušenost s více trestnými činy a většina z nich neuvadla přesný počet objasněných případů, nedá se tato statistika interpretovat jako přesná úspěšnost objasněnosti případů policejních složek, ovšem v přibližných rysech souhlasí se statistikami jednotlivých obvodních oddělení Policie České republiky za rok 2015, které uvádí objasněnost případů mezi 35 až 40 % (Policie a) b) c); 2016).

4.2.5 Byl(a) jste někdy svědkem trestného činu?

Další dvojice otázek zjišťuje zkušenost respondentů s trestným činem v rovině svědectví, které má rovněž zásadní vliv na percepci strachu a chování lidí.

Obr. 14: Zkušenost respondentů se svědectvím trestného činu

Zkušenost s trestnou činností ve formě svědectví uvedlo 57 respondentů (26 %). Výrazně větší zkušenosti se svědectvím trestné činnosti uvádějí muži (35 %) oproti ženám (21 %). Největší množství zkušeností zaznamenala stejně jako v případě první otázky věková skupina 35 – 44 let, kde 40 % osob uvedlo, že se stalo svědkem trestné činnosti. Oproti osobním zkušenostem s trestnou činností páchanou na vlastní osobě (otázka 1) se množství svědků nachází v kategorii 15-24 let (oproti otázce 1 nárůst o 8 p. b.). Naopak nejméně

svědku trestné činnosti se z pochopitelných důvodů nachází v kategorii do 15 let, z celkových 18 respondentů se zde našel jeden.

Na doplňující otázku kolikrát se respondenti stali svědkem trestné činnosti 25 z nich odpovědělo že 1x, dvanáct respondentů 2x, osm třikrát a 9 respondentů uvedlo, že častěji.

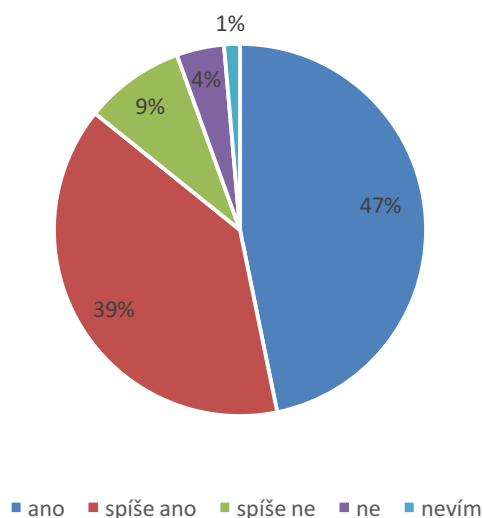
Oslovený policejní expert v této souvislosti dodává, že mezi obyvateli panuje velká neochota podávat oficiální svědectví k případům. Lidé prý nemívají problém interpretovat svá svědectví na místě činu, jsou-li osloveni, ale pro podání oficiálního svědectví na policejní služebně nehodlají obětovat svůj čas. A to často ani za příslibu anonymního svědectví, kdy se jejich jméno ve veřejných listinách neobjeví.

4.2.6 O jaký typ trestné činnosti se jednalo?

Tato výzkumná otázka doplňuje předchozí bod s cílem blíže nahlédnout do problematiky zkušeností respondentů s trestnou činností. V rámci šetření bylo zaznamenáno 72 označení konkrétních trestných činů. Nejčastěji byli respondenti svědky výtržnictví, a to v 29 případech. Sedmnáct osob zaznamenalo trestný čin ublížení na zdraví. Dalších sedmnáct osob se setkalo s různou formou krádeží. Nejčastěji to byly krádeže kapesní, ale také krádeže v obchodech. Pět respondentů se stalo svědkem loupeže, čtyři lidé zaznamenali sprejerství.

4.2.7 Cítíte se v místě bydliště a blízkém okolí bezpečně?

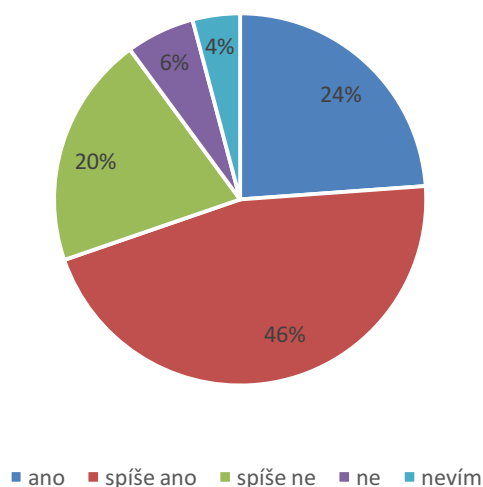
Tato otázka se zabývá přímou percepcí strachu v místě bydliště a jeho blízkého okolí. Necelá polovina respondentů se v okolí svého bydliště cítí bezpečně. Dalších 39 % na dotaz odpovědělo spíše kladně. Devět respondentů se v místě bydliště bezpečně necítí. Čtyři z těchto devíti respondentů spadají do věkové skupiny starších 65 let. Z respondentů, kteří se v místě bydliště bezpečně necítí, bydlí dva na Masarykové třídě, po jednom pak v sousední Křížkově ulici a nedalekém Gorazdově náměstí. Z hlediska genderového rozdělení nebyly shledány v percepci strachu v místě bydliště žádné větší rozdíly. Lidé, kteří v místě bydliště žijí delší dobu, jsou na případná rizika v okolí bydliště zvyklí, jsou naučeni jim efektivně předcházet a vyhýbat se jim, čímž snižují svůj pocit strachu. Oproti tomu noví zájemci o bydlení v dané lokalitě považují bezpečnost za jeden ze základních faktorů při výběru nového místa bydliště.

Obr. 15: Pocit bezpečí v okolí místa bydliště

4.2.8 Cítíte se ve zbytku města Olomouce bezpečně?

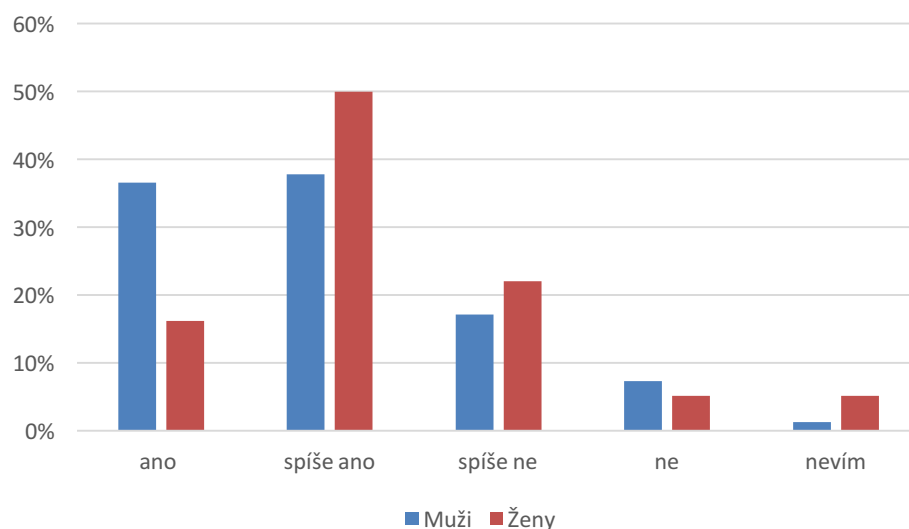
V porovnání s pocitem bezpečí v místě bydliště se obyvatelé vyjádřili méně pozitivně. Zcela bezpečně se ve zbytku města Olomouce cítí necelá čtvrtina obyvatel. Necelá polovina (46 %) se cítí spíše bezpečně. Naopak více než dvojnásobek lidí oproti předchozí otázce která zkoumala okolí bydliště, odpověděl spíše ne – tedy, že se spíše necítí bezpečně ve zbytku Olomouce. Celkem 13 lidí z celkových 218 odpovědělo, že se ve zbytku Olomouce bezpečně necítí.

Obr. 16: Pocit bezpečí ve zbytku města Olomouce

Zatímco ve vnímání bezpečí okolo vlastního bydliště nebyl zaznamenán rozdíl genderových skupin, zcela opačně je tomu v percepci bezpečí ve zbytku města Olomouce. Daleko bezpečněji se v Olomouci cítí muži, 37 % z nich uvádí, že se v Olomouci cítí bezpečně a dalších 38 % uvádí, že se cítí spíše bezpečně. Oproti tomu bezvýhradné ano v otázce bezpečí odpovědělo pouze 16 % dotazovaných žen, dalších 50 % uvádí, že se cítí spíše bezpečně. Spíše negativní pohled má 17 % mužů a 22 % žen. Jen malá část jak mužů, tak i žen se však cítí v Olomouci nebezpečně. Genderová odlišnost ve vnímání strachu a pocitu bezpečí není nic nového, podrobněji se jí v teoretické rovině věnuje kapitola 1.2.2.

Policejní expert k této problematice dodává, že v dnešní době už není tak výrazný rozdíl ve vnímání strachu jako v minulých dobách. Důvodem není jen emancipace, ale také lepší připravenost žen na kritické situace. Ženy mají často v kabelce připravený pepřový sprej nebo paralyzér, který snižuje pocit jejich strachu, ať už s těmito věcmi umí efektivně zacházet nebo ne.

Obr. 16: Pocit bezpečí ve zbytku města Olomouce dle genderu

4.2.9 Jaký typ prostředí ve Vás vzbuzuje obavy o vaše bezpečí

Následující dvojice otázek měla za cíl vysledovat prostorové aspekty percepce strachu respondentů. První z otázek zjišťovala jaký typ prostředí obecně vzbuzuje v lidech pocity strachu. Respondenti uvedli zhruba třicet typů prostředí, často se shodovaly v šesti základních typech. Nejčastější místa, která respondenti uvedli ve 42 případech (18 % všech

respondentů) byly podchody. Ve sledované oblasti se jich nachází hned několik, řada z těchto podchodů se nachází na Tovární ulici. Relativně dlouhý podchod pojí hlavní nádraží se Starými Hodolanami, podchod se nachází též na obou stranách Bystřice pod nadezdem železnice, další bychom mohli najít pod tř. Kosmonautů na břehu řeky Moravy nebo mezi ulicemi Pasteurova a U podjezdu.

Druhým nejčastěji jmenovaným typem prostředí jsou parky. Park jako prostředí vzbuzující obavy o bezpečí uvedlo celkem 35 respondentů (16 %). Olomouckým parkům byla detailněji věnována kapitola 2.3, ve sledované oblasti se nachází zejména prstenec parků okolo historického jádra města Olomouce – Smetanovy, Bezručovy a Čechovy sady, Park pod Dómem svatého Václava a menší Park pod Letním kinem.

Dalším typem prostředí, které vzbuzuje v lidech obavy o vlastní bezpečí jsou osamělé, zapadlé uličky a ulice, s menší fluktuací obyvatel. Tento typ jako rizikovou lokalitu uvedlo 30 respondentů (14 %). Historické centrum jich nabízí celou řadu, jako typické zástupce můžeme uvést ulice Kozí, Mlýnskou, či Hrnčířskou.

Stejný počet respondentů uvedl ještě obecnější formulaci – opuštěná místa. Odlehlé lokality s malou frekvencí populace, často liduprázdná místa jsou jedním z nejčastěji zmiňovaných strachotvorných faktorů, zmiňovaných v odborné literatuře, popsané blíže v kapitole 1.2.5. Takových míst bychom nejen ve sledované lokalitě, ale také v jakémkoliv jiném městě našli mnoho. Jako příklad takového typu místa ve sledované lokalitě lze uvést oblast Tovární ulice, nebo břeh řeky Bystřice ve Starých Hodolanech. Fluktuaci obyvatel v takových oblastech je do značné míry proměnlivá s denní dobou.

V této souvislosti je potřeba zmínit další dvě podobné formulace. Třináct dotazovaných uvedlo jako rizikový typ prostředí tmavá či temná zákoutí. Z hlediska denní doby lze za temná zákoutí považovat místa s menším dopadem slunečního svitu, ať už z důvodu vyšší zástavby či hustší zeleně. Dalších deset respondentů uvádí neudržované a špinavé části města. Šest respondentů uvádí lokality s opuštěnými či neobydlenými budovami.

Zvláštní kategorií jsou potom typy prostředí, které generuje určitý typ či skupina obyvatel, která se v něm shlukuje. Nejčastěji zmiňovanou skupinou obyvatel, která vytváří prostředí, který způsobuje obavy o vlastní bezpečí jsou bezdomovci. Lidi bez domova uvádí jako skupinu obyvatel, která svým shlukováním obtěžuje život svému okolí, 28 respondentů (13 %). Dotazovaní nezřídka doplňují, že bezdomovci bývají často opilí a hluční. Osm respondentů uvádí, že se často pohybují okolo supermarketů, další potom přidávají nádraží nebo lavičky v parcích. Výskyt konzumentů alkoholu, drog nebo bezdomovců jako negativně ovlivňující faktor prostředí popisoval Schmeidler (2002).

Druhou nejčastěji zmiňovanou komunitou, která generuje prostředí, kterého se lidé obávají jsou Romové. Prostředí, ve kterém se pohybují skupinky Romů uvedlo 21 respondentů (10 %). Známými lokalitami jsou v tomto ohledu Nový Svět a sídliště Černá cesta. Čtyři respondenti v této souvislosti doplňují jako další typ prostředí větší sídliště (ta se však vyskytují mimo sledovanou lokalitu).

Mezi ostatní typy prostředí, které byly zmíněny více než třikrát a patří oblasti s neudržovanou a přerostlou zelení, prostředí, ve kterém dochází k užívání drog, dále okolí nočních klubů a heren. Respondentům nechyběl ani smysl pro humor, obávaným typem prostředí totiž jeden z nich označil zubní ordinaci.

Typ prostředí	Počet	%
Podchody	42	19%
Parky	35	16%
Opuštěná odlehlá místa	30	14%
Zapadlé osamělé ulice	30	14%
Okolí shlukujících se bezdomovců	28	13%
Okolí skupinek Romů	21	10%
Temná zákoutí	13	6%
Neudržovaná a špinavá místa	10	5%

Tab 6: Typy prostředí s nejvyšší mírou strachu

4.2.10 V jaké konkrétní zkoumané části města vnímáte největší obavy o Vaše bezpečí?

Druhá otázka, která cílila na prostorové aspekty percepce strachu měla zjistit konkrétní místa, ve kterých lidé pociťují největší obavy o svoji bezpečnost. Respondenti identifikovali dohromady 34 míst z nichž některá měla ryze konkrétní lokaci, jiná byla opět obecnějšího charakteru.

Nejčastěji uváděným místem se stalo olomoucké Hlavní vlakové nádraží na Jeremenkové ulici včetně přilehlého přednádražního prostoru. Celkem 45 respondentů (21 %) uvedlo toto místo jako rizikové. Hlavní vlakové nádraží se nachází v městské části Hodolany, je hlavním dopravním uzlem nejen města, ale celého Olomouckého kraje, neboť se zde kromě železniční stanice nachází také zastávky s meziměstskou autobusovou dopravou, zastávky autobusové i tramvajové městské hromadné dopravy a řada dalších institucí jako poliklinika, pošta, sídlo Olomouckého kraje a další. Každodenně tudy proudí velké množství obyvatel, což nahrává riziku kapesních krádeží. Okolí hlavního nádraží je navíc nechvalně známé tím, že se zde pohybuje množství opilců a bezdomovců, kteří často obtěžují svoje okolí, jak uvádí řada respondentů. Součástí nádražního a přednádražního prostoru je i podchod na jednotlivá nástupiště a do Starých Hodolan, jenž uvádí jako rizikový deset respondentů. Dopravní uzly a frekventovaná místa uvedli Brantingham a Brantingham (1995) jako místa se zvýšeným rizikem kriminality, jelikož zvýšená fluktuace obyvatel generuje množství příležitostí pro páčání trestné činnosti.

Oblast městské čtvrti Nový Svět okolo ulice Přichystalova uvedlo dohromady 34 respondentů (16 %). Lokalita není považovaná za oblíbenou, mezi obyvateli Olomouce má kvůli nevalnou pověst, což potvrzují i výpovědi respondentů, ačkoliv současná situace zde už zdaleka nemá tak problémový charakter jako v minulých letech. Pravdou však je, že do této lokality byli v devadesátých letech stěhováni občané po výkonu trestu a sociálně slabší vrstvy, velké zastoupení zde má i romská komunita. V posledních letech zde však dochází k renovaci nevzhledných panelových domů, výstavbě nových rodinných domů nebo hřišť pro děti a mládež.

Třetí nejčastěji uváděnou lokalitou jsou olomoucké parky, které již byly zmiňovány v předchozí otázce. Respondenti ve 33 případech (15 %) uvádí olomoucké parky, ve velké většině v celkovém slova smyslu, pouze pět respondentů uvedlo konkrétně Smetanovy sady. Parky a další rozlehlá místa s nižší fluktuací obyvatel popisovali jako místa s vyšším vnímáním strachu kvůli náročnosti rychle vyhledat pomoc či opustit tento prostor v případě nebezpečí např. Valentine (2001) nebo Tonkiss (2005).

Devatenáct respondentů (9 %) uvádí jako rizikovou oblast samotného centra Olomouce. Nejčastěji je uváděno Horní náměstí, dále potom Dolní náměstí nebo přilehlé uličky jako Ztracená, Ostružnická Riegerova nebo Vodárenská. Čtrnáct dotazovaných uvádí lokalitu okolo autobusového nádraží. Čtyři z nich konkrétně uvádí podchod pod Tovární ulicí, který je znám svým zápachem a občasným výskytem bezdomovců. Tovární ulici konkrétně ale v jiné její části – pod nadezdem u čokoládoven zmiňuje dalších šest respondentů zejména kvůli podchodům.

Podle jedenácti respondentů je oblast se zvýšenou obavou o vlastní bezpečnost lokalita sídliště Černá cesta. Stejně jako lokalita na Novém světě má obecně mezi obyvateli Olomouce sídliště Černá cesta špatnou pověst z hlediska kriminality a bezpečnosti. V roce 2012 zde byly dokonce kvůli zvýšené četnosti napadení zvýšené policejní hlídky, oblast Černé cesty je bývalým sídlištěm rodin sovětských vojáků. Po odchodu sovětských vojsk zde byla řada domů vybydlená, byli sem stěhováni především nižších sociálních vrstev, také je zde významně zastoupena romská komunita.

Další respondenti v řádu jednotek uvádějí Hodolany jako celek, dále potom stezky kolem řeky Moravy a podchody okolo Myší díry.

Typ prostředí	Počet	%
Hlavní vlakové nádraží a přednádraží	45	21%
Nový Svět, Přichystalova	34	16%
Olomoucké parky	33	15%
Centrum okolo Horního náměstí	19	9%
Autobusové nádraží	14	6%
Černá cesta	11	5%
Podchod z nádraží do St. Hodolan	10	5%

Tab 7: Konkrétní oblasti s nejvyšší mírou strachu

4.2.11 Ohodnoťte, jakou měrou se obáváte těchto kriminálních činů ve sledované oblasti

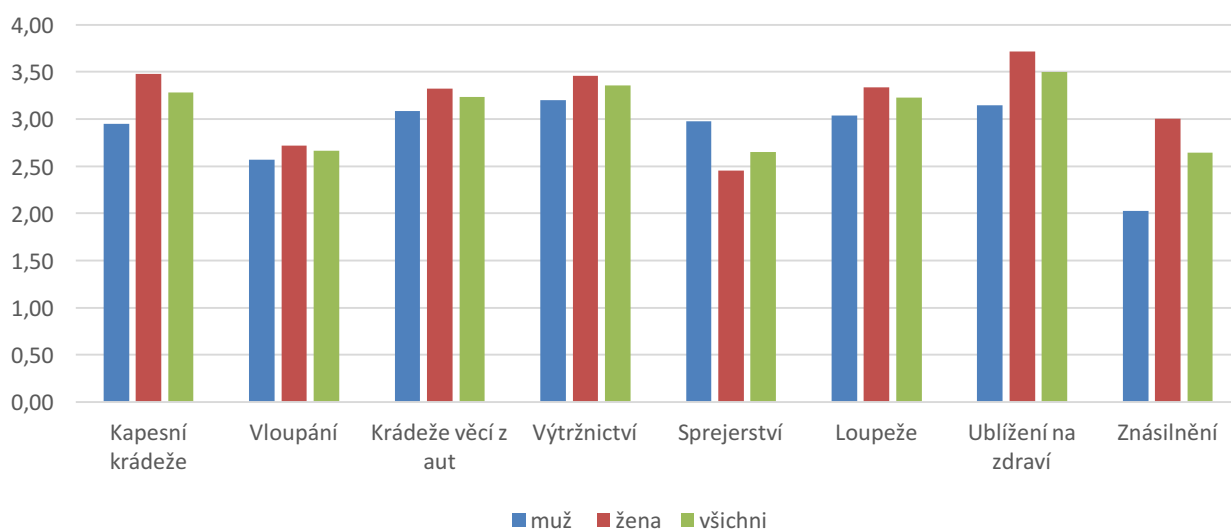
Jedenáctá otázka v pořadí byla cílena na percepci strachu lidí z kriminality se zaměřením na konkrétní trestné činy. Na stupnici od 1 do 5, kdy číslo 1 mělo nejmenší a číslo 5 největší váhu, respondenti hodnotili jednotlivých trestných činů. Respondenti měli na uvedené stupnici vyjádřit míru strachu z těchto trestných činů. Pro vyjádření míry strachu byl zvolen aritmetický průměr hodnot, které respondenti uváděli u jednotlivých trestných činů. Přestože je vyjádření míry strachu z kriminality subjektivní a individuální, lze vysledovat společné rysy hlavně v genderovém porovnání. Obecně lze říci, že byla potvrzena hypotéza, že ženy vnímají strach intenzivněji než muži. Hodnota známek žen je v průměru (3,19) je oproti průměrné známce mužů (2,87) o třetinu známky vyšší. Z osmi sledovaných kategorií vnímaly v sedmi z nich větší strach ženy než muži. Jedinou kategorií, kde vykazali muži větší míru strachu bylo sprejství, čili trestný čin, který se neřadí do kategorie násilných trestných činů ani krádeží, ale podle takticko-statistického kódu je řazen mezi tzv. ostatní trestné činy.

Největší míru strachu vnímali respondenti u činu ublížení na zdraví (průměr známek 3,5). Zejména ženská část dotazovaných udělila vysokou známku (průměr 3,71). Muži označili ublížení na zdraví jako druhou největší hrozbu (průměr známek 3,15). Druhým obecně nejvýše hodnoceným trestným činem bylo výtržnictví s průměrnou známkou 3,36, se kterým již z logiky výkladu zákona vyplývá, že s ním mají muži větší zkušenosti než ženy (hrubá neslušnost či napadení na veřejnosti, hanobení památek, rušení organizovaného sportovního utkání nebo shromáždění lidí,...). Zatímco u mužů byla průměrná známka 3,2, u žen 3,46. Třetím nejvíce obávaným trestným činem jsou s průměrnou známkou 3,28 kapesní krádeže. Zatímco jsou kapesní krádeže u žen druhým nejobávanějším trestným činem (průměrná známka 3,48), muži zařadili tento trestný čin v pořadí až na šesté místo z osmi sledovaných kategorií (méně se obávají už jen znásilnění a vloupání).

Nejméně obávaným trestným činem je znásilnění, což je paradoxně čin s nejzávažnějšími následky. Respondenti při hodnocení míry strachu z kriminality zvažovali nejen následky jednotlivých trestných činů, ale také pravděpodobnost viktimizace, která je u řídce vyskytujících se jevů samozřejmě nižší. Hodnoty známek závisí také na schopnosti ubránit se danému trestnému činu. Zde je vidět, že si muži věří mnohem více, než ženy.

Zejména u činů ublížení na zdraví a kapesní krádeže. Samostatnou kapitolou je potom trestný čin znásilnění, jehož oběťmi bývají muži jen výjimečně.

Policejní expert potvrdil, že výsledky této výzkumné otázky odpovídají jeho mnohaletým policejním zkušenostem. Trestné činy výtržnictví, ublížení na zdraví a kapesní krádeže spolu podle něj do značné míry souvisí a proto chápe jejich podobné hodnocení respondenty. Potvrdil také obavy o krádeže věcí z aut, neboť jsou v Olomouci na denním pořádku v takřka jakýchkoliv lokalitách (sídlíště, parkoviště větších firem, nákupní centra, atd.).

Obr 17: Vnímání strachu dle typu trestné činnosti a genderu

Muži		Ženy		Všichni	
Tr. čin	známka	Tr. čin	známka	Tr. čin	známka
Výtržnictví	3,20	Ublížení na zdraví	3,71	Ublížení na zdraví	3,50
Ublížení na zdraví	3,15	Kapesní krádeže	3,48	Výtržnictví	3,36
Krádeže věcí z aut	3,09	Výtržnictví	3,46	Kapesní krádeže	3,28

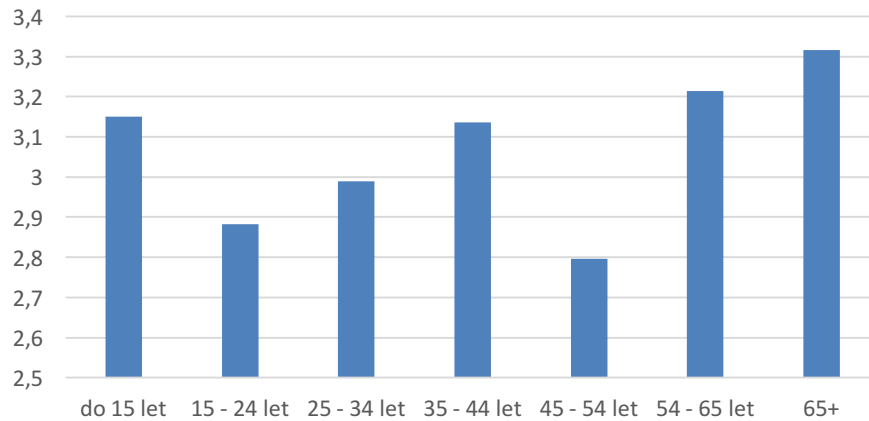
Tab 8: TOP 3 trestné činy hodnocené respondenty dle míry strachu

Rozdíly ve vnímání strachu z kriminality byly zaznamenány i napříč věkovými skupinami. Z hodnot lze vyčíst tři základní trendy. Samostatnou kapitolou jsou děti do 15 let. Ve věku 15 – 44 let míra strachu z kriminality s věkem stoupá. U generace ve věku 45 - 54 let pozorujeme velký propad a následnou zvyšující se tendenci až do věku nad 65 let.

Největší míra byla zaznamenána u nejstarší věkové skupiny (nad 65 let), jejíž průměrná známka byla 3,32. Vyšší míru strachu z kriminality u seniorů komentoval Smith (1987), který uváděl, že vyšší obavy o bezpečnost u starších lidí indikuje jejich vědomé či podvědomé mínění, že nejsou schopni dostatečné obrany vůči případným hrozbám. Výsledky tohoto výzkumu jsou v nesouladu s výstupy Chadee a Dittona (2003), kteří poukazovali na fakt, že mladší generace (15-20 let) se bojí více kvůli jejich životnímu stylu, který je předurčuje k vyššímu vystavení kritickým situacím, nebo Moorea a Sheperda (2007), kteří tvrdili, že mladší generace se nejvíce obává násilné trestné činnosti a s věkem jejich obavy klesají. Naopak lze potvrdit výstupy Clementeho a Kleimana (1976) či Jaycoxe (1978) nebo Lindquist (1982), podle nichž senioři vykazují větší míru strachu než mladší generace.

Nejmenší hodnoty známek byly zaznamenány (průměrná známka 2,8) u věkové skupiny 45-54 let, což jsou lidé, u kterých můžeme hodnotit množství nabytých životních zkušeností jako velké, což se může odrážet ve schopnosti předvídat a vyhodnocovat riziko a předcházet kritickým situacím. Navíc oproti mladším věkovým skupinám mají často již děti ve věku nad 17 roků (průměrný věk prvorodiček je 28 let, druhorodiček 31 let; Statistika&My 2015), což může snižovat riziko strachu o ně. Zároveň se stále jedná o generaci, která je relativně na vrcholu fyzických sil a na rozdíl od generací starších v tomto případě ještě nehraje roli mínění, že nejsou schopni dostatečné sebeobran. Zásadní zvýšení strachu z kriminality v následujících generacích lze vysvětlit jednak úbytkem fyzických sil a snižující se schopností sebeobran, ale také faktem, že v tomto věku má řada lidí vnoučata, která jejich míru strachu z kriminality zvyšují.

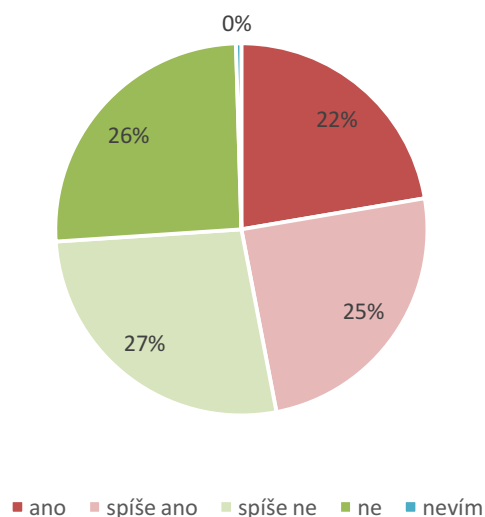
Druhé nejmenší hodnoty míry strachu (2,88) byly zaznamenány u věkové skupiny 15-24 let. Svou roli v tomto věku sehrává pocit neohroženosti a neuvědomování si rizik, pramenící z nedostatku životních zkušeností. Na rozdíl od starších věkových skupin tito lidé v převážné většině nemají ještě děti a nenabýli majetek, neboť se nachází na počátku své pracovní kariéry. Jejich míra odpovědnosti jak za rodinu, tak za majetek, není v tomto stádiu na takové úrovni jako u generací starších, kde se tato zodpovědnost promítá i do míry strachu z kriminality.

Obr 18: Míra strachu dle věku

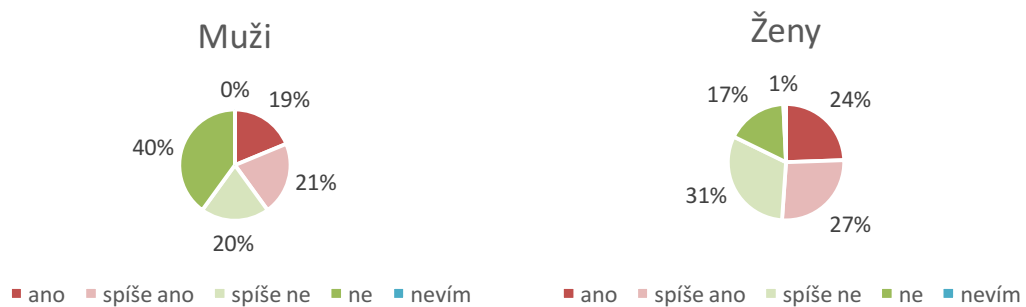
4.2.12 Promítá se obava o Vaše bezpečí do plánování a volby trasy v oblasti?

Následující série čtyř otázek měla byla cílena na volbu trasy respondentů. První z čtveřice dotazů byl zjišťovací. Respondenti na otázku vybírali z možností ano, spíše ano, spíše ne, ne, nevím. Ve srovnání všech respondentů je výsledek výzkumu velmi nejednoznačný, protože se až na drobnou inklinaci ke kladné odpovědi respondenti rozdělili na čtvrtiny. Pouze jeden respondent odpověděl možností „nevím“. Nejvíce – tj. 27 % odpovědí se kloní k variantě „spíše ne“.

Obr 19: Vliv strachu z kriminality na volbu trasy ano – největší, ne - nejmenší

Naopak větší rozdíly lze vysledovat v genderovém porovnání. Zatímco ženy se přiklání více k tomu, že trasu mění (24 % rezolutně, 27 % spíše ano), 40 % mužů trasu z důvodu strachu z kriminality nemění vůbec, dalších 20 % se přiklání k možnosti „spíše ne“. Největší rozdíl mezi muži a ženami je u odpovědi „ne“. Pouze 17 % žen vůbec neovlivňuje svou trasu podle vědomí strachu z kriminality, muži jsou v tomto ohledu o poznání jistější a přímočařejší, neboť jich negativně odpověděly 2/5.

Obr 20 a 21: Vliv strachu z kriminality na volbu trasy ano – největší, ne – nejmenší dle genderu

Z hlediska věkové struktury respondentů se nejvíce pro změnu trasy z důvodu strachu z kriminality kloní věková skupina obyvatel na 65 let, kde se celkem 57 % respondentů vyjádřilo pro odpovědi „ano“ a „spíše ano“. Senioři váží svou trasu na základě vnímání obav z kriminality více než v případě ostatních věkových skupin z výše jmenovaných důvodů, kterými jsou zejména vědomí snížené obranyschopnosti v místech, kde se pohybuje menší množství lidí a je těžké se dovolat pomoci, což ve svém výzkumu dokládá ve svém výzkumu Baur (2007), který tvrdí, že senioři nad 65 let cítí nejvyšší míru zranitelnosti, pokud jsou venku sami. Naopak míra strachu u této věkové skupiny zásadně klesá s přítomností dalších osob v jejich okolí.

Druhou v pořadí je v tomto směru naopak nejmladší věková skupina do 15 let, z které se 53 respondentů vyjádřilo pro kladnou či spíše kladnou odpověď. Od tohoto věku sledujeme až do věku 25 - 44 let sestupnou tendenci sledovaného jevu (pro možnosti ano a spíše ano se vyjádřilo 43 % respondentů těchto dvou věkových skupin).

4.2.13 Kterým konkrétním místům se vyhýbáte?

V této otázce měli respondenti popsat místa, kterým se vyhýbají při volbě trasy. Oproti otázce č. 10, ve které měli respondenti popsat místa, kde vnímají obavy o své bezpečí, uváděli respondenti menší počet míst. Z daleka ne všem místům, která v lidech budí strach z kriminality, se lidé ve volbě trasy pravidelně vyhýbají. Často volí trasu i skrz problémovější lokality a překonávají svůj strach. Mohou k tomu vést důvody časové nebo pohodlnost, protože trasa skrz místo s horší pověstí může být zásadně kratší než její alternativa. Mnohdy je strach překonán seskupováním. Ve skupinách lidé volí trasu odvážnějším a přímočařejším způsobem než v jednotlivcích, kdy je menší šance ubránit se potenciálním rizikům.

Respondenti často v odpovědích na tuto otázku neuváděli konkrétní místa, ale pouze typové lokality, které se v drtivé většině shodují s otázkou č. 9. K nejčastějším typům prostředí, kterým se lidé při volbě trasy vyhýbají patří parky v obecném slova smyslu, na kterých se shodlo 28 dotazovaných (13 % všech respondentů). V šestnácti případech uváděli lidé odlehlá místa či místa, kde se nachází málo lidí. Patnáctkrát byly zmíněné olomoucké podchody. Třináct respondentů uvedlo místa, kde se nachází romská menšina a dalších devět místa, kde se zdržují bezdomovci.

Konkrétní místa, která byla označena, korespondují s uvedenou obecnou typologií prostředí. Nejčastěji bylo zmíněno Hlavní nádraží, kde se potkává hned několik faktorů (podchod, bezdomovci, občasné výtržnosti sportovních fanoušků, kteří sem přijíždí z jiných měst, místo s velkou fluktuací obyvatel, což zvyšuje pravděpodobnost kapesních krádeží). Druhou nejčastěji zmiňovanou lokalitou, které se lidé z důvodu strachu z kriminality vyhýbají, je Biskupské náměstí, které je známé zejména z důvodu výskytu bezdomovců, kteří zde mají nejen zázemí na lavičkách v menším parčíku, ale vyskytují se zde také kvůli tomu, že se na sousední Wurmově ulici nachází sídlo charity, kam chodí pro jídlo, jak doplňuje policejní expert. Mezi další zmíněné lokality patří podchod u autobusového nádraží, Černá cesta, Nový Svět (v obou případech z důvodu koncentrace romské menšiny), Smetanovy sady (park) a myší díra (podchod).

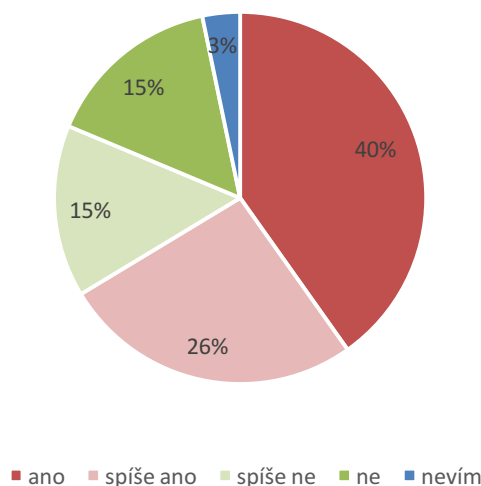
4.2.14 Jaké důvody (z hlediska strachu) Vás nejčastěji vedou k volbě jiné než ideální trasy?

Tato otázka byla cílena na zjištění důvodů, které respondenty vedou ke záměně trasy. Na rozdíl od předchozí otázky nejsou tyto důvody vázány na prostorové aspekty a respondenti měli větší možnost zmínit jakékoliv příčiny, které ovlivňují jejich volbu trasy.

Nejčastějším důvodem pro záměnu trasy je obava z napadení (přepadení) a ublížení na zdraví či obavy o vlastní bezpečí. Tyto formulace téhož uvedlo celkem 95 respondentů, což je bezmála polovina všech dotazovaných (44 %). Dalších 32 respondentů (15 %) uvádí mezi důvody volby jiné než ideální trasy obavy z okradení. Sedmnáct respondentů uvedlo jako důvod strach z všeobecné kriminality. Dalších 14 dotazovaných se vyhýbá bezdomovcům. Jedenáct respondentů uvádí obtěžování, dalších deset se vyhýbá divným lidem. Mezi další, méně často zmiňované důvody patří strach z opilců, výskyt romské menšiny, strach ze znásilnění nebo slovního napadání.

4.2.15 Ovlivňuje volbu Vaší trasy výskyt občanů příslušejících k etnickým menšinám?

Tato otázka byla do dotazníku umístěna cíleně na základě osobní zkušenosti autora s obecným povědomím obyvatel s cílem potvrdit či vyvrátit hypotézu ohledně vlivu etnických menšin na percepci strachu a volbu trasy obyvatel. V případě Olomouce se jedná zejména o příslušnost k romské menšině, což potvrdily předchozí otázky, kde byla tato problematika již zmiňována. Dvě pětiny respondentů uvedly, že na základě vědomí výskytu občanů etnických menšin mění svoji trasu. Spolu s další čtvrtinou respondentů, která zvolila odpověď „spíše ano“, se jedná o dvě třetiny obyvatel, které jsou pravidelně či méně pravidelně ovlivňovány výskytem etnické menšiny ve volbě trasy. Na základě výsledků předchozích otázek lze tento fakt spojit s lokalitami Nový Svět a Černá cesta. Z pohledu genderu není v tomto ohledu zásadní rozdíl, muži přiznávají zmiňovaný vliv o něco méně než ženy.

Obr 22: Vliv výskytu menšin na volbu trasy ano – největší, ne - nejmenší

4.2.16 Jste spokojen(a) s preventivní činností Policie ČR v oblasti veřejného pořádku (obchůzky, počty policistů, atd.)?

Následující závěrečná série čtyř otázek měla za cíl zjistit, jakým způsobem vnímají obyvatelé práci Policie České republiky, Městské policie Olomouc. Šestnáctá otázka se věnuje spokojenosti obyvatel s preventivní činností Policie České republiky (dále PČR) v oblasti veřejného pořádku. Stejně jako v následujících dvou otázkách respondenti vybírali z možnosti: ano, spíše ano, spíše ne, nevím. Většina respondentů volila méně rozhodné odpovědi. Nejvíce dotazovaných (31 %) se přiklání k možnosti „spíše ne“, dalších 28 % je s prací PČR spíše spokojeno. Vyloženě nespokojených respondentů je 21 %, oproti tomu je 14 % spokojených. Na základě těchto hodnot nelze jednoznačně konstatovat, zda jsou obyvatelé Olomouce spokojeni či nikoliv, více respondentů se však přiklání k negativním variantám (53 %).

4.2.17 Jste spokojen(a) s vyšetřovací činností Policie České republiky (ochota, aktivita, úspěšnost)?

Druhá otázka navazuje na spokojenost s prací PČR, tentokrát v oblasti vyšetřovacích prací (ochota, aktivita, úspěšnost). Úspěšnost PČR na území sledované oblasti se v roce 2015 pohybovala mezi 35 až 40 %. Ze samotných Zpráv o situaci v oblasti veřejného pořádku a

vnitřní bezpečnosti při územní působnosti jednotlivých OO PČR Olomouc vyplývá (Policie a), b),c),d) 2016), že sama Policie ČR vnímá nedostatky ve své činnosti. Zejména pak v počtu policistů na jednotlivých odděleních, který se snížil za posledních 6 let až o desítky příslušníků. Dále také v připravenosti nováčků, kteří sice absolvují základní odbornou přípravu, avšak chybí jim praxe a jejich práce není vnímaná jako plnohodnotná.

Vnímání vyšetřovací práce PČR u respondentů má o poznání zápornější charakter. Zatímco preventivní aktivity hodnotilo 42 % respondentů kladně, vyšetřovací práce PČR mají o 14 procentních bodů méně pozitivních hodnocení. Naopak oproti prevenci nepřibýlo tolik negativních odpovědí, neboť pouze o 1 procentní bod více lidí zvolilo u vyšetřovacích aktivit záporné hodnocení. O dvanáct procentních bodů vzrostl počet nerozhodných respondentů (celkem 18 %).

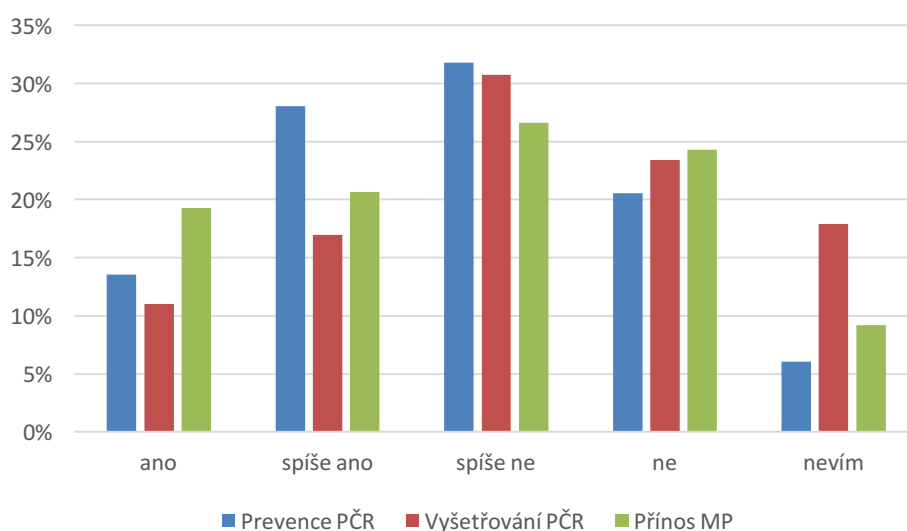
Výrazný rozdíl mezi vnímáním preventivní a vyšetřovací činnosti policie obyvateli chápe i oslovený policejní expert. Ten dodává, že jsou případy, které se vyšetřit nedají (zpětně oznámené kapesní krádeže, vloupání, atd.), avšak lidem způsobí mnohdy nemalou škodu. Na popularitě vyšetřovací činnosti nepřidá ani fakt, že v případě ohlášení trestné činnosti policii následuje složitá a mnohdy dlouho trvající procedura (příjezd hlídky, následné přivolání vyšetřovatele, možnost postoupení kriminální policii). Ta si kolikrát může vyžádat i déle než 40 minut od příjezdu prvního policisty k případu po zahájení samotného vyšetřování. Policejní expert dodává, že i samotné ohlášení trestného činu na policejní služebně není procesem trvajícím několik minut. Splnění všech služebních postupů si často vyžádá i značnou dobu v řádu několika hodin.

4.2.18 Vidíte přínos Městské policie v oblasti veřejného pořádku a bezpečnosti?

Kromě složek Policie České republiky se o oblast veřejného pořádku v Olomouci starají také příslušníci Městské policie. Stejně jako u preventivních aktivit PČR se respondenti neshodli na jednoznačném posouzení. Celkem dvě pětiny obyvatel hodnotí význam Městské policie v oblasti veřejného pořádku a bezpečnosti kladně. Devatenáct procent respondentů zvolilo rozhodnou odpověď „ano“, což je výrazně více než u předchozích dvou sledovaných jevů (ovšem také rezolutní „ne“ zvolilo více respondentů než u předchozích dvou otázek – 24

%). Celkem jedenapadesát procent dotazovaných zvolilo v hodnocení přínosu Městské policie v oblasti veřejného pořádku a bezpečnosti záporné hodnocení, což je o dva procentní body méně než u preventivních a o 3 p. b. méně než u vyšetřovacích aktivit PČR.

Oslovený expert, ač příslušník Policie České republiky, oceňuje přínos Městské policie v oblasti veřejného pořádku. Podle něj mají uniformovaní strážníci v ulicích příznivý vliv jak na snížení kriminality v místech pravidelného výskytu obchůzek, tak na psychiku obyvatel, kteří se v přítomnosti strážníků Městské policie mohou cítit bezpečněji. Druhým dechem však přidává i kritický pohled, protože negativně hodnotí zrušení menších služeben Městské policie po městě (např. na Hlavním nádraží) a její centralizaci na Kateřinskou ulici.

Obr 23: Vyhodnocení spokojenosti a přínosu práce bezpečnostních složek dle otázek 16-18

4.2.19 Jaká opatření by pomohla zlepšit bezpečnost obyvatel v oblasti?

Poslední ze série otázek, která se věnovala percepci vlivu bezpečnostních složek v oblasti veřejného pořádku, byla cílena na zjištění konkrétních názorů obyvatel, jejich návrhů na zlepšení a označení slabých míst v činnosti bezpečnostních složek, starajících se o oblast veřejného pořádku v Olomouci.

Respondenti přišli celkem s 29 návrhy, z nichž na dvou z nich se shodovalo alespoň deset procent z nich. Ostatní byly spíše ojedinělé, některé značně kuriózní (např. defenestrace vedení města). Nejčastějším opatřením, které by podle respondentů mělo zlepšit bezpečnost obyvatel v oblasti je zvýšení počtu policistů v ulicích. Lidé v dotazníku často uváděli, že by policisté měli být v ulicích víc vidět, uvítali by častější pochůzky a hlídky. Tímto způsobem se vyjádřilo 88 respondentů, což je 40 % z celkového množství dotazovaných. Dalších 26 respondentů (12 %) by uvítalo častější kontroly rizikových oblastí, někteří z nich dokonce navrhovali stálý dohled nad problémovými oblastmi a poukazovali na fakt, že policisté se pohybují v oblastech, ve kterých nejsou tolik zapotřebí a chybí tam, kde by byli platní.

Třináct respondentů poukázalo na fakt, že bezpečnost by se zvýšila, pokud by se aktivněji řešila otázka etnických menšin. Dalších jedenáct respondentů si myslí, že by bezpečnost zvýšilo rozšíření stávajícího kamerového systému. Deset dotazovaných se shodlo, že je potřeba zkvalitnit legislativu a zvýšit tresty za kriminalitu. Devět respondentů si postěžovalo na obecný přístup policie, který podle nich nedosahuje požadovaných kvalit. Mezi další názory patří požadavek agresivnějšího přístupu policie, udělení více pravomocí příslušníkům bezpečnostních složek, efektivnější řešení otázky bezdomovců nebo častější kontroly občanů na ulicích.

Policejní expert zhodnotil návrhy občanů jako z velké části smysluplné a dodává, že přítomnost policistů na veřejnosti má příznivý dopad na množství trestné činnosti v dané oblasti, což dokládá osobní zkušenosti z nákupního centra, kde se v době obchůzek snížila trestná činnost na nulu. Otázka nedostatku policistů v ulicích podle něj nesouvisí pouze se snižováním počtu policistů na obvodních odděleních. Policisté jsou často zavalení papírováním, neboť jsou povinni každý výkon složitě prošetřit a zaevidovat, zhruba polovinu času pracovní doby stráví kancelářskou prací. Pokud by se povedlo zjednodušit, zrychlit a zefektivnit tyto procesy, policisté by měli možnost více času své pracovní doby trávit v terénu. Oslovený příslušník PČR dále navrhuje plošné zpřísnění trestů za prokázanou kriminalitu. Jako příklad této problematiky přidává osobní zkušenost s recidivistou, pro které je výhodnější opakovaně páchat trestnou činnost (např. krádeže) a odejít s nízkým trestem, než konat dobro.

Další připomínkou je zjednodušení a zrychlení trestního řízení, které trvá příliš dlouho. Nezřídka se stává, že než se pachatel dostane k soudu, páchá na svobodě další trestnou činnost. Co se týče kamerového systému, policejní expert se domnívá, že v Olomouci jsou problémovější oblasti pokryté dostatečně, nicméně by se rozšíření kamerového systému nebránil, k čemuž dodává, že rozšíření by se muselo týkat i personálního zajištění.

4.2.20 Do mapy zakreslete místa, ve kterých pociťujete strach o vaši bezpečnost

Respondenti zakreslovali do mapy vybrané části města Olomouce tzv. místa strachu. Kartografickým zpracováním v prostředí QGIS byla zpracovaná tzv. mentální mapa strachu. Ve velké většině případů se respondenti shodují s místy, uvedenými v otázce č. 10. Mezi nejvýrazněji znázorněná místa patří: Hlavní nádraží na Jeremenkově ulici, Bezručovy a Smetanovy sady a Přichystalova ulice. Dále mezi častěji zakreslované lokality patří oblast okolo Autobusového nádraží na Tovární ulici, centrum města okolo Horního náměstí, část Holické ulice na Novém Světě, Čechovy sady, sídliště na Černé cestě nebo oblast okolo Wurmovy ulice (kde má sídlo charita).

Největší mediální pozornost měly násilné trestné činy a trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky. Jedním z nejzásadnějších činů bylo znásilnění mladého muže u Železniční polikliniky hlášeno na Masarykově třídě. Dále těžké ublížení na zdraví včetně pokusu o znásilnění a pokusu o vraždu ve Smetanových sadech. Obecně lze říct, že média informují pouze o zásadních trestných činech či trestných činech kuriózních jako například dopadení zloděje pivního sudu či vyhození televize z okna. Cíl médií není informovat občany relevantní trestné činnosti, ale přitáhnout co největší pozornost čtenářů, čemuž nejvíce poslouží právě senzační zprávy.

4.4 Syntéza analýz

Jedním z hlavních dílčích cílů práce byla syntéza jednotlivých analýz. Konfrontace výstupů z analýzy statistik z policejní databáze, výsledků dotazníkového šetření s poznatky analýzy médií a komentáři osloveného policejního experta, měla za cíl odhalit do jaké míry je strach z kriminality podložen skutečným nápadem trestné činnosti v dané oblasti a naopak do jaké míry jsou lidé ovlivněni předsudky z dob minulých nebo mediálním obrazem lokalit.

4.4.1 Srovnání dle typu trestné činnosti

Respondenti v dotazníkovém šetření hodnotili vybrané trestné činy z hlediska jejich strachu z nich. Mezi skutky, kterých se respondenti obávali nejvíce, patří ublížení na zdraví, výtržnictví a kapesní krádeže. Naopak nejmenší průměrnou známkou ohodnotili znásilnění a sprejerství. Majetková trestná činnost je na území bývalého olomouckého okresu nejvíce zastoupenou kategorií trestné činnosti (55 % všech trestných činů; Policie d) 2016) a konkrétně respondenty zmíněné kapesní krádeže byly nejčtenějším sledovaným trestným činem na území sledované oblasti. Krádeže věcí z aut, které rovněž dle policejních statistik patří mezi nejčtenější trestné činy byly třetím nejobávanějším trestným činem u respondentů mužského pohlaví. Jako nejobávanější trestný čin zařadili respondenti ublížení na zdraví. Tento čin je dle statistik PČR dlouhodobě nejčtenějším násilným trestným činem. Ve sledovaném území byl v letech 2011 - 2014 druhým nejčtenějším evidovaným skutkem (45 ublížení na zdraví, 48 loupeží). Loupežná přepadení respondenti ohodnotili v průměru o třetinu nižší známkou (3,23 oproti 3,50 – ublížení na zdraví). Obecně lze říci, že respondenti ohodnotili nejvyšší známkou z hlediska strachu trestné činy, u kterých je vysoká

pravděpodobnost viktimizace (kapesní krádeže, krádeže věcí z aut) a trestné činy, které mohou mít trvalé následky (ublížení na zdraví) a zároveň je u nich stále relativně vysoká viktimizace. Do této kategorie patří i trestný čin výtržnictví, u kterého bývá často jen tenká hranice k závažnější klasifikaci činu. Oproti tomu znásilnění má bezesporu velké negativní následky, avšak pravděpodobnost viktimizace je v tomto případě velmi malá, což respondenti zohlednili v hodnocení nejnižší známkou z hlediska obav.

Muži		Ženy		Všichni	
Tr. čin	známka	Tr. čin	známka	Tr. čin	známka
Výtržnictví	3,20	Ublížení na zdraví	3,71	Ublížení na zdraví	3,50
Ublížení na zdraví	3,15	Kapesní krádeže	3,48	Výtržnictví	3,36
Krádeže věcí z aut	3,09	Výtržnictví	3,46	Kapesní krádeže	3,28

Tab 8: TOP 3 trestné činy hodnocené respondenty dle míry strachu

Hodnocení respondentů se do značné míry shoduje i s mediální analýzou. Sledovaný denní tisk se nejčastěji věnoval krádežím. Několikrát byla zmíněna i násilná trestná činnost a ohrožení pod vlivem návykové látky. Největší pozornost měly samozřejmě velké kauzy typu znásilnění, které se ovšem odehrávají velmi zřídka.

4.4.2 Srovnání kritických lokalit

Respondenti vyjádřili v dotazníkovém šetření místa strachu dvojitým způsobem. Zatímco v desáté otázce popsali konkrétní místa strachu slovně, ve dvacáté otázce zakreslovali kritické lokality do mapy vybrané části Olomouce. V případě Jeremenkovy ulice okolo Hlavního nádraží panuje mezi respondenty a policejními statistikami shoda, ke které můžeme zařadit i výstup z mediální analýzy, kde byla rovněž Jeremenkova ulice uvedena nejčastěji. Ve všech třech analýzách byla tato lokalita na nejkritičtějším místě. Relativní shodu nacházíme i v oblasti centra Olomouce, kterou v případě policejních statistik reprezentuje Riegerova ulice. Propojení mezi vnímáním strachu a skutečným nápadem trestné činnosti je patrné i na ulici Holická a Tovární. V případě označování Černé cesty lze vysledovat zvýšenou míru kriminality v sousední ulici Pasteurova.

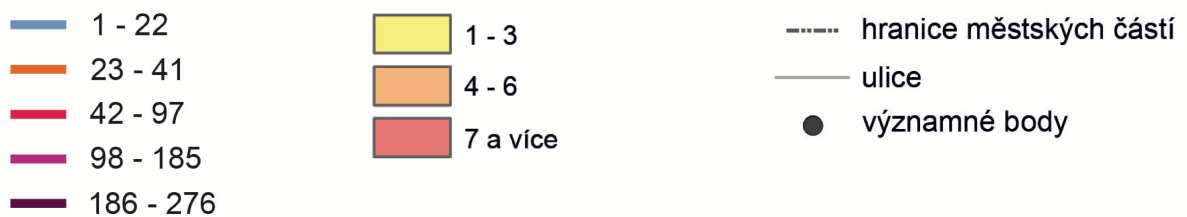
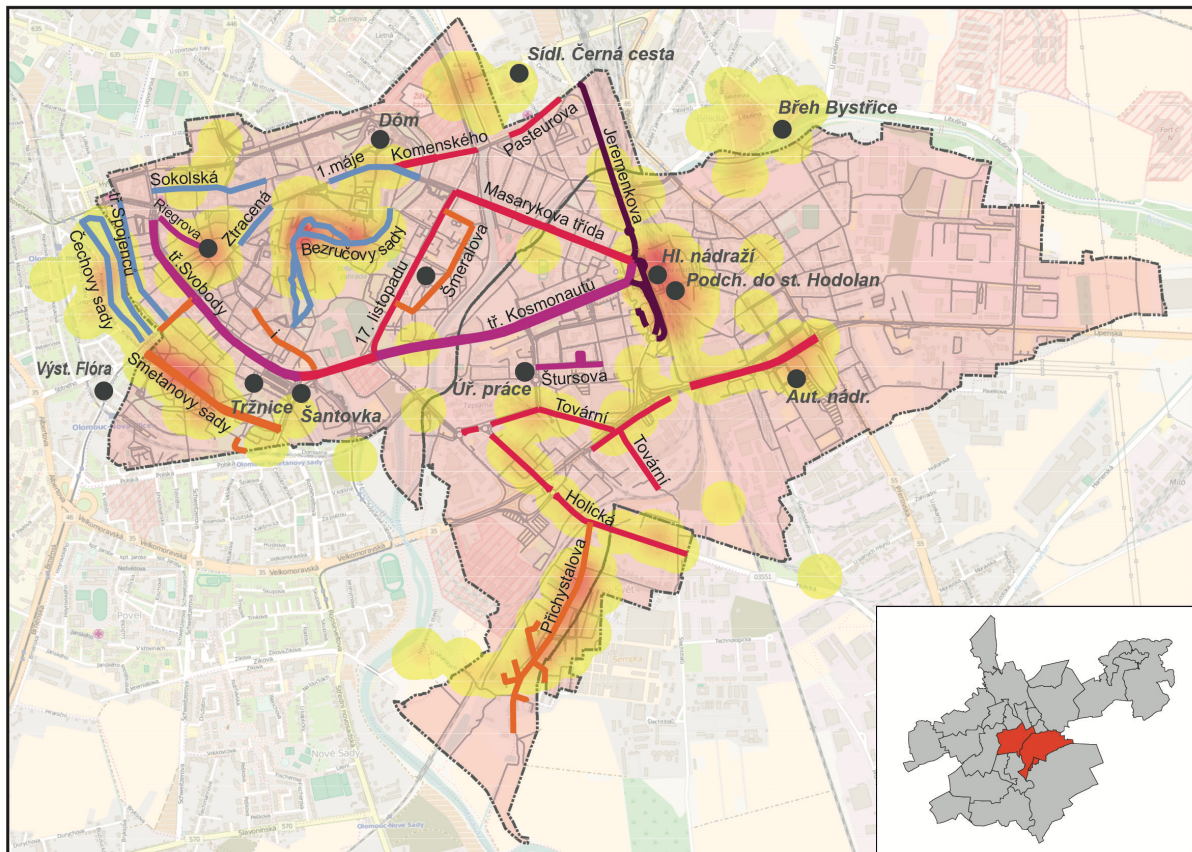
Naopak respondenti v mapě strachu vůbec nevyjádřili krizová místa v ulicích Štursova a Kosmonautů, které patří mezi tři nejzasaženější ulice kriminalitou dle statistik z databáze

PČR. V mentální mapě strachu není uvedena ani lokalita okolo tř. Svobody, která patří do první čtvrtiny nejzasazenějších ulic dle policejních statistik.

Největší nesoulad mezi statistikami z databáze PČR a subjektivním vyjádřením respondentů byl zaznamenán u lokalit olomouckých parků. Jediné, na čem se stanovisko respondentů shoduje s policejními statistikami, je fakt, že ze tří sledovaných parků jsou nejnebezpečnější Smetanovy sady, které byly respondenty při šetření zmiňovány nejčastěji. Smetanovy sady jsou vzhledem k umístění pavilonů Výstaviště Flóra, restaurací, pořádáním řady kulturních akcí pravděpodobně nejnavštěvovanějším olomouckým parkem. Zatímco v Bezručových a Čechových sadech je evidovaná téměř nulová trestná činnost, ve Smetanových sadech bylo za sledované období prošetřováno 31 trestných činů. Ovšem ani to není nikterak výrazné číslo v kontextu ostatních ulic. Obecné chápání parků jako rizikových, ač tyto obavy nemají dle policejních statistik reálný základ, komentoval oslovený policejní expert jako výsledek psychických předsudků vůči prostředí parků. Do jisté míry můžeme chápat zařazení parků respondenty jako rizikových lokalit jako nedokonalou schopnost respondentů oddělit vnímání strachu z hlediska denní doby, jelikož byly jak na začátku dotazování, tak i mnohdy v jeho průběhu upozorněny na skutečnost zkoumání strachu v bílé části dne. Ovšem ani za předpokladu, že respondenti nebyli schopni dostatečně diferencovat tento fakt, nesouhlasí jejich pocit strachu v těchto oblastech s množstvím nápadu trestné činnosti.

Podobný charakter má také oblast okolo Přichystalovy ulice a Nového Světa, ovšem zde se pro vyhodnocení nesouladu mezi statistikami policejní databáze a ohodnocení lokality respondenty nabízí možnost pragmatičtějšího vysvětlení. PČR ve sledovaném období evidovala 31 trestných činů v Přichystalové ulici a 53 trestných činů v Holické ulici, což řadí tyto ulice do kategorie průměrných. Naopak respondenti tuto oblast vyhodnotili jako druhou nejrizikovější ve sledované části města. Do této lokality se v minulosti cíleně stěhovali problémoví a nepřizpůsobiví, často nezaměstnaní občané a občané po výkonu trestu, řada respondentů spojovala tuto oblast s problémovou romskou komunitou. Policejní expert tyto skutečnosti potvrdil a dodal, že tato oblast měla opravdu zejména v devadesátých letech a na přelomu století problémový charakter, který se však v posledních letech daří měnit k lepšímu. Podle osloveného kriminalisty byly nejkritičtější domy v oblasti již vystěhovány a

bezpečnostní situace v oblasti byla uvedena do normálního stavu. Zároveň dodává, že bude trvat ještě nějaký čas, než v obyvatelích zejména ostatních městských částí tyto zažité předsudky a stereotypy otupí a vymizí z obecného povědomí.

Obr 25: Syntéza mapy strachu a analýzy policejní evidence (liniovým kartodiagramem je vyjádřen počet trestných činů v ulicích, plošně je barevnou stupnicí vyjádřena míra strachu respondentů dle počtu zakreslení v dotazníku)

Typ prostředí	Počet	%
Hlavní vlakové nádraží a přednádraží	45	21%
Nový Svět, Přichystalova	34	16%
Olomoucké parky	33	15%
Centrum okolo Horního náměstí	19	9%
Autobusové nádraží	14	6%
Černá cesta	11	5%
Podchod z nádraží do St. Hodolan	10	5%

Celková kriminalita 2011 - 2014		
pořadí	ulice	počet tr. č.
1	Jeremenkova	276
2	Tř. Kosmonautů	185
3	Štursova	163
4	Riegerova	143
5	Tř. svobody	117
15	Smetanovy sady	31
21	Bezručovy sady	3
22	Čechovy sady	1

Tab 9 a 10: Označení míst strachu respondenty v dotazníkovém šetření (vlevo, Hodnocení ulic dle nápadu trestné činnosti)

5 ZÁVĚR

Výzkum kriminality a percepce strachu z kriminality byl zaměřen na oblast tří vybraných katastrálních území Olomouce: Olomouc-město, Hodolany a Nový svět, která dohromady tvoří kompaktní zájmovou oblast. Analýza policejních statistik probíhala na základě dat, která policie poskytla do úrovně 22 ulic pro deset zvolených ukazatelů kriminality pro roky 2011 – 2014. Na základě těchto statistik byly zjištěny oblasti s největším a nejmenším nápadem trestné činnosti.

Nejvíce zasaženou oblastí z hlediska četnosti trestných činů je Jeremenkova ulice. Z celkového počtu 1531 trestných činů, zaznamenaných ve sledovaném období v zájmové oblasti, bylo 18 % (276 činů) evidováno právě v Jeremenkové ulici. Mezi kriminogenní faktory v této oblasti patří díky dopravnímu uzlu vysoká fluktuace obyvatelstva, osoby bez stálého pracovního poměru, bezdomovci, romské etnikum - zdržující se a pohybující se na místech zvýšeného pohybu osob, které spoléhají na vysokou latenci páchané trestné činnosti, a to nejen u majetkových, ale i násilných deliktů (Policie b) 2016). Místa s velkou fluktuací obyvatel pojí se zvýšenou mírou kriminality Brantinghamové (1995), podle nichž jsou tato místa jedním ze dvou typů lokalit se zvýšenou mírou kriminality (crime generators), která díky vysoké hustotě lidí v daném prostoru generují množství příležitostí k páčání trestné činnosti (nákupní centra, dopravní uzly, aj.). Násilnou trestnou činnost v oblasti Hlavního nádraží policejní expert spojuje také s organizovanými výjezdy fanoušků sportovních utkání.

Dalšími kritickými ulicemi v zájmové z hlediska evidence kriminality jsou tř. Kosmonautů, Štursova, Riegerova a tř. Svobody. Hlavními kriminogenními faktory prvních

dvou jmenovaných ulic jsou obchodní domy Albert a Kaufland s přilehlými parkovišti, která jsou cílem pachatelů krádeží věcí z aut. Oslovený policejní expert rovněž potvrdil výskyt bezdomovců, kteří jsou dle výsledků dotazníkového šetření jedním z hlavních faktorů percepce strachu z kriminality. Tito lidé jsou rovněž uváděni jako kriminogenní faktor v policejních materiálech (Policie b) 2016). Dle osloveného kriminalisty se však v případě násilné kriminality jedná převážně o trestné činy, které páchají v této komunitě navzájem mezi sebou, než že by ohrožovali okolní obyvatelstvo.

V případě ulic v centru města (např. tř. Svobody a Riegerova) policejní prameny (Policie a) 2016) hovoří především o kriminogenních faktorech založených na velké pohybu osob při návštěvách úřadů, restaurací, prodejen, finančních ústavů, čilém turistickém ruchu s ohledem na historický potenciál města. Mezi nejčastější trestné činy patří krádeže na osobách, vloupáním do vozidel, restaurací a obchodů. Policejní expert dodává souvislosti výskytu nejznámějších nočních klubů s násilnou trestnou činností, páchanou zejména podnapilými návštěvníky těchto podniků.

Respondenti dotazníkového šetření vybírali místa strachu na základě svého vlastního subjektivního pocitu. Mezi nejobávanější typy prostředí zařadili: podchody, parky, opuštěná a odlehlá místa, či zapadlé málo frekventované uličky. Třináct respondentů uvedlo okolí shluků bezdomovců jako místa, kde pociťují strach o vlastní bezpečnost. Každý desátý respondent zařadil mezi kritická místa strachu oblasti výskytu romské menšiny. Jedenadvacet procent respondentů uvedlo jako konkrétní lokalitu, ve které pociťují obavy o vlastní bezpečnost v bílé části dne Hlavní nádraží a oblast přednádražního prostoru. Dalších 16 % respondentů uvedlo oblast Přichystalovy ulice a Nového Světa. Patnáct procent dotazovaných zařadilo mezi místa strachu olomoucké parky, z nichž byly nejčastěji jmenované Smetanovy sady. Dalšími krizovými lokalitami bylo označeno Autobusové nádraží, sídliště Černá cesta a podchod z Hlavního nádraží do Starých Hodolan.

Respondenti známkovali vybraných osm trestných činů, dle míry strachu. Jako nejobávanější trestné činy byly vyhodnoceny ublížení na zdraví, výtržnictví a kapesní krádeže. Dotazovaní ohodnotili nejvyššími známkami trestné činy, kde se setkává vysoká pravděpodobnost viktimizace (kapesní krádeže) s trestnými činy, které mohou mít

dlouhodobé následky. Naopak činy s nízkou pravděpodobností viktimizace (ale velkými negativními důsledky) jako např. znásilnění ohodnotili známkami nižšími.

Na prvním – nejkritičtějších místě všech analýz, tedy jak dle dat PČR, dle názoru respondentů dotazníkového šetření, tak i analýzy denního tisku, se objevila oblast Jeremenkovy ulice okolo Hlavního nádraží. V této oblasti se kumuluje řada výše popsaných kriminogenních faktorů a faktorů strachu. Dle výsledků šetření lze tuto lokalitu prohlásit jako nejkritičtější z hlediska nápadu a percepce kriminality. Místa strachu dle respondentů se s místy s největším výskytem kriminality shodují také v oblasti centra města na případu Riegerovy ulice, dále také v oblastech okolo ulice Tovární, Holické a Pasteurovy. Jako zásadní neshodu mezi vnímáním respondentů a reálnou evidencí trestné činnosti můžeme označit oblasti olomouckých parků. Respondenti sice správně označovali Smetanovy sady jako nejnebezpečnější oblast tohoto typu prostředí, ovšem celkově parky dle záznamů Policie České republiky nepatří mezi oblasti zasažené zvýšenou mírou kriminality. Bezručovy a Čechovy sady mají evidován nejmenší nápad trestné činnosti ze všech 22 sledovaných ulic. Strach z kriminality v olomouckých parcích v míře uváděné respondenty není založen na reálném podkladu výskytu opravdové kriminality, nýbrž na jiných, patrně psychologických základech. Na nesoulad mezi reálným množstvím kriminality, pravděpodobností viktimizace a vnímáním strachu upozorňovali i dřívější výzkumy (Ferraro 1995, Vykopalová 2000, Černošková 2014).

Podobným případem, kdy se vysoká míra strachu respondentů neseťkává s reálným základem v podobě policejních záznamů, je oblast okolo Přichystalovy ulice a Nového Světa. Tato lokalita si nese svou pověst z minulosti, konkrétně devadesátých let, ve kterých zde byly i dle osloveného policejního experta reálné problémy zejména s nezaměstnanými obyvateli, obyvateli po výkonu trestu a příslušníky romské menšiny. V posledních letech však dochází k nápravě situace a zlepšení bezpečnosti i životních podmínek. Oslovený kriminalista dodává, že v současné době policie neeviduje zvýšenou míru kriminality v této oblasti, což potvrzují i statistiky z policejní databáze.

Závěrem lze konstatovat, že hlavní cíl práce, kterým bylo prozkoumat stav kriminality ve vybraných částech města Olomouce a její vnímání obyvateli, stanovení míst strachu

z kriminality jak z hlediska policejních záznamů, tak z hlediska vnímání obyvateli města, byl naplněn, stejně jako další dílčí cíle této práce.

6 SUMMARY

This diploma thesis was focused on the criminality in selected parts of city Olomouc and perception of its inhabitants. A theoretical section of thesis defined basic terms and attitudes to the criminality. There was comparatively great part of the thesis, which worked with a fear from a criminality and its individual aspects. A methodical part of the thesis described the way of data processing by Police of the Czech republic and the methods of making a survey. In a research section there was the data analysis from Police database placed, on the basis of which were determined places in the city with the highest influence of the criminality. There were specified areas with the highest rate of criminality. The most critical locality was Jeremenkova and the nearest area of the Main railway station, after that Kosmonautů and Štursova in Hodolany region and Reiegerova and tr. Svobody in historical centre. Further more, there were analysed results of a questionnaire survey, based on perception of the fear by inhabitants in Olomouc, their experience with the criminality and ratings of security forces in locality of interest. There were located places of fear: Jeremenkova, Přichystalova, parks and Central bus station in Tovární. The mental map of fear was set down on the base of the results of a questionnaire survey. Respondents also defined the most redoubted crimes: bodily harm, disorderly conduct and pocket thefts. The final output was a synthesis of individual analyses, and comparison of determined results. In the case of Jeremenkova, there was established a conformity of all sectional analysis. On the other hand, the main disagreements were detected in the case of Kosmonautů, Přichystalova and parks.

7 SEZNAM POUŽITÉ LITERARURY A ZDROJŮ

ALPER, M. CHAPPELL A. T. (2012). „Untangling fear of crime: A multi-theoretical approach to examining the causes of crime-specific fear.“ *Sociological Spectrum* 32: 346–363.

BANNISTER, J., FYFE, N. (2001): Introduction: Fear and the city. *Urban Studies*, 38, č. 5–6, s. 807–813.

BAUR, J. (2007): Fear of crime: The impact of age, victimisation, perceived vulnerability to victimisation and neighbourhood characteristics. *Australasian Centre for Policing Research, Marden*, 8 s

BRANTINGHAM, P., BRANTINGHAM, P. (1995): Criminality of Place: Crime Generators and Crime Attractors. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 3, č. 3, s. 1–26.

Brownlow, A., 2005: A geography of men's fear. *Geoforum* 36, 581 – 592

BONGER, W. A., HORTON, H. P. (1916): Criminality and economic conditions. Boston: Little, Brown, and Company, 1916.

BURIÁNEK, J. (2001). Bezpečnostní rizika a jejich percepce českou veřejností. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 37, č. 1, s. 43–64.

CARTER, R. L., HILL, K. Q. (1979): The criminal's image of the city. Pergamon Press, New York 115 s.

CLEMENTE, F., KLEIMAN, M. B. (1976): Fear of crime among the aged. *The Gerontologist*, 16, č. 3, s. 207–210

COHEN, L. E., FELSON, M. (1979): Social change and crime rate trends: a routine activity approach. *American Sociological Review*, 44, č. 4, s. 588–608.

ČERNOHOUSOVÁ, D. (2014) Strach ze zločinu v městském prostoru [online]. Brno, 2014 [cit. 2016-03-24]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce Slavomíra Ferenčuhová Dostupné z: http://is.muni.cz/th/397345/fss_m

DANĚK, L., ZATLOUKAL, P., BIELESZOVÁ, Š. (2009) Skleník: kapitoly z dějin olomoucké výtvarné kultury 1969-1989 : [Muzeum umění Olomouc - Muzeum moderního umění Olomouc, Výstavní sály Trojlodí a Salon, 26. listopad 2009 - 4. duben 2010]. 1. vyd. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 2009. ISBN 978-80-87149-35-5.

DAVIDSON, J. (2003): Phobic geographies: the phenomenology and spatiality of identity. Ashgate, Hants (England), Burlington (VT), 160 s.

DAVIDSON, J., BONDI, L. SMITH, M., eds. (2007): Emotional geographies. Ashgate, Aldershot (UK), Burlington (USA), 2. vydání, 256 s.

DRBOHLAV, D. (1991): Mentální mapa ČSFR. Definice, aplikace, podmíněnost. *Geografie*, 96, č. 3, s. 163-176

FELSON, R. V. (1998) Opportunity makes the thief: practical theory for crime prevention. London: Home Office, Policing and Reducing Crime Unit, Research, Development and Statistics Directorate, 1998. ISBN 9781840821598.

- FERRARO, K. F. (1995): *Fear of Crime: Interpreting Victimization Risk*. State University of New York, New York, 179 s.
- FERRARO, K. F., LAGRANGE, R. L. (1987): The Measurement of Fear of Crime. *Sociological Inquiry*, 57, s. 70–101.
- FETCHENHAUER, D., BUUNK, B. P. (2005): How to explain gender differences in fear of crime: Towards an evolutionary approach. *Sexualities, Evolution and Gender*, 7, č. 2, s. 95–113.
- FIELDS, S. (1990): *Trends in Crime and Their Interpretation: A Study of Recorded Crime in England and Wales*. Home Office Research Study, London, 119, 90 s.
- FISCHER, S., ŠKODA, J. (2009): *Sociální patologie. Analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Praha: Grada, 224 s. ISBN 978-80-247-2781-3.
- FOKKEMA, T., GIERVELD, J., NIJKAMP, P. (1996): Big cities, big problems: reason for the elderly to move? *Urban Studies*, 33, č. 2, s. 353–377.
- FYFE, N., BANNISTER, J. (1998): The eyes upon the street: close-circuit television surveillance and the city. In: Fyfe, N. R. (ed.): *Images of the Street Planning, Identify and Control in Public Space*. Routledge, London, s. 254–267.
- GILL, M., SPURRIGS, A. (2007): Vyhodnocení účinku kamerových systémů. Praha, <http://www.ok.cz/iksp/docs/336.pdf>, 142 s. (26. 11. 2007)
- GOULD, P., WHITE R. (1974): *Mental Maps*. Penguin, New York, Baltimore, 208 s.
- GOODEY, J. (2005). *Victims and victimology: research, policy and practice*. Harlow, England: Pearson Longman.
- GORDON, M. T., RIGER, S. (1989): *The Female Fear: The Social Cost of Rape*. University of Illinois Press, Illinois, 230 s
- GREEN, E., SINGLETON, C. (2006): Risky bodies at leisure: young women negotiating space and place. *Sociology*, 40, s. 853 – 871.
- HERBERT, D. T. (1979): Urban crime: a geographical perspective. In: Herbert, D. T., Smith, D. M. (eds.): *Social Problems and the City. Geographical Perspectives*. Oxford University Press, Oxford, s. 117–135.
- HERBERT, D. T. (1989): Crime and place: an introduction. In: Evans, D. J., Herbert, D. T. (eds.): *The Geography of Crime*. Routledge, London, New York, s. 1–15.
- HERETIK, A. (2004): *Forezná psychológia pre psychologov, právnikov, lekárov a jiné pomáhajúce profesie*. Bratislava (Slovenské pedagogické nakladateľstvo).
- HÝŽA, M. (2012): *Kriminální geografie okresu Olomouc*. Olomouc, Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta. Vedoucí práce Mgr. Petr Šimáček.
- CHADEE, D., DITTON J., (2003): Are older people most afraid of crime? *British Journal of Criminology* 43 (2), 417 - 433.

IRVING, B. (2001): Fear of Crime: Theory, Measurement and Application. Proof of evidence to the Home Affairs Select Committee Considering the White Paper: „Policing and New Century: A Blueprint for Reform“. Police Foundation, 11 s

JANDOUREK J. (2001): Sociologický slovník. Praha: Portál.

JAYCOX, V. H. (1978): Elderly's fear of crime: Rational or irrational?. *Victimology*, 3, č. 3–4, s. 329–334

JÍCHOVÁ, J., TEMELOVÁ, J (2012): Kriminalita a její percepce ve vnitřním městě: případová studie pražského Žižkova a Jarova. *Geografie*, 117, č. 3, s. 329-348 Dostupné z: <http://geography.cz/sbornik/wp-content/uploads/2012/10/g03_2012_5jichova_temelova.pdf>.

JIŘIČKA, J. (2011): Romů je čtvrt milionu, při sčítání zapírají ze strachu, míní aktivista. In: *Idnes.cz*[online]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/za-maly-pocet-lidi-romske-narodnosti-muze-podle-aktivisty-strach-py6-domaci.aspx?c=A111216_123814_domaci_jj

JOHNSTON, R. J., GREGORY, D., PRATT, G., WATTS, M., eds. (2000): *The Dictionary of Human Geography*. 4th Edition. Blackwell Publishers Ltd., Oxford, 958 s.

KINSEY, R. (1984): *First Report of the Merseyside Crime Survey*. Liverpool, Merseyside County Council.

KOSKELA, H. (1997): Bold walk and breakings: woman's spatial confidence versus fear of violence. *Gender, Place and Culture*, 4, č. 3, s. 301–319.

KOSKELA, H. (1999): Gendered exclusions: women's fear of violence and changing relations to space. *Geografiska Annaler*, 81 B, č. 2, s. 111–124.

KOSKELA, H., PAIN, R. (2000): Revisiting fear and place: women's fear of attack and the built environment. *Geoforum*, 31, č. 2, s. 269–280.

KOSKELA, H. (2009). „Crime/Fear of crime.“ Pp. 334-339 in Rob Kitchin, Nigel Thrift (eds.). *International Encyclopedia of Human Geography*. Oxford: Elsevier.

KOUBALÍKOVÁ, S. (2011) Město z perspektivy kriminální populace: geografická percepce rizika a ohrožení kriminalitou [online]. Brno, [cit. 2016-03-24]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce Kateřina Nedbálková Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/103214/fss_m_b1/>.

LINDQUIST, J. H. (1982): The elderly victim at risk: explaining the fear-victimization paradox. *Criminology*, 20, č. 1, s. 115–126.

LEE, M. (2001). „The genesis of ‚fear of crime‘.“ *Theoretical Criminology* 5 (4): 467-485.

LYNCH, K. (2004): *Obraz města*. Bova Polygon. Praha 224 s.

MADGE, C., (1997): Public Parks and the Geography of Fear. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie* 88 (3), 237 – 250.

MAREŠOVÁ, A., SCHEINOST, M. (2001): Trendy kriminality v ČR z pohledu roku 2000, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Praha. *Sociologick časopis*, 2001, Vol. 37 (No. 1:23-41) Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/be93e871e4e2ddb5f145adf13c34b526cba356a5_156_01-1MASCH.pdf

- MATEI, S., BALL-ROKEACH, S. J., LINCHUAN QIU, J. (2001): Fear and misperception of Los Angeles Urban Space: A spatial-Statistica Study of Communication Shaped Mental Maps. *Communication Research* 28, č. 4, s. 429-463
- MATLOVIČ, R. (1992): Behaviorálná geografia, geografia percepcie a výzkum vnútornej štruktúry mesta. Zborník z konferencie o životnom prostredí, Nitra, s. 139-143
- MAY, D. C., RADER N., GOODRUM S.. (2010). „A Gendered Assessment of the "Threat of Victimization": Examining Gender Differences in Fear of Crime, Perceived Risk, Avoidance, and Defensive Behaviors.“ *Criminal Justice Review* 35 (2): 159-182.
- MELANDER, E. (2009): The Geography of Fear: Regional Ethnic Diversity, the Security Dilemma and Ethnic War. *European Journal of International Relatios.* 15, č. 1, s. 95-124
- MEYER, E, L. POST A.. (2006). „Alone at night: a feminist ecological model of community violence.“ *Feminist kriminology* 1 (3): 207-227
- MICHÁLEK, A. (2009). „Priestorová diferenciácia kriminality.“ *Geografický časopis.* 61 (2): 111-120.
- MOORE, S., SHEPHERD, J. (2007): The elements and prevalence of fear. *British Journal of Criminology*, 47, č. 1, s. 154–162
- NAYAK, A., (2003): Through children's eyes: childhood, place and the fear of crime. *Geoforum* 34, 303 – 315.
- NEWMAN, O. (1972): *Defensible Space: Crime Prevention Through Urban Design.* Macmillan, New York, 264 s.
- NEWMAN, O. (1996). *Creating Defensible Space.* Washington, D.C.: Rutgers University, Centre for Urban Policy Research.
- NIŽNANSKÝ, B. (1994): Mentálna mapa a profesionálne mapové diela. *Kartografické listy* č. 2, s. 61-70.
- OLOMOUC.CZ, zpravodajství (2011): Problémovou situaci na Přichystalově by měl zlepšit projekt Sdružení podané ruce. In: *Olomouc.cz* [online]. Olomou. Dostupné z: <http://zpravodajstvi.olomouc.cz/clanky/Problemovou-situaci-na-Prichystalove-by-mel-zlepsit-projekt-Sdruzeni-podane-ruce-16843>
- ÖHMAN, J., SIMONSEN, K., eds. (2003): *Voices from the North. New Trends in Nordic Human Geography.* Ashgate, Aldershot, 314 s.
- PAIN, R. (1991): Space, sexual violence and social control: integrating geographical and feminist analyses of women's fear of crime. *Progress in Human Geography*, 15, č. 4, s. 415-431.
- PAIN, R. (1997): Social geographies of women's fear of crime. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 22, č. 2, s. 231–244.
- PAIN, R. H. (2000). „Place, social relations and the fear of crime: a review.“ *Progress in Human Geography* 24 (3): 365-387.
- PAIN, R. H. (2001): Gender, race, age and fear in the city. *Urban Studies*, 38, č. 5–6, s. 899–913.

PARK, R. E., BURGESS, E. W., eds. (1925): *The City: Suggestions for the Investigation of Human Behaviour in the Urban Environment*. The University of Chicago Press, Chicago, 239 s

POLICIE a) 2016, ZPRÁVA O SITUACI V OBLASTI VEŘEJNÉHO POŘÁDKU A VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI V ÚZEMNÍM OBVODU OO PČR OLOMOUC 1 ZA OBDOBÍ ROKU 2015. In: *Policie ČR* [online]. Olomouc, 2016. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/obvodni-oddeleni-olomouc-i-855637.aspx>

POLICIE b) 2016: ZPRÁVA O SITUACI V OBLASTI VEŘEJNÉHO POŘÁDKU A VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI V ÚZEMNÍM OBVODU OO PČR OLOMOUC 2 ZA OBDOBÍ ROKU 2015. In: *Policie ČR* [online]. Olomouc, 2016. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/obvodni-oddeleni-olomouc-ii-562819.aspx>

POLICIE c) 2016: ZPRÁVA O SITUACI V OBLASTI VEŘEJNÉHO POŘÁDKU A VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI V ÚZEMNÍM OBVODU OO PČR OLOMOUC 3 ZA OBDOBÍ ROKU 2015. In: *Policie ČR* [online]. Olomouc, 2016. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/obvodni-oddeleni-olomouc-iii.aspx>

POLICIE d) 2016, plk. Mgr. Jiří MUSIL, MBA. Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na teritoriu Územního odboru Olomouc v roce 2015 ve srovnání s rokem 2014 [online]. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY KRAJSKÉ ŘEDITELSTVÍ POLICIE OLOMOUCKÉHO KRAJE Územní odbor Olomouc, , 20 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/soubor/zprava-o-situaci-za-rok-2015-uzemni-odbor-olomouc-pdf.aspx>.

PTÁČEK, P., SZCZYBA, Z., FŇUKAL, M., (2007): Proměny prostorové struktury města Olomouce s důrazem na rezidenční funkce. *Urbanismus a územní rozvoj*10 (2), 19 – 26.

QUETELET, L. A. J. (1842): *A treatise on man and the development of his faculties*. Edinburgh: W. and R. Chambers.

RADIOŽURNÁL. (2011): Ruská čtvrť v Olomouci byla za betonovou zdí. In: Český rozhlas: Radiožurnál. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/reportaze/_zprava/848611

RENGERT G., F., (2006): *Encyclopedia of human geography*. SAGE Publications Ltd, London.

SAMUELS, R. (2001): *Writing prejudices: the psychoanalysis and pedagogy of discrimination from Shakespeare to Toni Morrison*. Albany: State University of New York Press. ISBN 0791448762.

SAMUELS, R., JUDD, B. (2002): *Public Housing Estate Renewal-Interventions and the Epidemiology of Victimization*. Proceedings of the Joint AHURI/Australian Institute of Criminology Conference 'Housing, Crime and Stronger Communities', Melbourne

SIWEK, T. (1988): Území Československa očima student geografie. *Geografie*, 93, č. 1, s. 31-37

SIWEK, T. *Percepce geografického prostoru*. Vyd. 1. Praha: Česká geografická společnost, 2011. Geographica. ISBN 978-80-904521-7-6. s. 164

SCHEPPELE, K. L., BART, P. B. (1983): Through women's eyes: defining danger in the wake of sexual assault, *Journal of Social Issues*, 39, č. 2, s. 63-71.

SCHMEIDLER, K. (2000): Prostředí města, urbanistická tvorba a sociální patologie. *Kriminalistika*, 33, č. 4, s. 316–325.

SCHMEIDLER, K. (2002): Sonda Hodonín: Jak občané vnímají riziko kriminality ve svém městě? Mohou urbanisté kriminalitu zmenšit? *Urbanismus a územní rozvoj*, 5, č. 1, s. 28–33.

- SCHNEIDER, I. E., WESELY, J. K., GAARDNER, E. (2002): Stress and Fear among Urban Proximate Female Recreationists: Experience, Explanation, and Alternatives. Tenth Canadian Congress on Leisure Research, Faculty of Physical Education and Recreation, Alberta, 5 s.
- SCHULZ, J. (2002): Olomouc: malé dějiny města. Olomouc, Univerzita Palackého v Olomouci, 389 s.
- SHAW, C. R., MCKAY, H. D. (1942): Juvenile Delinquency and Urban Areas. University of Chicago, Chicago, 451 s
- SMITH S., J., (1987): Fear of crime: beyond a geography of deviance. *Progress in human geography* 11 (1), 1 - 23.
- SMITH, S. J. (1989): Social relations, neighbourhood structure, and the fear of crime in Britain. In Evans, D. J., Herbert, D. T. (eds.): *The Geography of Crime*. Routledge, London, New York, s. 193–227.
- SMITH, W. R., TORSTENSSON, M. (1997): Fear of crime: gender differences in risk perception and neutralizing fear of crime. *British Journal of Criminology*, 37, č. 4, s. 608–634.
- SNEDKER, K. A. (2012): Explaining the Gender Gap in Fear of Crime: Assessments of Risk and Vulnerability Among New York City Residents. *Feminist Criminology* 7 (2): 75.
- STANKO, E., A., (1996): The Commercialisation of Women's Fear of Crime. In: Sumner, C., Israel, M., O'Connell, M., Sare, R., *International victimology: selected papers from the 8th International symposium Held. Australian Institute of Criminology, Canberra*, 79-85.
- Statistika&My: MĚSÍČNÍK ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU [online]. 2015, 5(1). ISSN 1804-7149. Dostupné také z: http://www.apic-ak.cz/data_ak/15/a/StatistikaAmy1501.pdf
- STASÍKOVÁ, L. (2011). „Relevantnost výzkumu strachu z kriminality v urbánnej geografii“. *Geographical journal* 63 (4): 325-343.
- TONKISS, F., (2005): *Space, the City and Social Theory*. Polity Press, Cambridge.
- TOUŠEK, V., KUNC, J., VYSTOUPIL, J., (2008): *Ekonomická a sociální geografie*. Aleš Čeněk, Plzeň.
- TUAN, YI-FU (1980): *Landscapes of Fear*. University of Minnesota Press, Minneapolis, 272 s.
- VALENTINE, G. (1989): The geography of woman's fear. *Area*, 21, č. 4, s. 385-390.
- VALENTINE, G., (2001): *Social geographies: space & society*. Pearson Education, Harlow.
- VIKTOŘÍK, M. (2010): Hradby padají.: Zrod moderní Olomouce v letech 1876 - 1919. In: *Královehradecko 7 - 2010*, 351 - 361. Dostupné z: http://www.academia.edu/12642414/Hradby_padaj%C3%AD._Zrod_modern%C3%AD_Olomouce_v_letech_1876-1919
- VON MAYR, G. (1867): *Statistik der gerichtlichen Polizei im Konigreiche Bayern und in einigen anderen Ländern*, <http://www.bsb-muenchen-digital.de/~web/web1031/bsb10316423/images/index.html?digID=bsb10316423&pimage=00001&v=pdf&nav=0&l=de>, 445 s. (24. 10. 2011)
- VOŽENÍLEK, V. (1997): Mentální mapa a mentální prostorové představy. *Geodetický a kartografický obzor*, 43, č. 1, s. 9-14.

VRÁNOVÁ, M. (2012): Další napadení v Olomouci: Žena bila dívku do obličeje. In: Denik.cz [online]. Olomouc. Dostupné z: <http://www.denik.cz/olomoucky-kraj/dalsi-napadeni-na-cerne-ceste-mlada-zena-bila-divku-do-obliceje-20120507-vs23.html>

VYKOPALOVÁ, H. (2000): Kriminalita a viktimologické výzkumy. In: Acta Universitatis Palackianae Olomucensis Facultas Iuridica 2, Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc, s. 229–233.

WATSON, D. (2000): Victims of Recorded Crime in Ireland: Results of the 1996 Survey. Oak Tree Press, ESRI, Dublin, 330 s.

WESELY, J. K., GAARDNER J. (2004). „The gendered „nature“ of the urban outdoors: Women negotiating fear of violence.“ Gender and Society 18 (5): 645-663

WILKINS, K. G. (2009): Mapping Fear and Danger in Global Space: Arab Americans' and Others' Engagement with Action-Adventure Film. International Communication Gazette, 71, č. 7, s. 561 – 576.

WIRNITZER, J. (2011): Přehledně: Hlavní výsledky ze sčítání lidu a srovnání s minulostí. In: *Idnes.cz*[online]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/prehledne-hlavni-vysledky-ze-scitani-lidu-a-srovnani-s-minulosti-py3-/domaci.aspx?c=A111215_151333_domaci_jw

WORPOLE, K., 1992: Towns for people: Transforming Urban Life. Open University Press, Buckingham.

ZAPLETAL, J. (1999): K problematice strachu ze zločinu a jejího kriminologického zkoumání.“ Pp. 31-33 in K problematice obětí trestných činů a k výsledkům výzkumu obětí v České republice, ed. by K. Kulíšková. Praha: IKSP a Bílý kruh bezpečí.

ZAPLETALOVÁ, Z. (2010): *Analýza vývoje Olomouce pomocí územních plánů a jeho vizualizace*. Olomouc. Dostupné také z: http://www.geoinformatics.upol.cz/dprace/magisterske/zapletalova10/DP_Zapletalova.pdf. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci - Přírodovědecká fakulta. Vedoucí práce Jaroslav Burian.

ZATLOUKAL, P. (2013): *Olomouc*. Vyd. 1. Praha: Paseka. Zmizelá Morava. ISBN 978-80-7432-309-6.

ZÍTKOVÁ, V. (2013). Kriminalita a místa strachu: Prostorový pohled na příkladě velkého města. Olomouc, Dostupné také z: http://geography.upol.cz/soubory/studium/dp/2013-rg/2013_Zitkova.pdf. Diplomová práce. Univerzita Palackého - Přírodovědecká fakulta. Vedoucí práce Prof. RNDr. Vladimír IRA, CSc.

ZOUBKOVÁ, I. (2011): Kriminologický slovník. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-312-4.

ZOUBKOVÁ, I., MOULISOVÁ, M. (2004): Kriminologie a prevence kriminality. Vyd. 1. Praha: Armex. 146 s. ISBN 80-86795-05-5

Rozhovory s policejními činiteli:

Téma: Vymezení zájmové lokality a výběr reprezentativního vzorku trestné činnosti

Interview s kpt. Mgr. Martou Vlachovou, krajskou koordinátorkou prevence Krajského ředitelství Olomouc Policie České republiky, Olomouc 2016

Téma: Zhodnocení kriminality a bezpečnosti ve vybraných částech Olomouce

Interview s kriminalistou z Územního odboru Olomouc – 1. oddělení obecné kriminality, Olomouc 2016.
Kriminalista si nepřál být jmenován

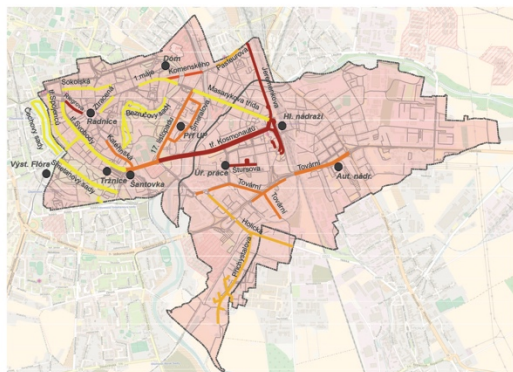
PŘÍLOHY

- 1) Kartodiagram: Celková kriminality v zájmové oblasti pro roky 2011 – 2014
- 2) Kartodiagram: Násilná trestná činnost v zájmové oblasti pro roky 2011 – 2014
- 3) Kartodiagram: Prosté krádeže v zájmové oblasti pro roky 2011 – 2014
- 4) Kartodiagram: Ohrožování pod vlivem návykové látky v zájmové oblasti pro roky 2011 – 2014
- 5) Tabulka: Mediální analýza denního tisku – MF Dnes v roce 2014
- 6) Evidence vybraných kategorií trestné činnosti do úrovně 22 vybraných ulic v letech 2011-2014
- 7) Dotazník, který byl použit k dotazníkovému šetření mezi obyvateli Olomouce

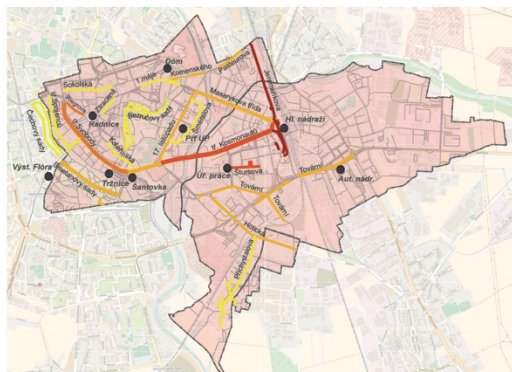
Příloha 1

CELKOVÁ KRIMINALITA ve vybraných částech Olomouce

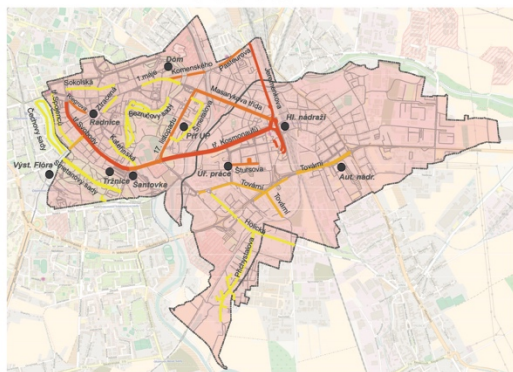
2011

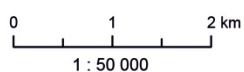
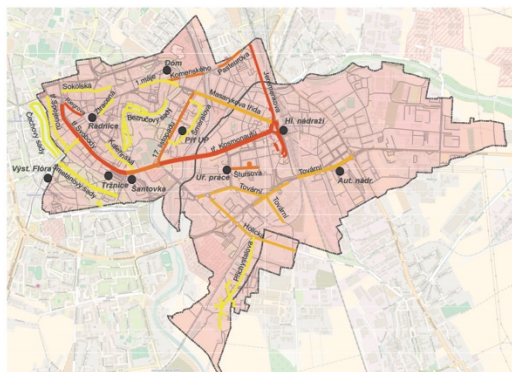
2012

2013

2014

- 1 - 10
- 11 - 17
- 18 - 28
- 29 - 56
- 57 - 95

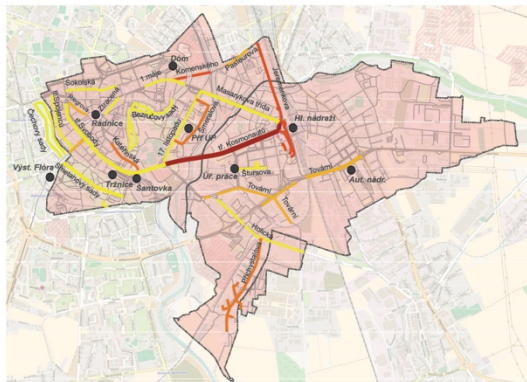
- hranice městských částí
- ulice
- významné body

Miroslav HÝŽA
© Univerzita Palackého v Olomouci 2016
Podkladová data: © OpenStreetMap
Coordinate system: WGS 1984 UTM Zone 33N

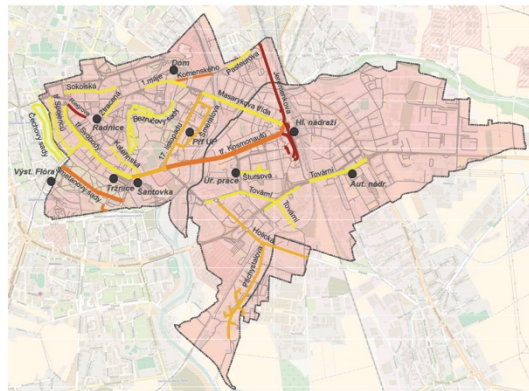
Příloha 2

NÁSILNÁ TRESTNÁ ČINNOST ve vybraných částech Olomouce

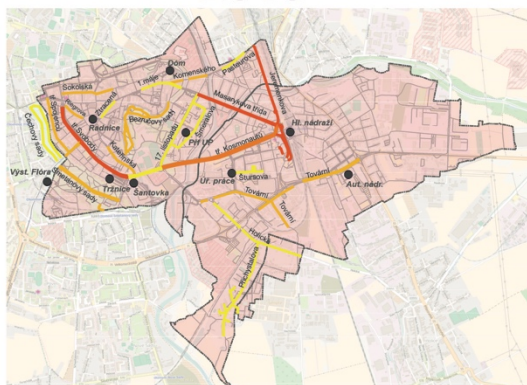
2011

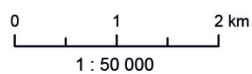
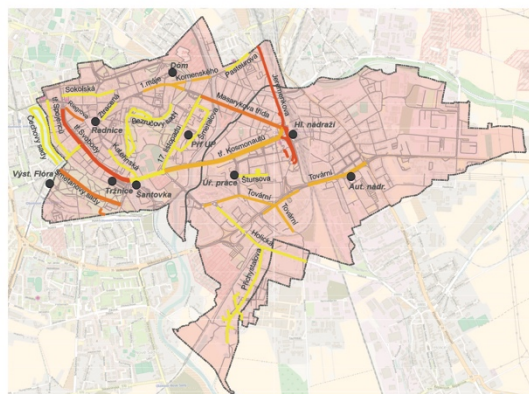
2012

2013

2014

- hranice městských částí
- ulice
- významné body

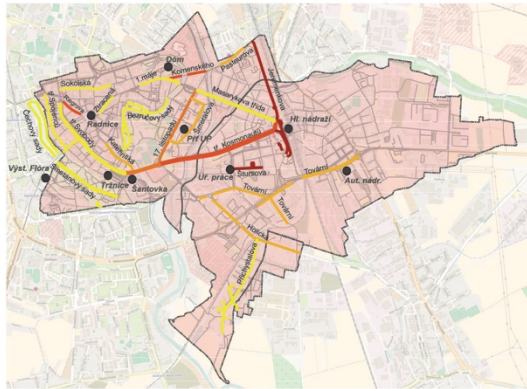
Miroslav HÝŽA
© Univerzita Palackého v Olomouci 2016
Podkladová data: © OpenStreetMap
Coordinate system: WGS 1984 UTM Zone 33N

Příloha 3

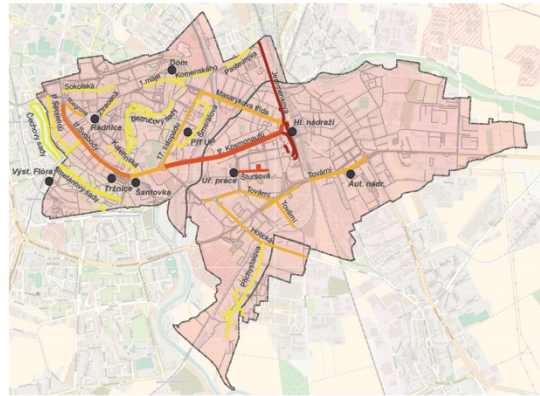
PROSTÉ KRÁDEŽE

ve vybraných částech Olomouce

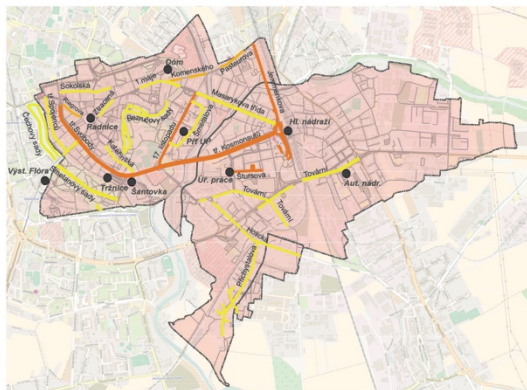
2011

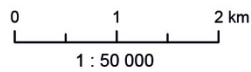
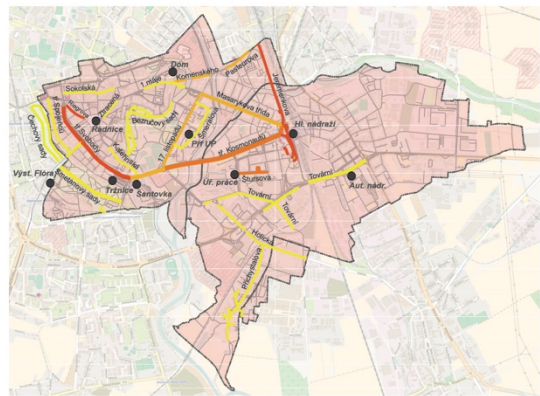
2012

2013

2014

- 1 - 10
- 11 - 17
- 18 - 28
- 29 - 56
- 57 - 95

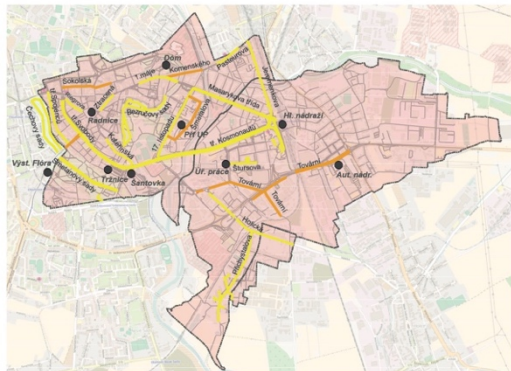
- hranice městských částí
- ulice
- významné body

Miroslav HÝŽA
 © Univerzita Palackého v Olomouci 2016
 Podkladová data: © OpenStreetMap
 Coordinate system: WGS 1984 UTM Zone 33N

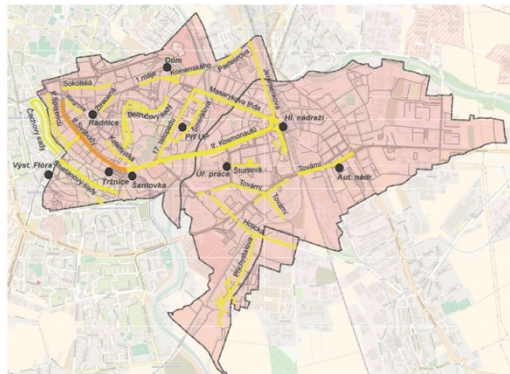
Příloha 4

OHROŽOVÁNÍ POD VLIVEM NÁVYKOVÝCH LÁTEK ve vybraných částech Olomouce

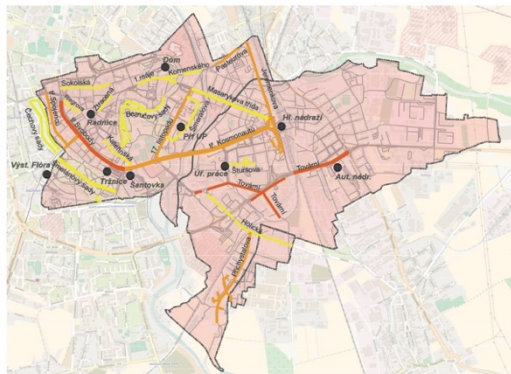
2011

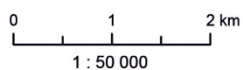
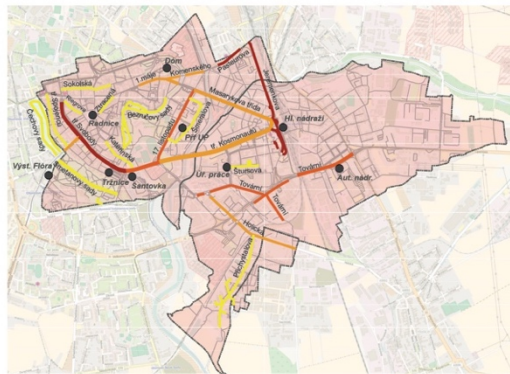
2012

2013

2014

- hranice městských částí
- ulice
- významné body

Miroslav HÝŽA
© Univerzita Palackého v Olomouci 2016
Podkladová data: © OpenStreetMap
Coordinate system: WGS 1984 UTM Zone 33N

Příloha 5

Analýza denního tisku - MF Dnes za rok 2014			
DATUM	TRESTNÝ ČIN	ULICE	KOMENTÁŘ
7.1.	krádež	Jeremenkova ulice	Zloděj odcizil pívni sud
27.2.	pokus o krádež	Jeremenkova ulice	Policiisté chytili zloděje ve vagónu na hl.nádraží. Chystal se krást hliník
25.3.	ohrožení pod vlivem návykové látky	Pasteurova ulice	Dopravní kontrola odhalila řidiče pod vlivem amfetaminu
25.3.	krádež	Gorazdovo náměstí	Pachatel odcizil z lavičky volně odloženou kabelku
7.4.	krádež	Holická ulice	Krádež 130 m střešní krytiny
30.4. - 1.5.	2 kapesní krádeže	Hl.nádražím až Koruna	Kapesní krádeže během jízdy tramvají
28.5.	krádež	Třída Svobody	Krádež kabelky s peněženkou a doklady během návštěvy diskotéky
12.6.	krádež vloupáním	ulice Chelčického	vloupání do garáže, odcizení majetku za cca 2000 Kč
18.6.	ublížení na zdraví, pokus o znásilnění a vraždu	Smetanovy sady	brutální napadení ženy, pokus o znásilnění, pokus o vraždu, pachatel odsouzen na 18 let
14.7.	ohrožení pod vlivem návykové látky	Jeremenkova ulice	Řidič pod vlivem drog byl zadržen policejní hlídkou
19.7.	znásilnění	Masarykova ulice	Mladík byl znásilněn u železniční polikliniky v noci z 18. na 19.7.
2.8. - 3.8.	dopačení pachatele znásilnění		Opakovaně trestanému recidivistovi hrozí až 10 let (dříve již souzen za krádeže a ublížení na zdraví s následekem smrti)
11.8.	krádež vloupáním	ulice 1.Máje	Neznámý pachatel přepadl bar, byl vyzbrojen pistolí. Vynutil si 90 tisíc Kč
11.8.	krádež	ulice Křížkova	Muž přišel o zaparkovaný skútr
1.9.	ohrožení pod vlivem návykové látky	Horní náměstí	Opilec vyhodil z okna 15 kg televizi, ohrozil tak náhodně stojící lidi pod jeho okny. Hrozí mu 2 roky vězení
9.9.	krádež vloupáním	ulice Masarykova	Ozbrojený pachatel přepadl bar
2.10.	kapesní krádež	náměstí Hrdinů až U Dómu	Kapesní krádež peněženky během jízdy tramvají
21.10.	krádež	Riegerova ulice	Divku okradli na diskotéce o peněženkou a mobilní telefon. Pachatel neznámý
7.12.	šíření drog	Denisova ulice	Policie zadržela 5 distributorů pervitinu v jejich bytě na Denisově ulici. Muži zásobovali desítky narkomanů
9.12.	krádež	Pekařská ulice	Ihned po činu byl zadržen zloděj, který se pokusil okrást 51 letou ženu, která si zrovna vybírala peníze z bankomatu
10.12.	krádež	Komenského ulice	Neznámý pachatel okradl muže o ledvinku se dvěma peněženkami v místním baru. Škoda 13 tisíc Kč

Příloha 6

	Ulice	kapsy	veci z aut	krádeže	vytržnictví	spreje	loupež	ublížení	nasilna	znasilnění	OPL	celkem
1	Jeremenkova	128	13	208	18	11	8	4	31	1	8	276
3	Štursova	17	40	161	1	0	0	1	1	0	0	163
2	Tř. Kosmonautů	12	5	149	10	0	6	2	22	0	4	185
4	Riegrova	6	1	112	12	0	1	9	19	1	0	143
5	Tř. svobody	17	4	78	12	1	1	6	16	1	10	117
7	17. listopadu	4	20	69	0	0	2	1	3	0	5	77
6	Komenského	9	4	67	9	1	5	5	18	0	2	97
8	Pasteurova	2	5	52	3	0	0	2	4	0	7	66
#	Holická	0	26	47	0	0	0	1	4	1	2	53
9	Tovární	1	8	34	3	2	2	4	9	0	7	55
#	Masarykova tř.	7	2	32	4	1	6	1	12	0	1	50
#	Šmeralova	4	14	32	1	0	2	1	7	0	1	41
#	Kateřinská	11	1	27	3	0	2	2	8	0	0	38
#	Příchystalova	1	7	19	2	1	0	0	8	0	1	31
#	Smetanovy sady	5	6	17	2	0	7	1	12	1	0	31
#	Havlíčková	2	1	15	4	0	2	2	6	0	3	28
#	Tř. Spojenců	0	12	15	2	0	1	1	4	0	1	22
#	Sokolská	3	1	14	1	1	0	1	4	0	1	21
#	1. máje	4	1	13	1	2	2	0	4	0	1	21
#	Ztracená	0	2	10	0	0	0	0	2	0	0	12
#	Bezručovy sady	0	0	1	0	0	1	1	2	0	0	3
#	Čechovy sady	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1

Příloha 7

Vnímání kriminality a strachu obyvateli Olomouce

Vážení občané, dovoluji Vám, abych Vás požádal o vyplnění anonymního dotazníku. Zeptám se Vás na několik otázek ohledně kriminality, vnímání strachu a činnosti Policie ČR ve sledované oblasti Olomouce (viz mapa na druhé straně). Výzkum je zaměřen na dobu denního světla. Chceme zjistit, jak bezpečně se ve dne cítíte a jak se vaše pocity promítají do vašeho chování (volba trasy). Výsledky dotazníkového šetření budou zpracovány v mé diplomové práci na Katedře geografie Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého. Děkuji Vám za Váš čas a ochotu. Případné poznámky a komentáře jsou vítány.

Bc. Miroslav Hýža (hyzam@seznam.cz)

- 1) Setkal(a) jste se osobně s trestnou činností páchanou na vlastní osobě? ANO – kolikrát: NE
- 2) O jaký typ trestné činnosti se jednalo? (a-h, jiný)
- 3) Hlásil(a) jste tento čin Policii České republiky? ANO NE
- 4) Byl tento trestný čin vyšetřen a pachatel potrestán? ANO NE
- 5) Byl(a) jste někdy svědkem trestného činu? ANO – kolikrát: NE
- 6) O jaký typ trestné činnosti se jednalo (a-h, jiný)?
- 7) Cítíte se v místě bydliště a blízkém okolí bezpečně? ANO SPÍŠE ANO SPÍŠE NE NE NEVÍM
- 8) Cítíte se ve zbytku města Olomouce bezpečně? ANO SPÍŠE ANO SPÍŠE NE NE NEVÍM
- 9) Jaký typ prostředí ve Vás vzbuzuje obavy o Vaše bezpečí?
- 10) V jaké konkrétní zkoumané části města vnímáte největší obavy o Vaše bezpečí?
- 11) Ohodnoťte, jakou mírou se obáváte těchto kriminálních činů ve sledované oblasti (1 nejméně, 5 nejvíce)
a) Kapesní krádeže	1	2	3	4	5
b) Vloupání	1	2	3	4	5
c) Krádeže věcí z aut	1	2	3	4	5
d) Výtržnictví	1	2	3	4	5
e) Sprejerství	1	2	3	4	5
f) Loupeže	1	2	3	4	5
g) Ublížení na zdraví	1	2	3	4	5
h) Znásilnění	1	2	3	4	5
- 12) Promítá se obava o Vaše bezpečí do plánování a volby trasy v oblasti?
- ANO SPÍŠE ANO SPÍŠE NE NE NEVÍM
- 13) Kterým konkrétním místům se vyhýbáte?
- 14) Jaké důvody (z hlediska strachu) Vás nejčastěji vedou k volbě jiné než ideální trasy?
- 15) Ovlivňuje volbu Vaší trasy výskyt občanů příslušejících k etnickým menšinám?
- ANO SPÍŠE ANO SPÍŠE NE NE NEVÍM

16) Jste spokojen(a) s preventivní činností Policie ČR v oblasti veřejného pořádku (obchůzky, počty policistů, atd.)?

ANO SPÍŠE ANO SPÍŠE NE NE NEVÍM

17) Jste spokojen(a) s vyšetřovací činností Policie České republiky (ochota, aktivita, úspěšnost)?

ANO SPÍŠE ANO SPÍŠE NE NE NEVÍM

18) Vidíte přínos Městské policie v oblasti veřejného pořádku a bezpečnosti?

ANO SPÍŠE ANO SPÍŠE NE NE NEVÍM

19) Jaká opatření by pomohla zlepšit bezpečnost obyvatel v oblasti?

20) Do mapy zakreslete místa, ve kterých pociťujete strach o vaši bezpečnost

Osobní údaje:

Pohlaví: a) muž b) žena

Věk: a) do 15 let b) 15 - 24 let c) 25 - 34 let d) 35 - 44 let e) 45 - 54 let f) 55 - 64 let g) 65+

Vzdělání: a) základní b) střední bez maturity c) střední s maturitou d) vysokoškolské

Ekonomická aktivita: a) zaměstnanec b) podnikatel c) nezaměstnaný d) student e) mateřská dovolená f) jiné:

Bydliště – ulice